

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI

ÜLEMNÕUKOGU JA VALITSUSE TEATAJA

1979

Nr. 50 (717) Lisa

14. aastakäik

SISUKORD

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti NSV rajooni rahvasaadikute nõukogu kohta.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti NSV linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu kohta.

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi seadus Eesti NSV alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu kohta.

Kontrolliksemplar

1911

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

NO. 20 17/12

1911

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

Eesti NSV rajooni rahvasaadikute nõukogu kohta

1. peatükk

Rajooni rahvasaadikute nõukogu moodustamise ja tegevuse põhiprintsiibid

§ 1. Vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile ja Eesti NSV konstitutsioonile rajooni rahvasaadikute nõukogu kui riigivõimuorgan rajoonis otsustab kõiki rajoonilise tähtsusega küsimusi, lähtudes üldriiklikest ja nõukogu territooriumil elavate kodanike huvidest, ning viib ellu kõrgemalseisvate riigiorganite otsuseid, juhib alamalseisvate rahvasaadikute nõukogude tegevust, võtab osa vabariikliku ja üleliidulise tähtsusega küsimuste arutamisest ning esitab nendes küsimustes oma ettepanekuid.

§ 2. Rajooni rahvasaadikute nõukogu valitakse rajooni territooriumil elavate kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletusel kaheks ja pooleks aastaks.

Rajooninõukogu valimiste kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadustega.

§ 3. Rajooni rahvasaadikute nõukogu juhib oma territooriumil riiklikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist ülesehitustööd; kinnitab rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanid ning eelarve ja nende täitmise aruanded; juhib temale alluvaid riigiorganeid, ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone; tagab seaduste täitmise, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitse; aitab kaasa riigi kaitsevõime tugevdamisele.

Rajooninõukogu vaatab läbi valijate koosolekutel heakskiidetud juhendid, kinnitab juhendite täitmise abinõude plaani, arvestab neid majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide väljatöötamisel ning eelarve koostamisel, organiseerib juhendite täitmist ning informeerib kodanikke nende ellurakendamisest.

Valijate juhendite andmise, läbivaatamise, arvestuse ja täitmise kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 4. Rajooni rahvasaadikute nõukogu tagab oma volituste piires kompleksse majandusliku ja sotsiaalse arengu oma territooriumil; kontrollib sellel territooriumil asuvate kolhooside ja teiste kooperatiivkoondiste tööd, seadusandlusest kinnipidamist kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt, koordineerib ja kontrollib nende tegevust maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, tööjõures-

sursside kasutamise, tarbekaupade tootmise ning elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise alal.

Käesolevas paragrahvis nimetatud küsimustes kuulab rajooninõukogu kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtide ettekandeid, võtab nende põhjal vastu otsuseid ja vajaduse korral esitab oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele.

§ 5. Rajooni rahvasaadikute nõukogu tegevuse aluseks on küsimuste kollektiivne, vaba ja asjalik arutamine ja otsustamine, avalikkus, täitevkomitee ning nõukogu poolt moodustatavate teiste organite regulaarne aruandlus nõukogule ja elanikele ning kodanike laialdane kaasamine nende tööle. Rajooninõukogu võib kuulata saadikute informatsiooni oma saadikukohustuste ning nõukogu ja tema organite otsuste ja ülesannete täitmisest.

Rajooninõukogu töötab tihedas kontaktis ühiskondlike organisatsioonide rajooniorganitega.

§ 6. Rajooni rahvasaadikute nõukogu juhindub oma tegevuses NSV Liidu konstitutsioonist ja Eesti NSV konstitutsioonist, käesolevast seadusest, teistest NSV Liidu ja Eesti NSV seadustest, NSV Liidu Ülemnõukogu ja Eesti NSV Ülemnõukogu otsustest ning muudest aktidest, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustest ja otsustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrustest ja korraldustest.

§ 7. Rajooni rahvasaadikute nõukogu võtab vastu otsuseid talle NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega antud volituste piires, tagab nende täitmise ning kontrollib otsuste elluviimist.

Rajooninõukogu otsused on kohustuslikud kõigile nõukogu territooriumil asuvatele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, samuti ametiisikutele ja kodanikele.

Rajooninõukogu või tema täitevkomitee teevad juhul, kui kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste või organisatsioonide juhid jätavad nende otsused täitmata, vastavatele kõrgemalseisvatele organitele esildised nendele juhtidele distsiplinaarkaristuse määramiseks, kaasa arvatud nende ametist vabastamine. Esildiste läbivaatamise tulemused tuleb rajooninõukogule või tema täitevkomiteele teatavaks teha hiljemalt kuu aja jooksul.

§ 8. Rajooni rahvasaadikute nõukogu juhib rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade rahvasaadikute nõukogude tegevust. Rajooninõukogul on õigus tühistada nimetatud nõukogude ja nende täitevkomiteede akte, kui need ei ole vastavuses seadusega.

§ 9. Rajoonide moodustamist ja likvideerimist, nende piiride kindlaksmääramist ja muutmist, rajoonide nimetamist ja ümbernimetamist, samuti nende administratiivkeskuste kindlaksmääramist ja üleviimist teostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ministrite Nõukogu esildusel ning arvestades vastavate rajoonide rahvasaadikute nõukogude arvamust.

§ 10. Vastavalt «Eesti NSV riigilipu põhimäärusele» heisatakse Eesti NSV riigilipp hoonel, kus toimub rajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärk, kogu istungjärgu ajaks, rajooninõukogu täitevkomitee hoonel aga alatiseks.

NSV Liidu riigilipp heisatakse rajooninõukogu täitevkomitee hoonel «NSV Liidu riigilipu põhimäärusega» kehtestatud korras.

§ 11. Rajooni rahvasaadikute nõukogul on juriidilise isiku õigused.

Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on riigivapiga pitsat, mis vastab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kinnitatavale näidisele.

2. peatükk

Rajooni rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused

§ 12. Planeerimise, arvestuse ja aruandluse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvad ja perspektiivplaanid, korraldab ja kontrollib nende täitmist; kinnitab rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide täitmise aruanded; arvestab rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide väljatöötamisel valijate juhendeid ning ettevõtete, asutuste, organisatsioonide, samuti ühiskondlike organisatsioonide kollektiivide ettepanekuid; vaatab läbi kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete tootmis- ja finantsplaanid; kinnitab jooksvad ja perspektiivsed plaaniülesanded rajoonilise alluvusega ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning nimetatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid;

2) vaatab läbi kõrgemalseisva alluvusega põllumajandussaadusi vastuvõtivate ettevõtete ja punktide, põllumajandustoodangut töötlevate ettevõtete, kohaliku tööstuse ettevõtete, kommunaalmajandusettevõtete ja -rajatiste, teenindus-, kaubandus- ja toitlustusettevõtete, kultuuri-, haridus- ja tervishoiuorganisatsioonide ning -asutuste paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

3) vaatab läbi rajooni territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide plaanide projektid selles osas, mis puutub maakasutusse, looduskaitse, ehitustegevusse, elamu- ja kommunaalmajanduse arendamisse, tööjõuressursside kasutamisse, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmisse, elanike sotsiaalsesse, kultuurilisse, elutarbeline ja muusse teenindamisse, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele, kinnitab nendes küsimustes plaanilised koondnäitajad, lülitades need rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaani;

4) tagab tööjõuressursside, kohalike ehitusmaterjalide ja kütuse kasutamise bilansside, maabilansi, elanike rahaliste tulude ja kulude bilansi ning muude bilansside koostamise, mis on tarvilikud kompleksse majandusliku ja sotsiaalse arengu planeerimiseks rajooni territooriumil;

5) kontrollib mineraaltooraine-, metsa-, vee-, energia- ja muude varude ratsionaalset kasutamist;

6) teeb rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade rahvasaadikute nõukogudele teatavaks plaaninäitajad kolhooside, sovhooside ning rajoonilise alluvusega ettevõtete ja organisatsioonide jaoks;

7) kontrollib arvestust ja aruandlust rajoonilise alluvusega ettevõtete, sovhoosides, asutustes ja teistes organisatsioonides;

8) osutab kaasabi riiklikele statistikaorganitele; tagab aruandlusandmete koostamise ja esitamise korda sätestava seadusandluse täitmise.

§ 13. Eelarve ja rahanduse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab rajooni eelarve tulude üldsummas, näidates eraldi tulude põhiallikad, ning kulude üldsummas, näidates eraldi assigneeringud rajoonimajanduse finantseerimiseks, sotsiaalseteks ja kultuurilisteks üritusteks, rajooni riigivõimu- ja -valitsemisorganite ülalpidamiseks; arvestab rajooni eelarve koostamisel valijate juhendeid;

2) kinnitab rajoonilise eelarve, selle tulude ja kulude kvartalijaotuse ning rajoonilise eelarve kassalise käibefondi suuruse;

3) jaotab rajooni eelarve tulud ja kulud rajoonilise eelarve ning rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade eelarvete vahel;

4) määrab kindlaks alamalseisvate nõukogude eelarved tulude üldsummas ja kulude üldsummas iga rajoonilise alluvusega linna-, alevi- ja külanõukogu järgi, samuti nende eelarvete kassalise käibefondi suuruse; kinnitab eraldiste suurused riigimaksudest ja -tuludest rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade nõukogude eelarvetesse;

5) korraldab rajooni eelarve täitmist; kontrollib rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade eelarvete täitmise käiku, finantsdistsipliinist kinnipidamist, tootmis- ja finantsplaanide ning eelarvesse tehtavate maksete täitmist ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt eelarve-summade säästlikku kulutamist;

6) suunab rajoonilise eelarve täitmisel täiendavalt saadud tulud, samuti summad, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kulusid tuludeosa ületamise või kulude kokkuhoiu tulemusena, rajoonimajanduse ning sotsiaalsete ja kultuuriliste ürituste finantseerimiseks (kaasa arvatud kapitaalvahendite soetamiseks rajooninõukogu täitevkomiteele, rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade nõukogude täitevkomiteedele; täitevkomiteede, nende osakondade ja valitsuste ning kohtute hoonete kapitaalremondiks, neile inventari ja sisustuse soetamiseks ning transpordivahendite remondiks (nimetatud vahendite äravõtmine rajoonilisest eelarvest ei ole lubatud, välja arvatud assigneeringud, mis on jäänud kasutamata seoses tsentraliseeritud kapitaalvahendite plaani ning sotsiaal- ja kultuuriasutuste võrgu arendamise plaani mittetäitmisega);

7) vajaduse korral jaotab eelarve täitmise käigus rajoonilise eelarve vahendeid ümber ühest osast teise, samuti jaotab ümber palgaassigneeringuid kinnitatud palgafondi piires;

8) kinnitab rajooni eelarve täitmise aruande;

9) vajaduse korral annab seadusandlusega kehtestatavas korras ja määral rajoonilise eelarve summadest ühekordset rahalist toetust loodusõnnetuse läbi kannatanud kodanikele, samuti muudel juhtudel;

10) juhib riigi- ja kohalike maksude arvestamise ning võtmise alast tööd;

11) vastavalt seadusandlusele kehtestab soodustusi kohalike maksete alal nii üksikute maksustatavate objektide kategooriatele ja maksumaksjate gruppidele kui ka üksikutele maksumaksjatele ning omab õiguse mitte võtta rajooni territooriumil maksu transpordivahendite valdajatelt;

12) kehtestab vastavalt seadusandlusele üksikutele maksumaksjatele lisasoodustusi riigilõivu ja elanike tulumaksu osas; vabastab kindlaksmääratud korras taludest ja väheasustatud kohtadest suurtesse asuladesse ümberasuvate kodanike majapidamised põllumajandusmaksust;

13) annab vastavalt kolhooside tulumaksu kohta käivale seadusandlusele loodusõnnetuse läbi kannatanud kolhoosidele tulumaksu tasumise pikendust jooksva aasta piires, samuti taotleb vastavatelt kõrgemalseisvatelt organitelt nende kolhoosidele suurema maksupikenduse andmist või nende täielikku või osalist vabastamist maksu tasumisest vastava eelarve arvel;

14) vaatab läbi NSV Liidu Riigipanga osakondade kvartalikassaplaanid ja rakendab abinõud nende täitmiseks; vaatab läbi kolhooside avaldused ja kinnitab nende pikaajalise krediteerimise plaanid kapitaalehituseks, tehnika soetamiseks ja muudeks põllumajandusliku tootmise arendamise vajadusteks, kontrollib krediitide kasutamise õigsust; jaotab rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade nõukogude vahel NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga laenulimiidid individuaalelamuehituseks ja kodanikele isikliku omandiõiguse alusel kuuluvate majade remontimiseks;

15) suunab riiklike hoiukassade tööd, määrab kindlaks nende võrgu arengu ja paigutuse;

16) suunab riikliku kindlustuse kohalike organite tööd, abistab neid kõigi kindlustusliikide arendamisel; annab üksikutele kodanikele vastavalt seadusandlusele soodustusi riikliku kohustusliku kindlustuse alal;

17) kontrollib maaelanike enesemaksustamise õigsust.

§ 14. Põllumajanduse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhhib põllumajandusliku tootmise arendamist ning selle materiaaltehnilise baasi tugevdamist; kinnitab riikliku kokkuostu plaaniülesanded kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele põllumajandusettevõtetele; vaatab läbi kolhooside aastaaruanded;

2) tagab plaanide ja riiklike kohustuste õigeaegse täitmise kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete poolt, abinõude rakendamise põllukultuuride ja istandike kaitseks, laialdasemaks maade parandamiseks ja põllumajanduslikuks kasutuselevõtmiseks, põllumajanduskultuuride saagikuse ja karja produktiivsuse tõstmiseks, toodangu omahinna alandamiseks ning materiaalsete, tööjõu- ja finantsressursside efektiivseks kasutamiseks;

3) võtab tarvitusele abinõud kolhoosides, sovhoosides ja teistes põllumajandusettevõtetes majandusliku töö täiustamiseks, tööviljakuse tõstmiseks, majandisise isemajandamise rakendamiseks, kolhoosnikute ja sovhoositöölise materiaalse huvitatuse printsiipide järgimiseks; võtab osa kolhooside ja sovhooside spetsialiseerimise kindlaksmääramisest;

4) kontrollib põllumajandustehnika, autotranspordivahendite, naftasaaduste, mineraalväetiste ja mürkemikaalide õiget kasutamist ja hoidmist;

5) juhib veterinaarjärelevalvet rajoonis; kontrollib loomahaiguste vältimise ja likvideerimise abinõude rakendamist; vajalikel juhtudel kehtestab karantiini;

6) korraldab eesrindlike kogemuste ja teaduse saavutuste propagandat ning nende rakendamist põllumajanduslikus tootmises; osutab abi kolhoosnikute ja sovhoositöölise agro- ning zootehniliste õppuste korraldamisel;

7) aitab kaasa lepinguliste suhete tugevnemisele varumisorganisatsioonide ning kolhooside, sovhooside ja teiste põllumajandusettevõtete vahel põllumajandussaaduste ja -tooraine müügi, töötlemise ning turustamise alal;

8) registreerib kolhooside põhikirjad ning põhikirjade muudatused ja täiendused, vaatab nende registreerimisel läbi rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade nõukogude esitatud märkused ning ettepanekud;

9) kontrollib kolhooside põhikirjade täitmist, kolhooside juhtimise demokraatlikest alustest kinnipidamist, kolhoosnikute isiklike ja ühiskondlike huvide õiget ühendamist;

10) vaatab läbi ja lahendab kolhoosnikute kaebused kolhoosist väljaheitmise peale;

11) osutab kodanikele kaasabi abimajapidamisel;

12) registreerib rajooni territooriumil asuvate majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) põhikirjad (põhimäärused) ning põhikirjade (põhimääruste) muudatused ja täiendused;

13) juhib talle alluvaid majanditevahelisi põllumajandusettevõtteid (-organisatsioone) ja kontrollib talle antud õiguste piires kõrgemalseisva alluvusega majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) tegevust;

14) kontrollib kolhoosidevaheliste ning riiklik-kolhooslike ettevõtete ja organisatsioonide tegevust; abistab kolhoose ja sovhoose abiettevõtete ning töönduste, samuti tööstus- ja kaubandusettevõtete ning -organisatsioonide filiaalide (tsehhide) loomisel ja arendamisel;

15) kontrollib kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide, samuti kodanike poolt kohustuslike abinõude täitmist võitluses põllukultuuride kahjurite ja haiguste ning umbrohu vastu, ohutustehnika eeskirjade järgimist keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisel ja taimekarantiini eeskirjadest kinnipidamist.

§ 15. Maakasutuse ning vee-, metsa- ja maapõuekasutuse ning kaitse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) teostab riiklikku kontrolli kogu maa kasutamise üle rajooni territooriumil;

2) annab kasutada ja võtab ära maatükke ning lahendab maavaidlusi juhtudel ja korras, mis on kindlaks määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega; annab arvamusi maatükkide andmise ja äravõtmise kohta, mida teostab Eesti NSV Ministrite Nõukogu;

3) annab kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele maakasutajatele maakasutamiseõiguse riiklikke akte;

4) kontrollib mullaviljakuse tõstmise, mullaerosioonitõrje, rikutud maade rekultiveerimise, maade niisutamise ja kuivendamise ning põllukaitse-metsavööndite rajamise abinõude rakendamist maakasutajate poolt;

5) võtab vastu otsuseid maa ajutiseks kasutamiseks andmise kohta põllumajanduslikuks otstarbeks kolhoosidele, sovhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja teistele organisatsioonidele ning kodanikele NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega ettenähtud korras ja tingimustel;

6) organiseerib maakorraldustöid; annab arvamusi rajooni territooriumil tehtavate maakorraldustööde plaanide kohta;

7) määrab vajaduse korral rajooni territooriumil vastavate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt tehtavate geoloogiliste mõõdistamis- ja otsingutööde, geodeetiliste ja muude uuringutööde alguse ja koha;

8) teostab seadusandlusega kehtestatud ulatuses ja korras riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli vee-, metsa- ja maapõuekasutuse ning kaitse alal rajooni territooriumil;

9) annab täielikult või osaliselt omaette kasutamiseks veeobjekte, lahendab veekasutamise vaidlusi; kontrollib niisutus- ja maaparandusrajatiste ehitamist ja kasutamist;

10) kontrollib metsade kasutamise korra, metsamajanduse ja metsade taastootmise eeskirjade, samuti muude metsaseadusandluse eeskirjade ja normide järgimist kõigi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning kodanike poolt; tagab abinõude elluviimise võitluseks metsatulekahjudega;

11) annab mäeeraldisi üldlevinud maavarade leiukohtade kaevandamiseks; kontrollib tööde teostamise korrast kinnipidamist ja maatükkide eesmärgipäraseks kasutamiseks sobivasse seisukorda viimist; lõpetab maapõue kasutamise õiguse ja lahendab maapõue kasutamise seotud vaidlusi.

§ 16. Keskkonnakaitse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab abinõude rakendamise keskkonna kaitseks, loodusvarade ning loomariigi ratsionaalseks kasutamiseks, säilitamiseks ja taastamiseks rajooni territooriumil; kontrollib jahi- ja kalapüügieeskirjadest kinnipidamist;

2) tagab riiklike looduskaitse- ja kaitsealade, parkide ning muude looduskaitseobjektide kaitse rajooni territooriumil;

3) tagab abinõude rakendamise maastiku kaitseks ja hooldamiseks rajooni territooriumil;

4) jälgib abinõude rakendamist kalavarude ja jahifauna säilitamiseks ning taastamiseks;

5) abistab ühiskondlikke organisatsioone ja looduskaitseorganeid nende töös loodusvarade ning looduskaitseobjektide säilitamisel ja taastamisel;

6) esitab vastavatele kõrgemalseisvatele organitele ettepanekuid loodusvarade säilitamise ja ratsionaalse kasutamise küsimustes.

§ 17. Tööstuse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhhib rajoonilise alluvusega tööstusettevõtteid, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise, kontrollib põhifondide ja käibevahendite

kasutamist ning toodangu kvaliteeti, kinnitab nende finants- ja majandustegevuse tulemused ning saadud kasumi kehtestatud korras jaotamise;

2) otsustab kooskõlastatult kõrgemalseisvate riigivaltisemisorganitega rajoonilise alluvusega tööstusettevõtete moodustamise, reorganiseerimise või likvideerimise;

3) jaotab rajoonilise alluvusega tööstusettevõtete toodangut, mis on tehtud kohalikust toorainest, jäälmest või ettevõtete endi varutud toorainest;

4) rakendab abinõusid tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise arendamiseks kohalikust toorainest, kasutades rajooni territooriumil asuvate ettevõtete loomisjäätmel, mida ei jaotata tsentraliseeritud korras, samuti rakendab abinõusid põllumajandussaaduste töötlemiseks; otsustab täiendavalt väljaselgitatud kohaliku tooraine ja kütuse ressurside ning tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise jäätmel kasutamise küsimusi;

5) abistab rajooni territooriumil asuvaid kõrgemalseisva alluvusega tööstusettevõtteid tootmise efektiivsuse suurendamisel ja toodangu kvaliteedi tõstmisel, materiaalse, tööjõu- ja finantsressurside kasutamisel, tööviljakuse tõstmisel, tööliste ja teenistujate sotsiaalse, kultuurilise ning elutarbelise teenindamise parandamisel;

6) annab kohustuslikule läbiarutamisele kuuluvaid arvamusi küsimustes, mis on seotud tegutsevate tööstusettevõtete, -hoonete ja -rajatiste laiendamise ning uute ehitamisega, esitab vajaduse korral ettepanekuid kõrgemalseisva alluvusega tööstusettevõtete moodustamiseks, reorganiseerimiseks või likvideerimiseks rajooni territooriumil;

7) osutab kaasabi tööstusettevõtetele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uute vormide evitamisel, abistab neid töö majanduslikul analüüsimisel, tootmisreservide väljaselgitamisel ja kasutamisel ning tehnilise progressi kiirendamisel;

8) rakendab abinõusid olemasolevate rahvakunstitöõndus- ja käsitöövõtete arendamiseks ning uute moodustamiseks; annab rajooni territooriumil elavatele kodanikele kehtestatud korras lubasid tegelemiseks töõnduse ja käsitõõga;

9) rakendab abinõusid kala-, jahi- ja muu töõnduse arendamiseks.

§ 18. Ehituse, planeerimise ja hoonestamise alal rajooni rahvasaadikute nõõkogu:

1) vaatab läbi rajooni planeerimise skeemi ja projekti ning esitab need kinnitamiseks Eesti NSV Ministrite Nõõkogule; kinnitab või kooskõlastab kehtestatud korras asulate planeerimise ja hoonestusprojektid;

2) kontrollib ehitustegevust rajooni territooriumil; keelab või peatab elamute ja tsiviilobjektide ehitamise, kui see toimub seadusandluse nõõdeid rikkudes;

3) juhib rajoonilise alluvusega ehitus- ja remondiorganisatsioone, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise;

4) korraldab elamute, kommunaalobjektide, teede, kultuuri- ja elutarbeliste objektide, haridus-, tervishoiu-, kaubandus-, toitlustus- ja muude objektide ehitamist kohalikele nõõkogudele eraldatavate vahendite arvel; lahendab rajooni territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide nõõsolekul nende vahen-

dite ühise kasutamise küsimusi, mis eraldatakse elamute, kommunaalobjektide, teede, kultuuri- ja elutarbeliste objektide, haridus-, tervishoiu-, kaubandus- ja toitlustusobjektide ehitamiseks, ning vajaduse korral vahendite ühendamise küsimusi, samuti on tellijaks või määrab tellija nendes ehitusliikides;

5) kinnitab rajoonilise alluvusega ehitiste ja objektide projektid ja tiiteinimestikud Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud eelarvelise maksumuse piires;

6) teeb kehtestatud korras elamute, kommunaal-, kultuuri- ja elutarbeliste objektide, tervishoiu-, haridus-, sotsiaalhooldus- ning muude rajoonilise alluvusega objektide rekonstrueerimis-, laiendamis-, remont- ja heakorrastustöid;

7) määrab kehtestatud korras riiklikud vastuvõtukomisjonid, vaatab läbi ja kinnitab valminud elamute ja tsiviilobjektide eksploatatsiooni võtmise aktid ning võtab osa rajooni territooriumil asuvate muude valminud ehitusobjektide eksploatatsiooni vastuvõtmisest.

§ 19. Teedeehituse, transpordi ja side alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib rajooni territooriumil kohaliku tähtsusega autoteede ehitamist ja remonti, aitab kaasa üldriikliku ning vabariikliku tähtsusega autoteede ehitamisele ja õigele kasutamisele; kontrollib teede ehitamisel ja remontimisel tööjõu ning mehhanismide ratsionaalset kasutamist;

2) kaasab seadusandlusega kindlaksmääratud korras kolhoose, sovhoose, tööstus-, transpordi-, ehitus- ning teisi ettevõtteid ja majandusorganisatsioone kohalike autoteede ehitamisele ja remontimisele, kontrollib, et nad õigeaegselt teeksid makseid teedefondi;

3) juhib rajoonilise alluvusega transpordiettevõtteid ja -organisatsioone;

4) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega transpordiettevõtete ja organisatsioonide tegevust rajooni elanike teenindamisel;

5) kinnitab kohaliku transpordi marsruudid ja liiklusgraafikud; kontrollib transpordivahendite ja jalakäijate ohutu liiklemise tagamist;

6) tagab ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning kodanike autode ja muude transpordivahendite arvestuse; kontrollib kodanike isiklikus omanduses olevate auto-mototranspordivahendite õiget kasutamist;

7) kontrollib reisijate teenindamist raudtee-, autobussi- ja lennujaa-mades ning sadamates;

8) kontrollib sideettevõtete ja -organisatsioonide tegevust rajooni elanike teenindamisel, osutab neile abi telefon- ja postside ning radiofiteerimise ja televisiooni arendamisel, sideliinide remontimisel ja kaitsmisel.

§ 20. Elamu- ja kommunaalmajanduse ning heakorrastuse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib elamu- ja kommunaalmajandust, asulate heakorrastust, rajoonilise alluvusega kommunaalmajandus- ja heakorrastusettevõtteid ning -organisatsioone, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise;

2) kontrollib ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuuluva elamufondi, kommunaalettevõtete ja -rajatiste seisukorda ning seda, et

neid kasutatakse õigesti, samuti kontrollib kooperatiivelamute ja kodanike isiklikus omanduses olevate elamute korrashoidu; rakendab abinõusid elanike küttega tagamiseks;

3) jaotab nõukogule kuuluvat elamufondi; kontrollib, et elamispinda riiklike, kooperatiivsete ja teiste ühiskondlike organisatsioonide majades õigesti jaotatakse; annab kindlaksmääratud juhtudel kodanikele ühtseid ordereid eluruumi asustamiseks;

4) otsustab elamuehitus- ja teiste kooperatiivide moodustamise, registreerib nende kooperatiivide põhikirjad ning kontrollib nende tegevust;

5) rakendab abinõusid rajooni asulate elektrifitseerimiseks, veevarustuse ja kanalisatsiooni rajamiseks ning gasifitseerimiseks; juhib rajoonilise alluvusega elektri-, veevarustus-, kanalisatsiooni-, soojus- ja gaasivõrgu ning -rajatiste ekspuateerimist; vaatab läbi ja annab arvamusi nimetatud võrkude ja rajatiste ehitamise plaanide kohta, mida ehitavad kõrgemalseisva alluvusega ettevõtted, asutused ja organisatsioonid; kontrollib puhastusseadmete ja -rajatiste ehitamist ning ekspuateerimist;

6) kaasab kindlaksmääratud korras kõrgemalseisva alluvusega ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone asulate heakorrastamisele; kontrollib kõigi rajooni territooriumil asuvate ettevõtete ja organisatsioonide territooriumide heakorda;

7) kontrollib haridus-, kultuuri-, tervishoiu- ja sotsiaalhooldusasutuste kindlustatust küttega ning muude kommunaalteenustega, kontrollib remondi teostamist nende ruumides ja nende asutuste töötajatele vajalike korteri- ja olmetingimuste loomist, kaasab rajooni territooriumil asuvaid ettevõtteid ja organisatsioone nende nõusolekul nimetatud abinõude täitmisele;

8) tagab kalmistute, vennaskalmude ning muude matmispaikade korrashoiu.

§ 21. Kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib riiklikku ja kooperatiivkaubandust ning ühiskondlikku toitlustamist rajooni territooriumil, rajoonilise alluvusega kaubandus- ja toitlustusettevõtteid ning -organisatsioone;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega kaubandus- ja toitlustusettevõtete ning -organisatsioonide tööd;

3) kinnitab kaubakäibe plaaniülesanded rajoonilise alluvusega kaubandus- ja toitlustusettevõtetele ning -organisatsioonidele; kinnitab tarbijate kooperatiivide esildusel tarbijate kooperatiivide organisatsioonidele jaekaubakäibeplaani rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külanõukogude järgi;

4) rakendab abinõusid põllumajandussaaduste komisjonikaubanduse laiendamiseks tarbijate kooperatiivide kaudu;

5) kontrollib tarbijate kooperatiivide põhikirjade täitmist ja demokraatlikest alustest kinnipidamist tarbijate kooperatiivide juhtimisel;

6) rakendab abinõusid kolhoosikaubanduse arendamiseks, kolhoositurgude ehitamiseks ja heakorrastamiseks; kehtestab seadusandlusega kindlaksmääratavas korras ja ulatuses ühekordse lõivu ja tasumäärad kolhoositurgudel osutatavate teenuste eest;

7) kontrollib riiklike kaubandusorganisatsioonide ja tarbijate kooperaatiivide tööd põllumajandussaaduste, metsamarjade ja -viljade kokkumistmisel, hoidmisel, töötlemisel ja müümisel;

8) kontrollib hindadest ning kaubanduseeskirjadest kinnipidamist, kaalude ja muude mõõduriistade korrasolekut, samuti sanitaareeskirjade täitmist kaubandus- ja toitlustusettevõtetes ning -organisatsioonides, turgetel ja muudes müügikohtades;

9) rakendab abinõusid kohalike tööstus- ja toidukaubaressursside kaubakäibesse suunamiseks, teeninduskultuuri tõstmiseks ja uute kaubandusvormide kasutuselevõtmiseks.

§ 22. Elutarbelise teenindamise alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib elanike elutarbelist teenindamist ning rajoonilise alluvusega teenindusettevõtteid ja -organisatsioone, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise, kontrollib põhifondide ja käibevahendite kasutamist, kinnitab nende finants- ja majandustegevuse tulemused ning saadud kasumi kehtestatud korras jaotamise;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega teenindusettevõtete ja -organisatsioonide tööd, kontrollib teenuste kvaliteeti ja hinnakirjadest õiget kinnipidamist teenindusettevõtetes;

3) otsustab kooskõlastatult kõrgemalseisvate riigivalitsemisorganitega rajoonilise alluvusega teenindusettevõtete ja -organisatsioonide moodustamise, reorganiseerimise või likvideerimise;

4) korraldab uute teenuseliikide ja teenindusvormide kasutuselevõtmist.

§ 23. Hariduse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib haridust ning laste koolieelset ja koolivälisest kasvatust; tagab noorte üldise kohustusliku keskkooliõppe; peab kooliealiste laste arvestust;

2) rakendab abinõusid kooli ja tootmise sidemete tugevdamiseks, tööõpetuse, kasvatamise ja kutse-suunatuse parandamiseks ning üldhariduskoolide õpilaste õpikute tasuta varustamiseks;

3) kontrollib nende lastekodude, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste tööd, mis ei ole rajoonilisel eelarvel;

4) rakendab abinõusid koolide, internaatkoolide, lastekodude, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste õppe- ning materiaalse baasi tugevdamiseks;

5) jaotab ettenähtud korras üldise koolikohustuse fondi ja kontrollib selle kasutamist;

6) tagab maal elavate üldhariduskoolide õpilaste tasuta sõidu elukohast kooli ja tagasi, samuti õpilaste tasuta veo tööõpetuse kohtadele;

7) korraldab õpilaste elukohajärgset koolivälisest tööd;

8) otsustab seadusandlusega kehtestatud juhtudel ja korras kodanikele soodustuste andmise tasumisest laste ülalpidamise eest internaatkoolides ja kooliinternaatides ning laste toitlustamise eest pikapäevakoolides (-rühmades);

9) tagab vanemateta jäänud laste paigutamist lastekodudesse, internaatkoolidesse ja kooliinternaatidesse ning kodanike perekondadesse kasvatamiseks andmise; otsustab lapsendamise küsimusi; juhib alaealiste

estkostet ja hooldust; kaitseb alaealiste õigusi; korraldab alaealiste järelevalvetuse ärahoidmiseks tehtavat tööd.

§ 24. Kultuuritöö ja teaduse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib kultuuritööd, rajoonilise alluvusega kultuuriorganisatsioonide ja -asutusi, rakendab abinõusid nende materiaalse ja finantsbaasi tugevdamiseks, kontrollib teiste kultuuriorganisatsioonide ja -asutuste tegevust olenemata nende alluvusest;

2) rakendab abinõusid vajaliku kultuuriasutuste kompleksi loomiseks igas suuremas asulas;

3) kontrollib kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide kultuurifondi summade kasutamist ning vajaduse korral rakendab nendega kooskõlastatult abinõusid nimetatud summade tsentraliseeritud kasutamiseks;

4) juhib elanike kinoteenindust, võtab tarvitusele abinõusid kinovõrgu laiendamiseks;

5) rakendab abinõusid rahvaloomingu ja kunstilise isetegevuse arendamiseks; korraldab ülerajoonilisi kultuuriüritusi;

6) aitab kaasa teaduse arendamisele; abistab rajooni territooriumil asuvaid teadusliku uurimise asutusi ning kõrg- ja keskeriõppeasutusi nende töös;

7) aitab kaasa nõukogulike tavandite juurutamisele;

8) teostab vastavalt seadusandlusele riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise üle.

§ 25. Tervishoiu, emade- ja lastekaitse ning kehakultuuri ja spordi alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib tervishoiukorraldust rajoonis ja rajoonilise alluvusega tervishoiuasutusi, rakendab abinõusid nende materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks ja elanikele antava arstiabi korraldamiseks;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega tervishoiuasutuste tööd;

3) rakendab abinõusid elamutes ja ühiskondlikes hoonetes sanitaareeskirjade täitmiseks ning vajaliku sanitaarseisundi tagamiseks asulates; võtab tarvitusele abinõusid sanitaarharidustöö korraldamiseks elanike hulgas;

4) tagab abinõude rakendamise müra vältimiseks, selle intensiivsuse vähendamiseks ja kõrvaldamiseks tootmis- ning ühiskondlikes hoonetes ja elamutes, hoovides ning asulate tänavatel ja väljakutel;

5) teostab riiklikku kontrolli keskkonna tervendamise ning veekogude, mullastiku ja atmosfääriõhu sanitaarkaitse eeskirjade järgimise üle;

6) tagab abinõude rakendamise nakkushaiguste leviku ärahoidmiseks ning nende likvideerimiseks; epideemiliste nakkushaiguste tekkimise või leviku ohu korral kehtestab ettenähtud korras rajooni territooriumil töö, õppimise, liikluse ja vedude eritingimused ning -režiimi nimetatud haiguste leviku ärahoidmiseks ja nende likvideerimiseks;

7) korraldab emade- ja lastekaitset; tagab tervistusürituste läbiviimise laste ja noorukite hulgas, kontrollib lastele ja noorukitele antava arstiabi korraldust;

8) võtab osa paikkonna kuurordiks tunnistamise, kuurortide režiimi kehtestamise küsimuste otsustamisest;

9) juhib eestkostet ja hooldust nende täisealiste isikute üle, kes on kohtu poolt tunnustatud teovõimetuks või kelle teovõimet on piiratud;

10) osutab kaasabi Eesti NSV Punase Risti Seltsi tegevusele;

11) juhib kehakultuuri- ja sporditööd; korraldab ülerrajoonilisi spordiüritusi;

12) kinnitab rajooni territooriumile spordihoonete ja -rajatiste paigutuse plaani nende alluvusest olenemata;

13) rakendab abinõusid puhkealade arendamiseks, nende varustamiseks ja heakorrastamiseks, kontrollib puhkealade kasutamist.

§ 26. Töö ja kaadri ettevalmistamise alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) peab tööjõuressursside arvestust ja reguleerib nende jaotamist rajooni territooriumil, rakendab abinõusid nende ratsionaalseks kasutamiseks; korraldab kodanike töölerakendamist;

2) kontrollib tööseadusandluse ja töökaitse ning ohutustehnika eeskirjade täitmist ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

3) kinnitab üldhariduskooli lõpetavate noorte töölerakendamise plaanid ja tagab nende täitmise kõigi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt;

4) abistab kutseharidussüsteemi õppeasutusi nende töös ning nende komplekteerimisel õpilastega; kontrollib kaadri ettevalmistamist masskutsealadel ja nendele töötajatele täiendusõppuste korraldamist kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides;

5) tagab tööliste organiseeritud värbamise ja ümberasumise plaanide täitmise; kontrollib, kuidas ettevõtted ja organisatsioonid täidavad oma kohustusi organiseeritud värbamise korras saabunud töölistele ja ümberasunutele vajalike tootmis-, korteri- ja olmetingimuste loomisel;

6) aitab kaasa sotsialistliku võistluse arendamisele, teaduslikule töökorraldusele, eesrindlike töömeetodite levitamisele ning tööviljakuse tõstmisele, töö- ja tootmisdistsipliini tugevdamisele ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

7) planeerib rajoonile vajalike haridus-, kultuuri- ja tervishoiutöötajate ning teiste töötajate kontingenti, tagab selle kaadri õige paigutuse, kasutamise ja kvalifikatsiooni tõstmise;

8) määrab kindlaks rajooni elanike teenindamisega tegelevate ettevõtete ja organisatsioonide tööpäevad ja -tunnid.

§ 27. Sotsiaalhoolduse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib sotsiaalhooldust; tagab seadusandlusega kehtestatud pensioonide ja toetuste õigeaegse ja õige määramise ja väljamaksmise ning seadusandluses ettenähtud soodustuste ja eeliste andmise kodanikele;

2) kontrollib kolhooside eraldiste õigeaegset kandmist kolhoosnikute sotsiaalhoolduse tsentraliseeritud liidulisse fondi ja kolhoosnikute sotsiaalkindlustuse tsentraliseeritud liidulisse fondi, moodustab kolhoosnikute sotsiaalhoolduse rajooninõukogu ja kontrollib selle tegevust;

3) taotleb seadusandlusega ettenähtud korras personaalpensioonide määramist;

4) rakendab abinõusid invaliidide ning sõjaväelaste, langenud sõjameeste ja partisanide perekonnaliikmete töölerakendamiseks, korraldab

invaliidide kutsealast väljaõpet; tagab tootmisalade organiseerimise, kus kasutatakse invaliidide tööd;

5) vaatab läbi kodanike sotsiaalhooldusasutustesse paigutamiseiga seotud küsimusi; kontrollib rajooni territooriumil asuvate sotsiaalhooldusasutuste tööd;

6) juhib nende täisealiste isikute hooldust, kes füüsiliste puuduste või haiguse tõttu vajavad kaasabi oma õiguste teostamisel või oma kohustuste täitmisel, võtab tarvitusele abinõusid nende aineliste ja olmetingimuste parandamiseks;

7) kontrollib arstliku tööekspertiisi organite tööd;

8) kontrollib rajoonilise alluvusega linnade, alevite ja külade nõukogude täitevkomiteede poolt õiget toetuste määramist ja väljamaksmist isikutele, kel ei ole õigust pensionile;

9) abistab pimedate ja kurtide ühinguid nende tegevuses.

§ 28. Sotsialistliku seaduslikkuse tagamise, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitse ja rahvakontrolli alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite muude aktide täitmise, riikliku ja avaliku korra, sotsialistliku omandi, kodanike, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, kolhooside, kooperatiivsete ning teiste ühiskondlike organisatsioonide õiguste ja seadusega tagatud huvide kaitse; korraldab seadusandluse selgitamist ning õigusabi andmist elanikele;

2) moodustab rajooni rahvakontrolli komitee ja muudab tema koosseisu; juhib rajooni rahvakontrolli komitee tegevust ja kuulab ära tema töö aruanded; vaatab läbi kaebused ametiisikute vastutuselevõtmise kohta käivate rahvakontrolli komitee määruste peale; rakendab abinõusid kodanike osavõtu koordineerimiseks riiklikust ja ühiskondlikust kontrollist rajooni territooriumil;

3) tühistab vajaduse korral nõukogule alluvate valitsemisorganite, samuti rajoonilise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide käskkirjad ja korraldused; tühistab kolhoosiliikmete üldkoosolekute (volinike koosolekute), tarbijate kooperatiivide liikmete üldkoosolekute (volinike koosolekute), rajooni territooriumil asuvate majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) volinike koosolekute, kolhooside, tarbijate kooperatiivide ning teiste kooperatiivsete organisatsioonide juhatuste, majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) nõukogude otsused, mis on vastuolus seadusandlusega;

4) paneb seisma kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide seadusandlusega vastuolus olevate käskkirjade ja korralduste täitmise maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, tööjõuresursside kasutamise, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise, ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise, elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teennindamise küsimustes ning teatab sellest vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

5) tagab kodanike ettepanekute, avalduste ja kaebuste õigeaegse ning õige läbivaatamise ja lahendamise, kontrollib kodanike ettepanekute,

2) rajooninõukogu täitevkomitee liikmete ja tema koosseisu muu-
tavalduste ja kaebuste läbivaatamise korra järgimist rajooni territooriumil
asuvates kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organi-
satsioonides ning kuulab nende juhtide aruandeid nimetatud küsimustes;

6) võtab vastu seadusandluses ettenähtud juhtudel ja korras otsuseid,
mis näevad nende rikkumise eest ette administratiivvastutuse kindlaks-
määratud piires;

7) juhhib alluvaid siseasjade organeid; tagab passisüsteemi eeskirjade
täitmise;

8) teostab järelevalvet rajooni territooriumil asuvate parandusliku
töö asutuste tegevuse üle;

9) juhhib perekonnaseisuorganite ja rajooni riikliku arhiivi tööd;

10) vastavalt seadusandlusele juhhib riiklikku notariaati;

11) osutab kaasabi kohtu-, prokuratuuri- ja justiitsorganitele nende
töös;

12) juhhib avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid ja seltsi-
mehelikke kohtuid;

13) juhhib tuletõrjealast tööd rajooni territooriumil ja kontrollib vaba-
tahtlike tuletõrjesalkade tegevust;

14) rakendab abinõusid loodusõnnetuste ärahoidmiseks ja nende
tagajärgede likvideerimiseks, kaasab vajaduse korral kolhoose, sovhoose,
ettevõtteid, asutusi ja teisi organisatsioone ning elanikke võitlusse loo-
dusõnnetustega ja nende tagajärgede likvideerimisele;

15) korraldab vetelpäästet jõgedel, järvedel, mere rannavetes, vee-
hoidlatel ja teistel veekogudel;

16) kontrollib usukultuste kohta käiva seadusandluse täitmist.

§ 29. Riigikaitse alal rajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab NSV Liidu seaduse «Üldisest sõjaväekohustusest» täitmise
kõigi ametiisikute ja kodanike ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioo-
nide poolt;

2) juhhib tsiviilkaitsset rajooni territooriumil;

3) osutab kaasabi kodanike sõjaväe tegevteenistusse kutsumisel, õp-
pekogunemiste läbiviimisel ja sõjalise algettevalmistuse korraldamisel;

4) kontrollib seadusandluse täitmist Suurest Isamaasõjast osavõtnute
ning NSV Liidu relvajõududest reservi arvatud ja demobiliseeritud koda-
nikele ettenähtud soodustuste ja eeliste kohta;

5) teeb sõjalis-patriootilist kasvatustööd elanike, eriti noorsoo hul-
gas ja propageerib võitlustraditsioone; arendab töökollektiivide ja sõja-
väeosade šeflussidemeid; osutab kaasabi riigikaitsealaste vabatahtlike
ühingute tegevusele.

§ 30. Rajooni rahvasaadikute nõukogu vaatab läbi ja algatab taot-
lusi autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega ning NSV Liidu
auhimetuste andmiseks, samuti autasustamiseks Eesti NSV riiklike au-
tasudega.

§ 31. Rajooni rahvasaadikute nõukogu teostab peale käesolevas sea-
duses ettenähtud õiguste ja kohustuste ka muid õigusi ja kohustusi vasta-
valt NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusele.

3. peatükk

Rajooni rahvasaadikute nõukogu töö korraldus

1. Rajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärk

§ 32. Rajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärgud kutsutakse kokku nõukogu täitevkomitee poolt vähemalt neli korda aastas.

Rajooninõukogu istungjärgu võib kokku kutsuda ka vähemalt ühe kolmandiku rajooninõukogu saadikute ettepanekul.

Rajooninõukogu istungjärgu aja ja koha ning nõukogule läbivaatamiseks esitatavad küsimused teeb rajooninõukogu täitevkomitee saadikutele ja elanikele teatavaks hiljemalt kümme päeva enne istungjärku. Nõukogule läbivaatamiseks esitatavates küsimustes annab rajooninõukogu täitevkomitee saadikutele vajalikud materjalid.

§ 33. Rajooni rahvasaadikute nõukogu uue koosseisu esimese istungjärgu kutsub kokku eelmise koosseisu rajooninõukogu täitevkomitee hiljemalt kahe nädala jooksul pärast valimisi ja selle avab üks eakamaid rajooninõukogu saadikuid. Järgmised rajooninõukogu istungjärgud avab nõukogu täitevkomitee esimees.

Uues rajoonis kutsub rajooninõukogu esimese istungjärgu kokku Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium hiljemalt kahe nädala jooksul pärast rajooni moodustamise päeva, uue rajooni nõukogu valimiste korral aga hiljemalt kahe nädala jooksul pärast rajooninõukogu valimiste päeva.

Istungjärgu läbiviimiseks valib rajooninõukogu nõukogu saadikute hulgast juhataja ja sekretäri.

§ 34. Rajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärk on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku rajooninõukogu saadikutest.

§ 35. Rajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärgu tööst võivad nõuandva häälega osa võtta kõrgemalseisvate nõukogude saadikud, samuti istungjärgule kutsutud alamalseisvate nõukogude saadikud ning kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide esinadajad.

§ 36. Küsimusi rajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärgule läbivaatamiseks esitavad rajooninõukogu täitevkomitee, alalised komisjonid ja saadikud.

Ettepanekuid rajooninõukogu istungjärgu päevakorra kohta võivad teha ühiskondlike organisatsioonide rajooniorganid, samuti alevite ja külade rahvasaadikute nõukogud.

Istungjärgu päevakorra ja töökorra kinnitab rajooninõukogu.

§ 37. Rajooni rahvasaadikute nõukogu on õiguspädev läbi vaatama ja otsustama istungjärgudel ükskõik millist küsimust, mis on tema pädevusse arvatud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega. Ainult istungjärgudel otsustatakse järgmisi küsimusi:

1) saadikute volituste õigekstunnistamine; seadusandlusega ettenähtud juhtudel saadikute volituste ennetähtaegse lõpetamise küsimuste otsustamine;

2) rajooninõukogu täitevkomitee valimine ja tema koosseisu muutmine; rajooninõukogu alatiste komisjonide moodustamine, valimine ja nende koosseisu muutmine;

3) täitevkomitee ja alatiste komisjonide tööaruanded;

4) saadikute informatsiooni kuulamine nende saadikukohustuste ja nõukogu ning tema organite otsuste ja ülesannete täitmisest;

5) saadikute arupärimiste läbivaatamine ja otsuste vastuvõtmine arupärimiste põhjal;

6) täitevkomitee osakondade ja valitsuste moodustamine, nende juhtide kinnitamine ning ametist vabastamine;

7) täitevkomitee aparaadi, tema osakondade ja valitsuste struktuuri ja koosseisude kinnitamine;

8) rajooni rahvakontrolli komitee moodustamine ja tema koosseisu muutmine; rajooni rahvakontrolli komitee tööaruande kuulamine; rajooni rahvakontrolli komitee määruste tühistamine, kui need on vastuolus seadusandlusega;

9) täitevkomitee juurde administratiiv- ja järelevalvekomisjonide, alaealiste asjade komisjoni, joomisega võitlemise komisjoni ja muude seadusandlusega ettenähtud komisjonide moodustamine;

10) rajooni rahvakohtu esimehe kinnitamine;

11) valijate juhendite täitmise abinõude plaani läbivaatamine ja kinnitamine;

12) rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide ning nende täitmise aruannete kinnitamine; riikliku kokkukorraldusliku plaaniülesannete kinnitamine kolhoosidele, sovhoosidele ja teistele põllumajandusettevõtetele;

13) rajooni eelarve ja selle täitmise aruande kinnitamine;

14) täitevkomitee otsuste kinnitamine, mis puutuvad rajoonilise eelarve täitmisel täiendavalt saadud tulude, samuti summade suunamisse, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kulusid tuludeosa ületamise või kulude kokkuhoiu tulemusena;

15) rajooni planeerimise skeemi ja projekti läbivaatamine ja selle esitamine kinnitamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule.

§ 38. Rajooni rahvasaadikute nõukogu otsused võetakse vastu lahtisel hääletusel rajooninõukogu kõigi saadikute lihhäälteenamusega ning neile kirjutavad alla nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

Rajooninõukogu otsustele täitevkomitee valimise või tema koosseisu muutmise kohta kirjutavad alla nõukogu istungjärgu juhataja ja sekretär.

Rajooninõukogu istungjärgu töö kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla nõukogu istungjärgu juhataja ja sekretär.

§ 39. Rajooni rahvasaadikute nõukogu otsused teeb rajooninõukogu täitevkomitee vastavatele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, ametiisikutele ning kodanikele teatavaks hiljemalt kümne päeva jooksul.

Rajooni rahvasaadikute nõukogu otsustes sisalduvad ettepanekud ja soovitusel rajooni territooriumil asuvatele kõrgemalseisva alluvusega ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele peavad nende organisatsioonide juhid läbi vaatama ning nõukogule läbivaatamise tulemustest teatama hiljemalt kümne päeva jooksul, arvates otsuse saamise päevast.

Kõigi otsuste kirjutavad alla nõukogu esimees ja sekretär.

Saadikute poolt nõukogu istungjärgul tehtud või istungjärgu juhatajale kirjalikult esitatud ettepanekuid ja märkusi arutab rajooninõukogu või saadab need läbivaatamiseks vastavatele riigi- ja ühiskondlikele organitele ning ametiisikutele, kes on kohustatud kümne päeva jooksul need ettepanekud ja märkused läbi vaatama ning tulemustest teatama otseselt saadikule, samuti rajooninõukogu täitevkomiteele.

Saadikute ettepanekute ja märkuste läbivaatamist ja realiseerimist kontrollib rajooninõukogu täitevkomitee.

§ 40. Rajooni rahvasaadikute nõukogu otsuseid võib tühistada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium, kui need ei vasta seadusele.

2. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee

§ 41. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitvaks ja korraldavaks organiks on tema poolt saadikute hulgast valitav täitevkomitee järgmises koosseisus: esimees, esimehe asetäitjad, sekretär ja viis kuni seitse täitevkomitee liiget.

Rajooninõukogu täitevkomitee arvulise koosseisu määrab kindlaks rajooninõukogu.

§ 42. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee annab vähemalt kord aastas aru teda valinud nõukogule, samuti koosolekul töökollektiivides ja kodanike elukoha järgi.

§ 43. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee on vahetult aruandekohustuslik niihästi teda valinud nõukogu kui ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu ees.

§ 44. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhib riiklikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist ülesehitustööd rajooni territooriumil teda valinud nõukogu ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite otsuste alusel.

Rajooninõukogu täitevkomiteel on õigus otsustada kõiki nõukogu pädevuses olevaid küsimusi, välja arvatud need, mis vastavalt käesoleva seaduse §-le 37 kuuluvad otsustamisele ainult nõukogu istungjärgudel.

§ 45. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee kutsub kokku nõukogu istungjärgud ja tagab nende ettevalmistuse, korraldab tähtsamates küsimustes nõukogu otsuste projektide eelnevat arutamist töökollektiivide koosolekul ja kodanike elukoha järgi.

§ 46. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee koordineerib nõukogu alatiste komisjonide tööd, kaasab neid nõukogu istungjärgudel ja täitevkomitee istungitel arutatavate küsimuste ettevalmistamisele, vaatab läbi komisjonide ettepanekud.

§ 47. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee abistab saadikuid nende volituste teostamisel, aruannete ettevalmistamisel ja läbiviimisel valijatele, samuti kollektiividele ja ühiskondlikele organisatsioonidele, kes olid nad üles seadnud saadikukandidaatideks, informeerib saadikuid nõukogu ja tema organite tegevusest, rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide täitmise käigust, saadikute kriitiliste märkuste ja ettepanekute põhjal rakendatud abinõudest, aitab kaasa sellele, et saadikud õpiksid tundma Nõukogude seadusandlust ja nõukogude töö kogemusi.

§ 48. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee töötab välja ja esitab rajooninõukogule rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooks-
vad ja perspektiivplaanid ning rajooni eelarve; rakendab abinõusid plaanide ja eelarve realiseerimiseks; esitab rajooninõukogule plaanide ja eelarve täitmise aruanded.

§ 49. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee organiseerib nõukogu ja kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste täitmist, esitab nõukogule läbivaatamiseks valijate juhendite täitmise abinõude plaani, organiseerib valijate juhendite täitmist, kontrollib nende realiseerimist, informeerib saadikuid ja elanikke juhendite täitmise käigust.

§ 50. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhib täitevkomitee osakondi ja valitsusi ning rajoonilise alluvusega ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone; nõukogu istungjärkude vahelisel ajal määrab ametikohustuste täitjaks ja vabastab ametikohustuste täitmisest täitevkomitee osakondade ja valitsuste juhte koos järgneva esitamisega nõukogule kinnitamiseks järgmisel istungjärgul.

Rajooninõukogu täitevkomitee nimetab ametisse ja vabastab ametist täitevkomitee osakondade ja valitsuste teisi juhtivaid töötajaid ning rajoonilise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhte (vastavalt ametikohtade loetelule, mille rajooninõukogu täitevkomitee on kinnitanud kooskõlastatult kõrgemalseisva riigivalitsemisorganiga).

Rajooninõukogu täitevkomitee võib arutada küsimusi, mis kuuluvad tema osakondade ja valitsuste pädevusse.

§ 51. Rajooni territooriumil asuvate ja selle elanike teenindamise seisukohalt suurt tähtsust omavate kõrgemalseisva alluvusega kaubandus-, tootlustus-, teenindus- ning kommunaalmajandusettevõtete ja -organisatsioonide, tervishoiu-, sotsiaalhooldus- ning kultuuriorganisatsioonide ja -asutuste juhtide ametisse nimetamine ning ametist vabastamine toimub ainult kooskõlastatult rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega.

§ 52. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee tagab vastavalt seadusandlusele NSV Liidu Ülemnõukogu, Eesti NSV Ülemnõukogu, kohalike rahvasaadikute nõukogude, samuti rajooni rahvakohtu valimiste ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks vajalike ürituste toimumise rajooni territooriumil.

§ 53. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee istungid kutsutakse kokku vajadust mööda, kuid mitte harvemini kui üks kord kuus.

Rajooninõukogu täitevkomitee istungid on otsustusvõimelised, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku nõukogu täitevkomitee koosseisust.

Rajooninõukogu täitevkomitee istungist võivad nõuandva häälega osa võtta alatiste komisjonide esimehed ja liikmed, nõukogu saadikud, nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste juhid, kes ei kuulu täitevkomitee koosseisu, samuti nõukogu täitevkomitee istungile kutsutud kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide esindajad.

§ 54. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee oma pädevuse piires võtab vastu otsuseid ja annab korraldusi.

Rajooninõukogu täitevkomitee otsused võetakse vastu kogu täitevkomitee koosseisu liithäälteenamusega ning nendele kirjutavad alla nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

Rajooninõukogu täitevkomitee korraldustele kirjutab alla nõukogu täitevkomitee esimees.

§ 55. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuseid ja korraldusi võib tühistada rajooninõukogu, samuti Eesti NSV Ministrite Nõukogu oma pädevuse piires.

§ 56. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on õigus tühistada alamalseisvate nõukogude täitevkomiteede otsuseid ja korraldusi.

§ 57. Rajooni rahvasaadikute nõukogu volituste lõppemisel säilitab tema täitevkomitee oma volitused kuni täitevkomitee valimiseni rajooninõukogu uue koosseisu poolt.

§ 58. Rajooni rahvasaadikute nõukogu moodustab rajooninõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused.

Rajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste loetelu ning nende moodustamise kord kehtestatakse NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

Rajooninõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused on eelarvel või isemajandavad.

Rajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste pädevus määratakse kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatavate põhimäärustega.

Täitevkomitee aparadi, tema osakondade ja valitsuste struktuur ning koosseisud määratakse kindlaks lähtudes Eesti NSV-s kehtivatest normatiividest ja sellele täitevkomiteele ette nähtud administratiiv-halduspersonali arvust. Koosseisud määratakse kindlaks kehtestatud korras töötasu-fondi piires.

§ 59. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused alluvad oma tegevuses nii rajooninõukogule ja tema täitevkomiteele kui ka vastavale kõrgemalseisvale riigivalitsemisorganile.

§ 60. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste juhid annavad osakondade ja valitsuste pädevuse piires ning rajooninõukogu otsuste ja tema täitevkomitee otsuste ning korralduste, samuti kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite aktide alusel ning täitmiseks käskkirju.

§ 61. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused annavad oma tööst aru nõukogule ja tema täitevkomiteele, samuti koosolekutel töökollektiivides ja kodanike elukoha järgi.

§ 62. Rajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhib ja kontrollib rajooninõukogu poolt täitevkomitee juurde moodustatud administratiiv-, järelevalve- ning alaealiste asjade ja joomisega võitlemise komisjoni tegevust. Nimetatud komisjonide pädevus määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kinnitatavate põhimäärustega.

Rajooninõukogu moodustab täitevkomitee juurde muid komisjone, mille vajalikkus määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

Rajooninõukogu täitevkomitee võib oma tegevusaladel moodustada ka muid komisjone, mille ülesanded määratakse kindlaks nende moodustamisel.

3. Rajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid

§ 63. Rajooni rahvasaadikute nõukogu valib saadikute hulgast alatised komisjonid rajooninõukogu pädevusse kuuluvate küsimuste eelnevaks läbivaatamiseks ja ettevalmistamiseks, samuti nõukogu otsuste elluviimisele kaasaaitamiseks, riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevuse kontrollimiseks.

Rajooninõukogu valib nõukogu antud koosseisu volituste ajaks alatised komisjonid järgmises koosseisus: esimees ja komisjoni liikmed. Iga komisjoni arvulise koosseisu määrab rajooninõukogu.

Alatised komisjonid valivad oma koosseisu hulgast komisjoni sekretäri, vajaduse korral ka komisjoni esimehe asetäitja.

Alatiste komisjonide koosseisu ei või valida rajooninõukogu täitevkomitee ja rahvakontrolli komitee koosseisu kuuluvaid saadikuid, samuti saadikuiks olevaid rahvakohtunikke ja rajooni prokuröri.

§ 64. Rajooni rahvasaadikute nõukogu alatiste komisjonide põhiülesanded on:

välja töötada ettepanekud läbivaatamiseks rajooninõukogus ja tema täitevkomitees;

ette valmistada arvamusi rajooninõukogule ja tema täitevkomiteele läbivaatamiseks esitatud küsimuste kohta;

osa võtta organiseerimistööst rajooninõukogu ja tema täitevkomitee ning kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste elluviimisel;

kontrollida rajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevust rajooninõukogu, tema täitevkomitee ja kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste elluviimisel, samuti NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandluse järgimisel;

kontrollida rajooni territooriumil asuvate kolhooside ja teiste koöperatiivsete organisatsioonide, samuti sovhooside, ettevõtete, asutuste ja muude kõrgemalseisva alluvusega organisatsioonide tegevust maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, tööjõuressursside kasutamise, tarbekaupade tootmise ning elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise alal;

aidata kaasa valijate juhendite täitmise organiseerimisele ja kontrollile.

§ 65. Rajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid vastutavad ja on aruandekohustuslikud neid valinud nõukogu ees.

§ 66. Rajooni rahvasaadikute nõukogu moodustab mandaatkomisjoni, plaani- ja eelarvekomisjoni, sotsialistliku seaduslikkuse ja avaliku korra kaitse komisjoni, noorsookomisjoni, samuti alatised komisjonid riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö muudes küsimustes.

§ 67. Rajooni rahvasaadikute nõukogu mandaatkomisjon:

1) kontrollib nõukogu saadikute volitusi ja esitab nõukogule läbivaatamiseks ettepanekud tunnistada saadikute volitused õigeks, valimiseseadusandluse rikkumise korral aga — tunnistada üksikute saadikute valimised kehtetuks;

2) valmistab ette ja esitab rajooninõukogu täitevkomiteele ettepanekud väljalangenud saadikute asemele nõukogu uute saadikute valimiste läbiviimiseks;

3) nõukogu ja tema täitevkomitee ülesandel, samuti oma initsiatiivil töötab välja ettepanekuid saadikutegevusega seotud küsimustes, valmistab ette ja esitab arvamusi niisugustes küsimustes, mis on antud komisjonile eelnevaks või täiendavaks läbivaatamiseks;

4) valmistab ette arvamusi küsimustes, mis on seotud saadikupuutumuse ja saadikutegevuse muude tagatistega ning valijate poolt saadiku tagasikutsumisega, samuti saadikuvolituste ennetähtaegse lõpetamisega saadiku isikliku avalduse põhjal või seoses jõustunud süüdimõistva kohtuotsusega isiku suhtes, kes on saadik.

§ 68. Rajooni rahvasaadikute nõukogu plaani- ja eelarvekomisjon:

1) vaatab eelnevalt läbi täitevkomitee poolt nõukogule kinnitamiseks esitatud rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksavad ja perspektiivplaanid ning plaanide täitmise aruanded ja annab nende kohta oma arvamuse;

2) vaatab eelnevalt läbi täitevkomitee poolt nõukogule kinnitamiseks esitatud rajooni eelarve ja selle täitmise aruande ning annab nende kohta oma arvamuse;

3) vaatab läbi ja kooskõlastab nõukogu teistelt alatistelt komisjonidelt rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, rajooni eelarve ning plaanide ja eelarve täitmise aruannete kohta saabunud märkused ja ettepanekud;

4) selgitab välja majandiseseid reserve ja eelarve täiendavaid tulusid ning võimalusi säästurežiimi tugevdamiseks riiklike vahendite kulu- tamisel;

5) kontrollib rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide ning rajooni eelarve täitmist;

6) võtab osa muude plaani- ja eelarve- ning rahandusküsimuste ettevalmistamisest, mis esitatakse läbivaatamiseks nõukogule või tema täitevkomiteele.

§ 69. Rajooni rahvasaadikute nõukogu sotsialistliku seaduslikkuse ja avaliku korra kaitse komisjon:

1) võtab osa abinõude väljatöötamisest ja rakendamisest sotsialistliku seaduslikkuse tagamiseks, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitseks rajooni territooriumil;

2) annab arvamusi rajooninõukogu otsuste projektide kohta, mis näevad nende rikkumise eest ette administratiivvastutuse;

3) võtab osa kontrollist sotsialistlikust seaduslikkusest kinnipidamise üle nõukogu täitevkomitee osakondades ja valitsustes, kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides, kodanike ettepanekute, avalduste ja kaebuste läbivaatamise ning nende vastuvõtu korralduse kontrollimises;

4) abistab avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid, seltsimehelikke kohtuid ja vabatahtlikke tuletõrjesalku;

5) võtab osa kodanike õiguskasvatusalaste abinõude väljatöötamisest ja läbiviimisest.

§ 70. Rajooni rahvasaadikute nõukogu noorsookomisjon:

1) valmistab ette ja esitab nõukogule ja tema täitevkomiteele läbivaatamiseks otsuste projekte ning muid ettepanekuid noorte kasvatuses, hariduses, kutsehariduses, töö, olme, puhkuse ning tervise kaitse küsimustes ning noorte osavõtu kohta riiklikust, majanduslikust, sotsiaalsest ja kultuurilisest ülesehitustööst;

2) vaatab eelnevalt läbi talle arvamuse andmiseks esitatud nõukogu ja tema täitevkomitee otsuste projekte komisjoni pädevusse kuuluvates küsimustes ning koostab vastava arvamuse;

3) võtab osa komisjoni pädevuse piires rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, rajooni eelarve ning plaanide ja eelarve täitmise aruannete eelnevast läbivaatamisest;

4) kontrollib kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides rajooninõukogu ja tema täitevkomitee otsuste täitmist noorsoo kasvatuses, hariduses, kutsehariduses, töö, olme, puhkuse ja tervise kaitse ning noorte õiguste ja huvide tagamise küsimustes, samuti noorte osavõtu kohta riiklikust, majanduslikust, sotsiaalsest ja kultuurilisest ülesehitustööst.

§ 71. Rajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid muudes riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö küsimustes:

1) võtavad osa nõukogule ja tema täitevkomiteele läbivaatamiseks esitatavate küsimuste ettevalmistamisest riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö vastava ala seisundi ja arengu kohta;

2) vaatavad eelnevalt läbi rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide ja rajooni eelarve ning plaanide ja eelarve täitmise aruannete vastavad osad ning esitavad nende kohta oma märkused ja ettepanekud, vajaduse korral esitavad need märkused ja ettepanekud rajooninõukogule;

3) selgitavad välja täiendavaid reserve ning võimalusi põllumajanduses, kohaliku tööstuse, elamu- ja kommunaalmajanduses ja heakorrastuses arendamiseks, elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise parandamiseks ning töötavad välja neis küsimustes ettepanekuid ja esitavad need läbivaatamiseks nõukogule ja tema täitevkomiteele;

4) kontrollivad oma volituste piires nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste, rajooni territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide tööd, esitavad kontrolli tulemuste põhjal ettepanekuid kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtidele läbivaatamiseks, vajaduse korral esitavad ettepanekud läbivaatamiseks nõukogule ja tema täitevkomiteele.

§ 72. Rajooni rahvasaadikute nõukogu alatistel komisjonidel on õigus nende pädevusse kuuluvates küsimustes kuulata oma istungitel nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtide ettekandeid ning informatsioone ja anda neile soovitusi.

Alatistel komisjonidel on õigus nende pädevusse kuuluvates küsimustes nõuda rajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste ning rajooni territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtidelt vajalikke materjale ja dokumente.

Rajooninõukogu alatiste komisjonide soovitusel kuuluvad kohustuslikule läbivaatamisele vastavates riigi- ja ühiskondlikes organites, ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides. Läbivaatamise tulemustest või rakendatud abinõudest tuleb komisjonidele teatada kuu aja jooksul või muuks komisjonide poolt määratud tähtajaks.

§ 73. Rajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid juhinduvad oma tegevuses käesolevast seadusest ja Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude alatiste komisjonide põhimäärusest.

§ 74. Rajooni rahvasaadikute nõukogu võib moodustada ajutisi komisjone, kelle ülesanded määrab rajooninõukogu nende moodustamisel.

4. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik

§ 75. Saadikud on rahva täievolilised esindajad rajooni rahvasaadikute nõukogus. Rajooninõukogu tööst osa võttes otsustavad saadikud riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö küsimusi, organiseerivad nõukogu otsuste elluviimist ning kontrollivad riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tööd.

Oma tegevuses juhindub saadik üldriiklikest huvidest, arvestab valimisringkonna elanike vajadusi ja taotleb valijate juhendite elluviimist.

§ 76. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadiku volitused algavad tema nõukogusse valimise päevast ja lõpevad rajooninõukogu uue koosseisu valimiste päeval.

Rajooninõukogu saadikul on saadikutunnistus ja saadiku rinnamärk, mida ta kasutab oma volituste aja kestel.

§ 77. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik on kohustatud viibima igal nõukogu istungjärgul, aktiivselt osa võtma nõukogu, tema täitevkomitee ja alatiste komisjonide tegevusest, mille koosseisu ta on valitud, ning täitma nõukogult ja tema organitelt saadud ülesandeid. Juhul kui saadikul ei ole võimalik istungjärgust osa võtta, teatab ta sellest nõukogu täitevkomiteele.

Rajooninõukogu saadik peab sidet valijatega, kollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonidega, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks, samuti kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste, teiste organisatsioonide, riigi- ja ühiskondlike organitega, mis asuvad tema valimisringkonna territooriumil, informeerib valijaid nõukogu tööst, rajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, nõukogu otsuste ja valijate juhendite täitmisest, võtab osa seaduste, nõukogu ja tema organite otsuste täitmise organiseerimisest, õpib tundma avalikku arvamust, teatab nõukogule ja tema organitele elanike nõuetest ja vajadustest, võtab tarvitusele abinõusid nende rahuldamiseks, esitab vastavatele organitele ja ametiisikutele ettepanekuid küsimustes, mis tekivad ühenduses tema saadikutegevusega.

Rajooninõukogu saadik võtab osa elanike organiseerimisest valijate juhendite täitmisele ning selle kontrollimisest, kuidas realiseerivad neid kolhoosid, sovhoosid, ettevõtted, asutused ja teised organisatsioonid, ning taotleb juhendite elluviimist.

Rajooninõukogu saadik vaatab läbi temale tulnud ettepanekud, avaldused ja kaebused, võtab tarvitusele abinõusid nende õigeks ja õigeaegseks lahendamiseks, võtab vastu kodanikke, uurib kaebuste põhjusi ning esitab oma ettepanekud nõukogule, teistele riigi- ja ühiskondlikele organitele, kolhoosidele, sovhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja muudele organisatsioonidele. Saadikul on õigus kontrollida, kuidas vaadatakse läbi tema poolt edasisaadetud ettepanekuid, avaldusi ja kaebusi riigiorganites, kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides, mis asuvad rajooni territooriumil, ning isiklikult osa võtta nimetatud ettepanekute, avalduste ja kaebuste arutamisest.

§ 78. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on otsustav hääleõigus kõigis küsimustes, mida nõukogu oma istungjärgul arutab, tal on õigus valida ja olla valitud rajooninõukogu organitesse.

Rajooninõukogu saadikul on õigus esitada küsimusi rajooninõukogule arutamiseks, teha ettepanekuid istungjärgu päevakorra, arutatavate küsimuste läbivaatamise korra ja sisu kohta, nõukogu poolt moodustatavate organite isikulise koosseisu ning nõukogu poolt valitavate, määratavate või kinnitatavate ametiisikute kandidatuuride kohta, esitada arupärimisi, võtta osa läbirääkimistest, esitada küsimusi ja otsuste projekte ning teha parandusettepanekuid nende kohta, võtta sõna oma ettepanekute põhjendamiseks ja hääletamise motiivide kohta ning anda õiendeid.

Rajooninõukogu saadikul on õigus teha ettepanek kuulata nõukogu istungjärgul rajooninõukogule aruandekohustusliku või tema poolt kontrollitava mis tahes organi või ametiisiku aruannet või informatsiooni.

Rajooninõukogu saadik võib istungjärgul arutatavas küsimuses esitada istungjärgu juhatajale oma ettepanekuid ja märkusi kirjalikult.

Rajooninõukogu saadikul on õigus esitada nõukogu täitevkomiteele ja alatistele komisjonidele arutamiseks ettepanekuid tema saadikutegevuses üleskerkinud küsimustes.

§ 79. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus pöörduda arupärimisega rajooninõukogu täitevkomitee, tema osakondade ja valituste juhtide, samuti nõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtide poole küsimustes, mis kuuluvad rajooninõukogu pädevusse.

Saadik või saadikute grupp võib arupärimise esitada kirjalikus või suulises vormis. Kirjalikult esitatud arupärimine kuulub nõukogu istungjärgul avaldamisele.

Riigiorgan või ametiisik, kellelt aru päritakse, on kohustatud arupärimisele suuliselt või kirjalikult vastama nõukogu istungjärgul, kui aga vastuse ettevalmistamiseks on vaja pikemat aega, siis rajooninõukogu poolt määratud aja jooksul, kusjuures see tuleb istungjärgul teatavaks teha. Arupärimisele antud vastuse põhjal võtab rajooninõukogu vastu otsuse.

§ 80. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus pöörduda saadikutegevuse küsimustes kõigi riigi- ja ühiskondlike organite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide ning ametiisikute poole ja võtta osa tõstatatud küsimuste arutamisest. Nimetatud organid ja ametiisikud on kohustatud tema ettepanekud läbi vaatama ja andma vastuse kümne päeva jooksul.

Saadikutegevuse küsimustes on rajooninõukogu saadikul õigus viivitamatule vastuvõtule vastavate riigi- ja ühiskondlike organite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja muude organisatsioonide juhtide ja teiste ametiisikute poolt.

§ 81. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik võib nõukogu või tema organite ülesandel kontrollida riigiorganite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide tööd küsimustes, mis kuuluvad nõukogu pädevusse, ja tutvuda vajalike dokumentidega. Kontrolli tulemustest informeerib saadik vastavaid riigiorganeid, kolhoose, sovhoose, ettevõtteid, asutusi ja teisi organisatsioone ning vajaduse korral esitab ettepanekuid nende töö parandamiseks, väljaselgitatud puuduste kõrvaldamiseks ning riikliku distsipliini ja seaduslikkuse rikkumises süüdi olevate isikute vastutusele võtmiseks.

Rajooninõukogu saadikul on õigus nõukogus ja tema organites algatada rajooni territooriumil asuvate riigiorganite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide töö kontrollimise vajaduse küsimust.

Kodanike õiguste ja seadusega tagatud huvide rikkumise või muu seaduslikkuse rikkumise avastamise korral on rajooninõukogu saadikul kui riigivõimu esindajal õigus nõuda nende rikkumiste lõpetamist, vajaduse korral aga pöörduda vastavate organite ja ametiisikute poole nõudmisega need rikkumised tõkestada.

Riigi- ja ühiskondlike organite ning kolhooside ametiisikud, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide administratsioon, samuti miilitsatöötajad, kelle poole saadik nõudmisega pöördus, on kohustatud viivitamata rakendama abinõusid rikkumise kõrvaldamiseks ning vajaduse korral süüdlaste vastutusele võtmiseks.

§ 82. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik on kohustatud vähemalt kaks korda aastas aru andma oma tööst ja nõukogu tööst valijatele ja kollektiividele ning ühiskondlikele organisatsioonidele, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks.

Rajooninõukogu saadiku aruanne võidakse ära kuulata igal ajal nende kollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonide nõudmisel, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks, või valijate elukohajärgsete koosolekute nõudmisel.

Rajooninõukogu saadik informeerib nõukogu läbiviidud aruandest ja valijate ettepanekutest.

§ 83. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik täidab oma volitusi tootmis- või ametialase tegevuse kõrvalt.

Rajooninõukogu saadik vabastatakse nõukogu istungjärgu, täitevkomitee või alatise komisjoni, kelle koosseisu ta on valitud, istungi ajaks tootmis- või ametikohustuste täitmisest keskmise palga säilitamisega alatisel töökohal.

§ 84. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus rajooni territooriumil tasuta sõita vabariikliku alluvusega auto- ja veetranspordivahenditega ning igat liiki linnatranspordivahenditega (välja arvatud takso), samuti raudteel.

§ 85. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadikut ei tohi administratsiooni algatusel vallandada töölt ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, heita välja kolhoosist ega viia distsiplinaarkaristuse korras üle madalamapalgalisele tööle ilma rajooninõukogu eelneva nõusolekuta, istungjärkudevahelisel ajal aga ilma tema täitevkomitee eelneva nõusolekuta. Rajooninõukogu saadikule, kes on vabastatud töölt seoses tema valimisega valitavale ametikohale nõukogu organis, antakse pärast tema volituste lõppemist valitaval ametikohal endine töö (ametikoht), selle puudumisel aga teine võrdväärne töö (ametikoht) samas või tema nõusolekul teises ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

Saadiku töötamise aeg valitaval ametikohal nõukogu organis arvatakse tema tööstaaži hulka sel erialal, millel saadik töötas tema valimiseni valitavale ametikohale nõukogu organis.

Rajooninõukogu saadikut ei tohi rajooni territooriumil kriminaalvastutusele võtta, vahistada või talle kohtu korras administratiivkaristust määrata ilma rajooninõukogu nõusolekuta, istungjärkudevahelisel ajal aga ilma tema täitevkomitee nõusolekuta.

Rajooninõukogu või tema täitevkomitee otsuse käesoleva paragrahvi neljandas lõigus nimetatud küsimuses võib tühistada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium koos küsimuse andmisega rajooninõukogule teistkordseks arutamiseks. Kui rajooninõukogu kinnitab esialgse otsuse, võib küsimuse sisuliselt otsustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV proküröri esildusel.

Rajooninõukogu saadikule kindlustatakse ka muud saadikutegevuse tagatised, mis on kindlaks määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 86. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik vastutab valijate ees ja annab neile aru.

Rajooninõukogu saadikut, kes ei ole õigustanud valijate usaldust, või on toime pannud tegusid, mis ei ole saadiku kõrge nimetuse väärilised, võidakse igal ajal seadusega kehtestatud korras valijate enamiku otsusel tagasi kutsuda.

§ 87. Juhul kui rajooni rahvasaadikute nõukogu saadik asub alati-selt elama väljapoole rajooni või kui ta muudel põhjustel ei saa oma valimisringkonnas saadikukohustusi täita, pöördub ta rajooninõukogu poole avaldusega oma saadikuvolituste mahapaneku kohta. Rajooninõukogu vaatab saadiku avalduse oma järgmisel istungjärgul läbi ja võtab vastu otsuse, mille teeb teatavaks vastava ringkonna valijatele.

§ 88. Rajooni rahvasaadikute nõukogu saadiku volitused lõpevad enne tähtaega juhul, kui valijad kutsuvad saadiku tagasi.

Rajooninõukogu saadiku volitused võidakse lõpetada enne tähtaega rajooninõukogu otsusel, mis võetakse vastu seoses saadiku isikliku avaldusega saadikuvolituste mahapaneku kohta asjaolude tõttu, mis takistavad nende täitmist, või seoses jõustunud süüdimõistva kohtuotsusega isiku suhtes, kes on saadik.

§ 89. Kui saadik langeb välja rajooni rahvasaadikute nõukogu volituste tähtaja kestel, viiakse vastavas valimisringkonnas läbi poolteise kuu jooksul uued valimised. Valimised määrab rajooninõukogu täitevkomitee hiljemalt kuu aega enne nende läbiviimist.

5. Elanike osavõtt rajooni rahvasaadikute nõukogu tööst

§ 90. Rajooni rahvasaadikute nõukogu tegutseb tihedas koostöös ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiividega, organiseerib kodanike laialdase osavõtu kohaliku ja üldriikliku tähtsusega küsimuste lahendamiseks, arendab elanike ühiskondlikku omaalgatust, juhib avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid, seltsimehelikke kohtuid ja teisi ühiskondliku omaalgatuse organeid.

§ 91. Rajooni rahvasaadikute nõukogu esitab kõige tähtsamad küsimused kodanikele arutamiseks, kaasab neid alatiste komisjonide, täitevkomitee ja teiste nõukogule aruandekohustuslike organite töösse, osutab kaasabi kohalike vabatahtlike ühingute tööle.

Rajooninõukogu informeerib süstemaatiliselt elanikke oma tegevusest, alatiste komisjonide, täitevkomitee, tema osakondade ja valitsuste tööst nõukogu saadikute, täitevkomitee, tema osakondade ja valitsuste töötajate regulaarse esinemise teel töökollektiivides ja kodanike elukoha järgi, samuti ajakirjanduses, raadios ja televisioonis.

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

Eesti NSV linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu kohta

1. peatükk

Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu moodustamise ja tegevuse põhiprintsiibid

§ 1. Vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile ja Eesti NSV konstitutsioonile linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu kui riigivõimuorgan linnas ja linnarajoonis otsustab kõiki kohaliku tähtsusega küsimusi, lähtudes üldriiklikest ja nõukogu territooriumil elavate kodanike huvidest ning viib ellu kõrgemalseisvate riigiorganite otsuseid, juhhib alamalseisvate rahvasaadikute nõukogude tegevust, võtab osa vabariikliku ja üleliidulise tähtsusega küsimuste arutamisest ning esitab nendes küsimustes oma ettepanekuid.

Rajoonilise alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu ja linnarajooni nõukogu võtavad osa ka vastavalt rajoonilise ja ülelinnalise tähtsusega küsimuste arutamisest ning esitavad nendes küsimustes oma ettepanekud.

§ 2. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu valitakse linna või linnarajooni territooriumil elavate kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletusel kaheks ja pooleks aastaks.

Linna- ja linnarajooninõukogu valimiste kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadustega.

§ 3. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu juhhib oma territooriumil riiklikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist ülesehitustööd; kinnitab linna või linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanid ning eelarve ja nende täitmise aruanded; juhhib temale alluvaid riigiorganeid, ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone; tagab seaduste täitmise, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitse; aitab kaasa riigi kaitsevõime tugevdamisele.

Linna- ja linnarajooninõukogu vaatab läbi valijate koosolekutel heakskiidetud juhendid, kinnitab juhendite täitmise abinõude plaani, arvestab neid majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide väljatöötamisel ning eelarve koostamisel, organiseerib juhendite täitmist ning informeerib kodanikke nende ellurakendamisest.

Valijate juhendite andmise, läbivaatamise, arvestuse ja täitmise kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 4. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu tagab oma volituste piires kompleksse majandusliku ja sotsiaalse arengu oma territooriumil; kontrollib seadusandlusest kinnipidamist sellel territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt, koordineerib ja kontrollib nende tegevust maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, tööjõuressursside kasutamise, tarbekaupade tootmise ning elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teeenindamise alal.

Käesolevas paragrahvis nimetatud küsimustes kuulab linna- või linnarajooninõukogu ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide ettekan-deid, võtab nende põhjal vastu otsuseid ja vajaduse korral esitab oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele.

§ 5. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu tegevuse aluseks on küsimuste kollektiivne, vaba ja asjalik arutamine ja otsustamine, avalikkus, täitevkomitee ning nõukogu poolt moodustatavate teiste organite regulaarne aruandlus nõukogule ja elanikele ning kodanike laialdane kaasamine nende tööle. Linna- ja linnarajooninõukogu võib kuulata saadikute informatsiooni oma saadikukohustuste ning nõukogu ja tema orga-nite otsuste ja ülesannete täitmisest.

Linna- ja linnarajooninõukogu töötab tihedas kontaktis ühiskondlike organisatsioonide linna- või linnarajooniorganitega.

§ 6. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu juhindub oma tegevuses NSV Liidu konstitutsioonist ja Eesti NSV konstitutsioonist, käesolevast seadusest, teistest NSV Liidu ja Eesti NSV seadustest, NSV Liidu Ülemnõukogu ja Eesti NSV Ülemnõukogu otsustest ning muudest akti-dest, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustest ja otsustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrustest ja korraldustest ning kõrgemal-seisvate rahvasaadikute nõukogude ja nende täitevkomiteede otsustest.

§ 7. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu võtab vastu otsu-seid talle NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega antud volituste piires, tagab nende täitmise ning kontrollib otsuste elluviimist.

Linna- ja linnarajooninõukogu otsused on kohustuslikud kõigile nõu-kogu territooriumil asuvatele ettevõtetele, asutustele ja organisatsiooni-dele, samuti ametiisikutele ja kodanikele.

Linna- ja linnarajooninõukogu ja tema täitevkomitee teevad juhul, kui kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhid jätavad nende otsused täitmata, vastavatele kõrgemalseisvatele org-anitele esildised nendele juhtidele distsiplinaarkaristuste määramiseks, kaasa arvatud nende ametist vabastamine. Esildiste läbivaatamise tulemu-sed tuleb linna- või linnarajooninõukogule või tema täitevkomiteele teata-vaks teha hiljemalt kuu aja jooksul.

§ 8. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu juhib alamal-seisvate rahvasaadikute nõukogude tegevust. Linna- ja linnarajooninõu-kogul on õigus tühistada alamalseisvate nõukogude ja nende täitevkomiteede akte, kui need ei ole vastavuses seadusega.

§ 9. Linnade moodustamist ja likvideerimist, linnapiiride kindlaks-määramist ja muutmist teostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti

NSV Ministrite Nõukogu esildusel ning arvestades vastavate linnanõukogude arvamust.

Linnarajoonide moodustamist ja likvideerimist, nende piiride kindlaksmääramist ja muutmist teostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ministrite Nõukogu esildusel, arvestades linnanõukogu täitevkomitee taotlust ning vastavate linnarajooninõukogude arvamust.

Linnade ja linnarajoonide nimetamist ja ümbernimetamist teostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud korras.

§ 10. Vastavalt «Eesti NSV riigilipu põhimäärusele» heisatakse Eesti NSV riigilipp hoonel, kus toimub linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärg, kogu istungjärgu ajaks, linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee hoonel aga alatiseks.

NSV Liidu riigilipp heisatakse linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee hoonel «NSV Liidu riigilipu põhimäärusega» kehtestatud korras.

§ 11. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogul on juriidilise isiku õigused.

Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on riigivapiga pitsat, mis vastab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kinnitavale näidisele.

2. peatükk

Linna rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused

§ 12. Linna rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega sõltuvalt linna kuuluvusest vabariikliku või rajoonilise alluvusega linnade kategooriasse. Linna kategooriasse kuuluvus määratakse Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt, arvestades linna elanike arvu, linna poliitilist, majanduslikku ja kultuurilist tähtsust.

1. Vabariikliku alluvusega rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused

§ 13. Planeerimise, arvestuse ja aruandluse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab linna majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvad ja perspektiivplaanid, korraldab ja kontrollib nende täitmist; kinnitab linna majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide täitmise aruanded; arvestab linna majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide väljatöötamisel valijate juhendeid ning ettevõtete, asutuste, organisatsioonide, samuti ühiskondlike organisatsioonide kollektiivide ettepanekuid; kinnitab jooksvad ja perspektiivsed plaaniülesanded linnalise alluvusega ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning nimetatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid;

2) vaatab läbi kõrgemalseisva alluvusega kohaliku tööstuse ettevõtete, kommunaalmajandusettevõtete ja -rajatiste, teenindus-, kauban-

dus- ja toitlustusettevõtete, kultuuri-, haridus- ja tervishoiuorganisatsioonide ning -asutuste paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

3) vaatab läbi linna territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide plaanide projektid selles osas, mis puutub maakasutusse, looduskaitse, ehitustegevusse, elamu- ja kommunaalmajanduse arendamisse, tööjõuressursside kasutamisse, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmisse, elanike sotsiaalsesse, kultuurilisse, elutarbelisse ja muusse teenindamisse, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele, kinnitab nendes küsimustes plaanilised koondnäitajad, lülitades need linna majandusliku ja sotsiaalse arengu plaani;

4) tagab tööjõuressursside, kohalike ehitusmaterjalide ja kütuse kasutamise bilansside, elanike rahaliste tulude ja kulude bilansi ning muude bilansside koostamise, mis on tarvilikud kompleksse majandusliku ja sotsiaalse arengu planeerimiseks linna territooriumil;

5) kontrollib mineraaltooraine-, metsa-, vee-, energia- ja muude varude ratsionaalset kasutamist;

6) kontrollib arvestust ja aruandlust linnalise alluvusega ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

7) osutab kaasabi riiklikele statistikaorganitele; tagab aruandlusandmete koostamise ja esitamise korda sätestava seadusandluse täitmise.

§ 14. Eelarve ja rahanduse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab linna eelarve tulude üldsummas, näidates eraldi tulude põhiallikad, ning kulude üldsummas, näidates eraldi assigneeringud linnamajanduse finantseerimiseks, sotsiaalseteks ja kultuurilisteks üritusteks; linna riigivõimu- ja -valitsemisorganite ülalpidamiseks; arvestab linna eelarve koostamisel valijate juhendeid;

2) kinnitab linnalise eelarve, selle tulude ja kulude kvartalijaotuse ning linnalise eelarve kassalise käibefondi suuruse;

3) korraldab linna eelarve täitmist; kontrollib finantsdistsipliini kinnipidamist, tootmis- ja finantsplaanide ning eelarvesse tehtavate maksete täitmist ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt eelarvesummade säästlikku kulutamist;

4) suunab linnalise eelarve täitmisel täiendavalt saadud tulud, samuti summad, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kulusid kuludeosa ületamise või kulude kokkuhoiu tulemusena, linnamajanduse ning sotsiaalsete ja kultuuriliste ürituste finantseerimiseks (kaasa arvatud kapitaal mahutused), administratiivhoonete ehitamiseks ja transpordivahendite soetamiseks linnanõukogu täitevkomiteele ning linnarajoonide ja alevite nõukogude täitevkomiteedele; täitevkomiteede, nende osakondade ja valituste ning kohtute hoonete kapitaalremondiks, neile inventari ja sisustuse soetamiseks ning transpordivahendite remondiks (nimetatud summade äravõtmine linnalisest eelarvest ei ole lubatud, välja arvatud assigneeringud, mis on jäänud kasutamata seoses tsentraliseeritud kapitaal mahutuste plaani ning sotsiaal- ja kultuuriasutuste võrgu arendamise plaani mittetäitmisega);

5) vajaduse korral jaotab eelarve täitmise käigus linnalise eelarve vahendeid ümber ühest osast teise, samuti jaotab ümber palgaassigneeringuid kinnitatud palgafondi piires;

6) kinnitab linna eelarve täitmise aruande;

7) vajaduse korral annab seadusandlusega kehtestatavas korras ja määral linnalise eelarve summadest ühekordset rahalist toetust loodusõnnetuse läbi kannatanud kodanikele, samuti muudel juhtudel;

8) juhib riigi- ja kohalike maksude arvestamise ja võtmise alast tööd;

9) vastavalt seadusandlusele vähendab maksumäära ja kehtestab soodustusi kohalike maksete alal nii üksikute maksustatavate objektide kategooriatele ja maksumaksjate gruppidele kui ka üksikutele maksumaksjatele ning omab õiguse mitte võtta linna territooriumil maksu transpordivahendite valdajatelt; kehtestab soodustusi põllumajandusmaksu alal;

10) kehtestab vastavalt seadusandlusele üksikutele maksumaksjatele ja maksumaksjate gruppidele lisasoodustusi riigilõivu ja elanike tulumaksu alal;

11) vaatab läbi NSV Liidu Riigipanga osakondade kvartalikassaplaanid ja rakendab abinõud nende täitmiseks; teeb otsuseid laenu andmise kohta NSV Liidu Riigipanga ja NSV Liidu Ehituspanga asutuste poolt individuaalelamuehituseks ja kodanikele isikliku omandi õiguse alusel kuuluvate majade remontimiseks eraldatud limiidi piires;

12) suunab riiklike hoiukassade tööd, määrab kindlaks nende võrgu arengu ja paigutuse;

13) suunab riikliku kindlustuse kohalike organite tööd, abistab neid kõigi kindlustusliikide arendamisel; annab üksikutele kodanikele vastavalt seadusandlusele soodustusi riikliku kohustusliku kindlustuse alal.

§ 15. Tööstuse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib linnalise alluvusega tööstusettevõtteid, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise, kontrollib põhifondide ja käibevahendite kasutamist ning toodangu kvaliteeti, kinnitab nende finants- ja majandustegevuse tulemused ning saadud kasumi kehtestatud korras jaotamise;

2) otsustab kooskõlastatult kõrgemalseisvate riigivalitsemisorganitega linnalise alluvusega tööstusettevõtete moodustamise, reorganiseerimise, likvideerimise või linnalise alluvusega firmade, koondiste ja trustide loomise;

3) jaotab linnalise alluvusega tööstusettevõtete toodangut, mis on tehtud kohalikust toorainest, jäätmetest või ettevõtete endi varutud toorainest;

4) rakendab abinõusid tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise arendamiseks kohalikust toorainest, kasutades linna territooriumil asuvate ettevõtete tootmisjätmeid, mida ei jaotata tsentraliseeritud korras, samuti rakendab abinõusid põllumajandussaaduste töötlemiseks; otsustab täiendavalt väljaselgitatud kohaliku tooraine ja kütuse ressurside ning tööstusliku ja põllumajandusliku tootmise jätmete kasutamise küsimusi;

5) abistab linna territooriumil asuvaid kõrgemalseisva alluvusega tööstusettevõtteid tootmise efektiivsuse suurendamisel ja toodangu kvaliteedi tõstmisel, materiaalse, tööjõu- ja finantsressursside kasutamisel, tööviljakuse tõstmisel, tööliste ja teenistujate sotsiaalse, kultuurilise ning elutarbelise teenindamise parandamisel;

6) annab kohustuslikule läbiarutamisele kuuluvaid arvamusi küsimustes, mis on seotud tegutsevate tööstusettevõtete, -hoonete ja -rajatiste laiendamise ning uute ehitamisega, esitab vajaduse korral ettepanekuid kõrgemalseisva alluvusega tööstusettevõtete moodustamiseks, reorganiseerimiseks või likvideerimiseks linna territooriumil;

7) osutab kaasabi tööstusettevõtetele planeerimise ja majandusliku stimuleerimise uute vormide evitamisel, abistab neid töö majanduslikul analüüsimisel, tootmisreservide väljaselgitamisel ja kasutamisel ning tehnilise progressi kiirendamisel;

8) rakendab abinõusid olemasolevate rahvakunstitöendus- ja käsitööettevõtete arendamiseks ning uute moodustamiseks; annab linna territooriumil elavatele kodanikele kehtestatud korras lubasid tegelemiseks tööduse ja käsitööga.

§ 16. Ehituse, planeerimise ja hoonestamise alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) organiseerib linna generaalplaani projekti ja linnalähedase tsooni planeerimise projekti väljatöötamise, vaatab need projektid läbi ning esitab kehtestatud korras kinnitamiseks Eesti NSV Ministrite Nõukogule;

2) kinnitab rajoonide, mikrorajoonide ja muude linnaehituskomplekside detailplaneerimise projektid ja hoonestusprojektid, linna tehnorajatiste ja heakorrastuse projektid;

3) kinnitab linna hoonestamise eeskirjad vastavalt generaalplaanile;

4) kontrollib ehitustegevust linna territooriumil; keelab või peatab elamute ja tsiviilobjektide ehitamise, kui see toimub seadusandluse nõudeid rikkudes;

5) juhib linnalise alluvusega ehitus- ja remondiorganisatsioone, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise;

6) korraldab elamute, kommunaalobjektide, teede, kultuuri- ja elutarbeliste objektide, haridus-, tervishoiu-, kaubandus-, toitlustus- ja muude objektide ehitamist kohalikele nõukogudele eraldatavate vahendite arvel; lahendab linna territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide nõusolekul nende vahendite ühise kasutamise küsimusi, mis eraldatakse elamute, kommunaalobjektide, teede, kultuuri- ja elutarbeliste objektide, haridus-, tervishoiu-, kaubandus- ja toitlustusobjektide ehitamiseks, ning vajaduse korral vahendite ühendamise küsimusi, samuti on tellijaks või määrab tellija nendes ehitusliikides;

7) kinnitab linnalise alluvusega ehitiste ja objektide projektid ja tiitelnimestikud Eesti NSV seadusandlusega kehtestatud eelarvelise maksimume piires;

8) teeb kehtestatud korras elamute, kommunaal-, kultuuri- ja elutarbeliste objektide, tervishoiu-, haridus-, sotsiaalhooldus- ja muude linnalise alluvusega objektide rekonstrueerimis-, laiendamis-, remont- ja heakorrastustöid;

9) määrab kehtestatud korras riiklikud vastuvõtukomisjonid, vaatab läbi ja kinnitab valminud elamute ja tsiviilobjektide eksploatatsiooni võtmise aktid ning võtab osa linna territooriumil asuvate muude valminud ehitusobjektide eksploatatsiooni vastuvõtmisest.

§ 17. Maakasutuse ning vee-, metsa- ja maapõuekasutuse ning kaitse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) teostab riiklikku kontrolli kogu maa kasutamise üle linna territooriumil;

2) annab kasutada ja võtab ära maatükke ning lahendab maavaidlusi juhtudel ja korras, mis on kindlaks määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega;

3) kontrollib maakasutajate poolt abinõude rakendamist maa kaitseks linna territooriumil;

4) teostab seadusandlusega kehtestatud ulatuses ja korras riiklikku juhtimist ning riiklikku kontrolli vee-, metsa- ja maapõuekasutuse ning kaitse alal linna territooriumil;

5) annab täielikult või osaliselt omaette kasutamiseks veeobjekte, lahendab veekasutamise vaidlusi;

6) kontrollib metsade kasutamise korra ja metsade majandamise eeskirjade järgimist kõigi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning kodanike poolt; tagab abinõude elluviimise võitluseks metsatulekahjudega;

7) annab mäeeraldisi üldlevinud maavarade leiukohtade kaevandamiseks; lõpetab maapõue kasutamise õiguse ja lahendab maapõue kasutamise seotud vaidlusi.

§ 18. Keskkonnakaitse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab abinõude rakendamise keskkonna kaitseks, loodusvarade ning loomariigi ratsionaalseks kasutamiseks, säilitamiseks ja taastamiseks linna territooriumil; kontrollib jahi- ja kalapüügieeskirjadest kinnipidamist;

2) tagab riiklike looduskaitse- ja kaitsealade, parkide ning muude looduskaitseobjektide kaitse linna territooriumil;

3) tagab abinõude rakendamise maastiku kaitseks ja hooldamiseks linna territooriumil;

4) jälgib abinõude rakendamist kalavarude ja jahifauna säilitamiseks ning taastamiseks;

5) abistab ühiskondlikke organisatsioone ja looduskaitseorganeid nende töös loodusvarade ning looduskaitseobjektide säilitamisel ja taastamisel;

6) esitab vastavatele kõrgemalseisvatele organitele ettepanekuid loodusvarade säilitamise ja ratsionaalse kasutamise küsimustes.

§ 19. Elamu- ja kommunaalmajanduse ning heakorrastuse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib elamumajandust ning nõukogule alluvaid elamumajanduse organeid; kinnitab elamumajanduse arendamise jooksivad ja perspektiivplaanid ning kontrollib nende täitmist; tagab linnanõukogu haldamises oleva elamufondi nõuetekohase tehnilise seisukorra, kapitaal- ja jooksva remondi;

2) juhib linna kommunaalmajandust, heakorrastust, samuti linnalise alluvusega kommunaalmajanduse ja heakorrastuse ettevõtteid ning organisatsioone; kinnitab kommunaalmajanduse ja heakorrastuse arendamise jooksavad ja perspektiivplaanid ning kontrollib nende täitmist;

3) juhib linnalise alluvusega elektri-, veevarustus-, kanalisatsiooni-, soojus- ja gaasivõrgu ning -rajatiste ekspluateerimist; vaatab läbi ja annab arvamusi nimetatud võrkude ja rajatiste ehitamise plaanide kohta, mida ehitavad kõrgemalseisva alluvusega ettevõtted, asutused ja organisatsioonid; kontrollib puhastusseadmete ja -rajatiste ehitamist ning ekspluateerimist;

4) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega elamu- ja kommunaalmajanduse organite tegevust; kontrollib ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele kuuluva elamufondi, kommunaalettevõtete ja -rajatiste seisukorda ning seda, et neid kasutataks õigesti, samuti kontrollib kooperatiiv-elamute ja kodanike isiklikus omanduses olevate elamute korrashoidu; rakendab abinõusid elanike küttega tagamiseks;

5) kaasab kindlaksmääratud korras kõrgemalseisva alluvusega ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone linna heakorrastamisele ja teede ehitamisele; kontrollib kõigi linna territooriumil asuvate ettevõtete ja organisatsioonide territooriumide heakorda;

6) kontrollib haridus-, kultuuri-, tervishoiu- ja sotsiaalhooldusasutuste kindlustatust kütte ning muude kommunaalteenustega, kontrollib remondi teostamist nende ruumides;

7) peab elamispinda vajavate kodanike arvestust; kontrollib elamispinda vajavate tööliste ja teenistujate arvestuse olukorda ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, alluvusest olenemata;

8) jaotab nõukogule kuuluvat elamufondi; kontrollib, et elamispinda jaotataks õigesti, samuti kinnitab administratsiooni ning ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komitee ühised otsused elamispinna andmise kohta riiklike, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike organisatsioonide majades, välja arvatud seadusandlusega ettenähtud juhtudel; annab kodanikele ühtseid ordineid elamispinna asustamiseks;

9) peab mitteeluruumide arvestust ning kooskõlastatult ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega jaotab neid;

10) otsustab linna territooriumil elamuehitus- ning teiste kooperatiivide moodustamise; registreerib nende kooperatiivide põhikirjad ning kontrollib nende tegevust;

11) annab vastavalt kehtivale seadusandlusele nimetused tänavatele, väljakutele, puisteedele ja parkidele ning määrab kindlaks majade numeratsiooni;

12) tagab kalmistute ja vennaskalmude ning muude matmispaikade korrashoiu.

§ 20. Transpordi ja side alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib linnatransporti, linnalise alluvusega transpordiettevõtteid ja -organisatsioone;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega transpordiettevõtete ja -organisatsioonide tegevust linna elanike teenindamisel;

3) kinnitab linnasisese transpordi kasutamise eeskirjad, marsruudid ja liiklusgraafikud; kontrollib transpordivahendite ja jalakäijate ohutu liiklemise tagamist;

4) tagab ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning kodanike autode ja muude transpordivahendite arvestuse; kontrollib kodanike isiklikus omanduses olevate auto-mototranspordivahendite õiget kasutamist;

5) kontrollib reisijate teenindamist raudtee-, autobussi- ja lennujaamades ning sadamates;

6) kontrollib sideettevõtete ja -organisatsioonide tegevust linna elanike teenindamisel, osutab neile abi telefon- ja postside ning radiofitseerimise ja televisiooni arendamisel, sideliinide remontimisel ja kaitsmisel.

§ 21. Kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib riiklikku ja kooperatiivkaubandust ning ühiskondlikku toitlustamist linna territooriumil, linnalise alluvusega kaubandus- ja toitlustusettevõtteid ning -organisatsioone;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega kaubandus- ja toitlustusettevõtete ning -organisatsioonide tööd;

3) kinnitab kaubakäibe plaaniülesanded linnalise alluvusega kaubandus- ja toitlustusettevõtetele ning -organisatsioonidele; kinnitab hooaja väikejaekaubandusvõrgu väljaarendamise plaani;

4) juhib kolhoositurge linna territooriumil, rakendab abinõusid kolhoosikaubanduse arendamiseks, kolhoositurgude ehitamiseks ja heakorramiseks, samuti põllumajandussaaduste komisjonikaubanduse laiendamiseks tarbijate kooperatiivide kaudu; kehtestab seadusandlusega kindlaksmääratavas korras ja ulatuses ühekordse lõivu ja tasu määrad kolhoositurgudel osutavate teenuste eest; kontrollib riiklike kaubandusorganisatsioonide ja tarbijate kooperatiivide tööd põllumajandussaaduste kokkuostmisel, hoidmisel, töötlemisel ja müümisel;

5) kontrollib hindadest ning kaubanduseeskirjadest kinnipidamist, kaalude ja muude mõõduriistade korrasolekut, samuti sanitaareeskirjade täitmist kaubandus- ja toitlustusettevõtetes ning -organisatsioonides, turgudel ja muudes müügikohtades;

6) rakendab abinõusid kohalike tööstus- ja toidukaubaressursside kaubakäibesse suunamiseks, teeninduskultuuri tõstmiseks ja uute kaubandusvormide kasutuselevõtmiseks.

§ 22. Elutarbelise teenindamise alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib elanike elutarbelist teenindamist ning linnalise alluvusega teenindusettevõtteid ja -organisatsioone, tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise, kontrollib põhifondide ja käibevahendite kasutamist, kinnitab nende finants- ja majandustegevuse tulemused ning saadud kasumi kehtestatud korras jaotamise;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega teenindusettevõtete ja -organisatsioonide tööd; kontrollib teenuste kvaliteeti ja hinnakirjadest õiget kinnipidamist teenindusettevõtetes;

3) otsustab kooskõlastatult kõrgemalseisvate riigivalitsemisorganitega linnalise alluvusega teenindusettevõtete ja -organisatsioonide, firmade, koondiste ja trustide moodustamise, reorganiseerimise või likvideerimise;

4) korraldab uute teenuseliikide ja teenindusvormide kasutuselevõtmist.

§ 23. Hariduse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib haridust ning laste koolieelset ja koolivälisest kasvatust; tagab noorte üldise kohustusliku keskhariduse; peab kooliealiste laste arvestust;

2) rakendab abinõusid kooli ja tootmise sidemete tugevdamiseks, tööõpetuse, kasvatamise ja kutse-suunitluse parandamiseks ning üldhariduskoolide õpilaste õpikutega tasuta varustamiseks;

3) kontrollib nende lastekodude, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste tööd, mis ei ole linnalisel eelarvel;

4) rakendab abinõusid koolide, internaatkoolide, lastekodude, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste õppe- ning materiaalse baasi tugevdamiseks;

5) jaotab ettenähtud korras üldise koolikohustuse fondi ja kontrollib selle kasutamist;

6) korraldab õpilaste elukohajärgset koolivälisest tööd;

7) otsustab seadusandlusega kehtestatud juhtudel ja korras kodanikele soodustuste andmise tasumisel laste ülalpidamise eest internaatkoolides ja kooliinternaatides ning laste toitlustamise eest pikapäevakoolides (-rühmades);

8) tagab vanemateta jäänud laste paigutamise lastekodudesse, internaatkoolidesse, kooliinternaatidesse või kodanike perekondadesse kasvatamiseks andmise; otsustab lapsendamise ning alaealiste eestkoste ja hoolduse küsimusi; kaitseb alaealiste õigusi; korraldab alaealiste järelevalvetuse ärahoidmiseks tehtavat tööd.

§ 24. Kultuuritöö ja teaduse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib kultuuritööd, linnalise alluvusega kultuuriorganisatsioone ja -asutusi, rakendab abinõusid nende materiaalse ja finantsbaasi tugevdamiseks, kontrollib teiste kultuuriorganisatsioonide ja -asutuste tegevust olenemata nende alluvusest;

2) kontrollib ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kultuurifondi summade kasutamist ning vajaduse korral rakendab nendega kooskõlastatult abinõusid nimetatud summade tsentraliseeritud kasutamiseks; rakendab abinõusid rahvaloomingu ja kunstilise isetegevuse arendamiseks; korraldab ülelinnalisi kultuuriüritusi;

3) juhib elanike kinoteenindust, rakendab abinõusid kinovõrgu laiendamiseks;

4) aitab kaasa teaduse arendamisele; abistab linna territooriumil asuvaid teadusliku uurimise asutusi ning kõrg- ja keskeriõppeasutusi nende töös;

5) aitab kaasa nõukogulike tavandite juurutamisele;

6) teostab vastavalt seadusandlusele riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise üle.

§ 25. Tervishoiu, emade- ja lastekaitse ning kehakultuuri ja spordi alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib tervishoiukorraldust linnas ja linnalise alluvusega tervishoiuasutusi, rakendab abinõusid nende materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks ja elanikele antava arstiabi korraldamiseks;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega tervishoiuasutuste tööd;

3) rakendab abinõusid elamutes ja ühiskondlikes hoonetes sanitaar-eeskirjade täitmiseks ning linnas vajaliku sanitaarseisundi tagamiseks; võtab tarvitusele abinõusid sanitaarharidustöö korraldamiseks elanike hulgas; juhib veterinaarjärelevalvet;

4) tagab abinõude rakendamise müra vältimiseks, selle intensiivsuse vähendamiseks ja kõrvaldamiseks tootmis- ning ühiskondlikes hoonetes ja elamutes, hoovides ning linna tänavatel ja väljakutel;

5) teostab riiklikku kontrolli keskkonna tervendamise ning veekogude, mullastiku ja atmosfääriõhu sanitaarkaitse eeskirjade järgimise üle;

6) tagab abinõude rakendamise nakkushaiguste leviku ärahoidmiseks ning nende likvideerimiseks; epideemiliste nakkushaiguste tekkimise või leviku ohu korral kehtestab ettenähtud korras linna territooriumil töö, õppimise, liikluse ja vedude eritingimused ning -režiimi nimetatud haiguste leviku ärahoidmiseks ja nende likvideerimiseks;

7) korraldab emade- ja lastekaitset; tagab tervistusürituste läbiviimise laste ja noorukite hulgas, kontrollib lastele ja noorukitele antava arstiabi korraldust;

8) võtab osa paikkonna kuurordiks tunnistamise, kuurortide sanitaarkaitsepiirkondade piiride kindlaksmääramise ja nende režiimi kehtestamise küsimuste otsustamisest;

9) juhib eestkostet ja hooldust nende täisealiste isikute üle, kes on kohtu poolt tunnistatud teovõimetuks või kelle teovõimet on piiratud;

10) osutab kaasabi Eesti NSV Punase Risti Seltsi tegevusele;

11) juhib kehakultuuri- ja sporditööd; korraldab ülelinnalisi spordiüritusi;

12) kinnitab linna territooriumile spordihoonete ja -rajatiste paigutuse plaani, olenemata nende alluvusest;

13) rakendab abinõusid linnalähedaste puhkealade arendamiseks, nende varustamiseks ja heakorrastamiseks, kontrollib puhkealade kasutamist.

§ 26. Töö ja kaadri ettevalmistamise alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) peab tööjõuressursside arvestust ja reguleerib nende jaotamist linna territooriumil, rakendab abinõusid nende ratsionaalseks kasutamiseks; korraldab kodanike töölerakendamist;

2) kontrollib tööseadusandluse ja töökaitse ning ohutustehnika eeskirjade täitmist ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

3) kinnitab üldhariduskooli lõpetavate noorte töölerakendamise plaanid ja tagab nende täitmise kõigi ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt;

4) abistab kutsehariduse süsteemi õppeasutusi nende töös ning nende komplekteerimisel õpilastega; kontrollib kaadri ettevalmistamist masskutsealadel ja nendele töötajatele täiendusõppuste korraldamist ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

5) tagab tööliste organiseeritud värbamise plaanide täitmise; kontrollib, kuidas ettevõtted ja organisatsioonid täidavad oma kohustusi ettevõtetesse ja ehitustele organiseeritud värbamise korras saanud tööliste vajalike tootmis-, korteri- ja olmetingimuste loomisel;

6) aitab kaasa sotsialistliku võistluse arendamisele, teaduslikule töökorraldusele, eesrindlike töömeetodite levitamisele ja tööviljakuse tõstmisele, töö- ja tootmisdistsipliini tugevdamisele ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides;

7) planeerib linnale vajalike haridus-, kultuuri- ja tervishoiutöötajate ning teiste töötajate kontingenti; tagab selle kaadri õige paigutuse, kasutamise ja kvalifikatsiooni tõstmise;

8) määrab kooskõlastatult linna territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonidega nende töö alguse aja; määrab kindlaks elanike teenindamisega tegelevate ettevõtete ja organisatsioonide tööpäevad ja -tunnid.

§ 27. Sotsiaalhoolduse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib sotsiaalhooldust; tagab seadusandlusega kehtestatud pensionide ja toetuste õigeaegse ja õige määramise ja väljamaksmise ning seadusandluses ettenähtud soodustuste ja eeliste andmise kodanikele;

2) juhib linnalise alluvusega sotsiaalhooldusasutusi ja kontrollib linna territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega sotsiaalhooldusasutuste tööd;

3) taotleb seadusandlusega ettenähtud korras personaalpensionide määramist;

4) rakendab abinõusid invaliidide ning sõjaväelaste, langenud sõjameeste ja partisanide perekonnaliikmete töölerakendamiseks; korraldab invaliidide kutsealast väljaõpet; tagab tootmisalade organiseerimise, kus kasutatakse invaliidide tööd;

5) vaatab läbi kodanike sotsiaalhooldusasutustesse paigutamiseiga seotud küsimusi;

6) juhib nende täisealiste isikute hooldust, kes füüsiliste puuduste või haiguse tõttu vajavad kaasabi oma õiguste teostamisel või oma kohustuste täitmisel, võtab tarvitusele abinõusid nende aineliste ja olmetingimuste parandamiseks;

7) kontrollib arstliku tööekspertiisi organite tööd;

8) abistab pimedate ja kurtide ühinguid nende tegevuses.

§ 28. Sotsialistliku seaduslikkuse tagamise, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitse ja rahvakontrolli alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite muude aktide täitmise, riikliku ja avaliku korra, sotsialistliku omandi, kodanike, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, kooperatiivsete ning teiste ühiskondlike organisatsioonide õiguste ja seadusega tagatud huvide kaitse; korraldab seadusandluse selgitamist ning õigusabi andmist elanikele;

2) moodustab linna rahvakontrollikomitee ja muudab tema koosseisu; juhib linna rahvakontrollikomitee tegevust ja kuulab ära tema tööaruanded; vaatab läbi kaebused ametiisikute vastutuselevõtmise kohta käivate rahvakontrollikomitee määruste peale; rakendab abinõusid kodanike osavõtu koordineerimiseks riiklikust ja ühiskondlikust kontrollist linna territooriumil;

3) tühistab vajaduse korral nõukogule alluvate valitsemisorganite, samuti linnalise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide käskkirjad ja korraldused;

4) paneb seisma kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide seadusandlusega vastuolus olevate käskkirjade ja korralduste täitmise maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, tööjõuressursside kasutamise, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise, ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise, elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise küsimustes ning teatab sellest vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

5) tagab kodanike ettepanekute, avalduste ja kaebuste õigeaegse ning õige läbivaatamise ja lahendamise; kontrollib kodanike ettepanekute, avalduste ja kaebuste läbivaatamise korra järgimist linna territooriumil asuvates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides ning kuulab nende juhtide aruandeid nimetatud küsimustes;

6) võtab vastu seadusandluses ettenähtud juhtudel ja korras otsuseid, mis näevad nende rikkumise eest ette administratiivvastutuse kindlaksmääratud piires;

7) teostab järelevalvet linna territooriumil asuvate parandusliku töö asutuste tegevuse üle;

8) juhhib avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid ja seltsimehelikke kohtuid;

9) juhhib alluvaid siseasjade organeid; tagab passisüsteemi eeskirjade täitmise;

10) juhhib perekonnaseisuorganite ja linna riikliku arhiivi tööd;

11) vastavalt seadusandlusele juhhib riiklikku notariaati;

12) osutab kaasabi kohtu-, prokuratuuri- ja justiitsorganitele nende töös;

13) juhhib tuletõrjealast tööd linna territooriumil ja vabatahtlike tuletõrjesalkade tegevust;

14) rakendab abinõusid loodusõnnetuste ärahoidmiseks ja nende tagajärgede likvideerimiseks, kaasab vajaduse korral ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone ning elanikke võitluses loodusõnnetustega ja nende tagajärgede likvideerimisele;

15) korraldab vetelpäästet jõgedel, järvedel, mere rannavetes, veehoidlatel ja teistel veekogudel;

16) kontrollib usukultuste kohta käiva seadusandluse täitmist.

§ 29. Riigikaitse alal linna rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab NSV Liidu seaduse «Üldisest sõjaväekohustusest» täitmise kõigi ametiisikute ja kodanike ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt;

2) juhhib tsiviilkaitset linna territooriumil;

3) osutab kaasabi kodanike sõjaväe tegevteenistusse kutsumisel, õppekogunemiste läbiviimisel ja sõjalise algettevalmistuse korraldamisel;

4) kontrollib seadusandluse täitmist Suurest Isamaasõjast osavõtnute ning NSV Liidu relvajõududest reservi arvatud ja demobiliseeritud kodanikele ettenähtud soodustuste ja eeliste kohta;

5) teeb sõjalis-patriootilist kasvatustööd elanike, eriti noorsoo hulgas ja propageerib võitlustraditsioone; arendab töökollektiivide ja sõjaväeosade šeflussidemeid; osutab kaasabi riigikaitsealaste vabatahtlike ühingute tegevusele.

§ 30. Linna rahvasaadikute nõukogu vaatab läbi ja algatab taotlusi autasustamiseks NSV Liidu ordenite ja medalitega ning NSV Liidu aunimetuste andmiseks, samuti autasustamiseks Eesti NSV riiklike autasudega.

2. Rajoonilise alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused

§ 31. Rajoonilise alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab linna majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvad ja perspektiivplaanid, korraldab ja kontrollib nende täitmist; kinnitab linna majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide täitmise aruanded; arvestab linna majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide väljatöötamisel valijate juhendeid ning ettevõtete, asutuste ning organisatsioonide, samuti ühiskondlike organisatsioonide kollektiivide ettepanekuid; kinnitab jooksvad ja perspektiivsed plaaniülesanded linnalises alluvusega ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning nimetatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid;

2) vaatab läbi kõrgemalseisva alluvusega kohaliku tööstuse, teenindus-, kaubandus- ja toitlustusettevõtete, kultuuri-, haridus- ja tervishoiuorganisatsioonide ning -asutuste paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

3) vaatab läbi linna territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide plaanide projektid selles osas, mis puutub maakasutusse, looduskaitse, ehitustegevusse, elamu- ja kommunaalmajanduse arendamisse, tööjõuressusside kasutamisse, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmisse, elanike sotsiaalsesse, kultuurilisse, elutarbelisse ja muusse teenindamisse, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele, kinnitab nendes küsimustes plaanilised koondnäitajad, lülitades need linna majandusliku ja sotsiaalse arengu plaani;

4) kinnitab linna eelarve ja korraldab selle täitmist; arvestab linna eelarve koostamisel valijate juhendeid; vajaduse korral jaotab eelarve täitmise käigus linna eelarve vahendeid ümber ühest osast teise, samuti jaotab ümber palgaassigneeringuid kinnitatud palgafondi piires; kinnitab linna eelarve täitmise aruande; suunab linnalise eelarve täitmisel täiendavalt saadud tulud, samuti summad, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kulusid tuludeosa ületamise või kulude kokkuhoiu tulemusena, linnamajanduse ning sotsiaalsete ja kultuuriliste ürituste finantseerimiseks (kaasa arvatud kapitaalvahetused), administratiivhoonete ehitamiseks ja transpordivahendite soetamiseks täitevkomiteele, täitevkomitee, tema osakondade ja valitsuste ning kohtute hoonete kapitaalremondiks, nendele inventari ja sisustuse soetamiseks ning transpordivahendite

remondiks (nimetatud summade äravõtmine linnalisest eelarvest ei ole lubatud, välja arvatud assigneeringud, mis on jäänud kasutamata seoses tsentraliseeritud kapitaalvahutuste plaani ning sotsiaal- ja kultuuriasutuste võrgu arendamise plaani mittetäitmisega);

5) vastavalt seadusandlusele kehtestab soodustusi kohalike maksude alal, samuti rajooni rahandusorgani eelneva arvamuse põhjal — põllumajandusmaksu alal;

6) vaatab läbi linna generaalplaani ja esitab selle kehtestatud korras kinnitamiseks vastavatele kõrgemalseisvatele riigivalitsemisorganitele; teostab riiklikku kontrolli kogu maa kasutamise üle linna territooriumil; annab kasutada ja võtab ära maatükke ning lahendab maavaidlusi juhtudel ja korras, mis on määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega; kontrollib maakaitseabinõude rakendamist maakasutajate poolt linna territooriumil;

7) juhib linnalise alluvusega tööstusettevõtteid ja ehitusorganisatsioone, elamu- ja kommunaalmajandust, linna heakorrastust, linnatransporti, riiklikku ja kooperatiivkaubandust ning ühiskondlikku toitlustamist, linnalise alluvusega teenindusettevõtteid ja -organisatsioone;

8) juhib linna territooriumil kultuuritööd ning tervishoiu, sotsiaalhoolduse ja hariduse korraldust;

9) tagab NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite muude aktide täitmise, riikliku ja avaliku korra, sotsialistliku omandi, kodanike, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, kooperatiivsete ning teiste ühiskondlike organisatsioonide õiguste ja seadusega tagatud huvide kaitse; korraldab seadusandluse selgitamist ning õigusabi andmist elanikele;

10) tühistab vajaduse korral nõukogule alluvate valitsemisorganite, samuti linnalise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide käskkirjad ja korraldused; paneb seisma kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide seadusandlusega vastulus olevate käskkirjade ja korralduste täitmise maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, tööjõuressursside kasutamise, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise, ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise, elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise küsimustes ning teatab sellest vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

11) võib teostada muid õigusi ja kohustusi, mis on eite nähtud käesoleva seaduse §-des 13—30 NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega kindlaksmääratud ulatuses.

3. peatükk

Linnarajooni rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused

§ 32. Linnarajooni rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksivad ja perspektiivplaanid, korraldab ja kontrollib nende täitmist; kinnitab linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksivate ja perspektiiv-

plaanide täitmise aruanded; arvestab linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide väljatöötamisel valijate juhendeid ning ettevõtete, asutuste ning organisatsioonide, samuti ühiskondlike organisatsioonide kollektiivide ettepanekuid; kinnitab jooksvad ja perspektiivsed plaaniülesanded linnarajoonilise alluvusega ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele ning nimetatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid;

2) vaatab läbi kõrgemalseisva alluvusega kohaliku tööstuse, teenindus-, kaubandus- ja toitlustusettevõtete, kultuuri-, haridus- ja tervishoiuorganisatsioonide ning -asutuste paigutuse, arengu ja spetsialiseerimise plaanid, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

3) vaatab läbi linnarajooni territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide plaanide projektid selles osas, mis puutub maakasutusse, looduskaitse, ehitustegevusse, elamu- ja kommunaalmajanduse arendamisse, tööjõuressursside kasutamisse, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmisse, elanike sotsiaalsesse, kultuurilisse, elutarbelist ja muusse teenindamisse, esitab vajaduse korral oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele, kinnitab nendes küsimustes plaanilised koondnäitajad, lülitades need linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaani;

4) kinnitab linnarajooni eelarve ja korraldab selle täitmist; arvestab linnarajooni eelarve koostamisel valijate juhendeid; vajaduse korral jaotab eelarve täitmise käigus linnarajooni eelarve vahendeid ümber ühest osast teise, samuti jaotab ümber palgaassigneeringuid kinnitatud palgafondi piires; kinnitab linnarajooni eelarve täitmise aruande; suunab linnarajooni eelarve täitmisel täiendavalt saadud tulud, samuti summad, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kuludeosa ületamise või kulude kokkuhoiu tulemusena, linnarajooni majanduse ning sotsiaalsete ja kultuuriliste ürituste finantseerimiseks (kaasa arvatud kapitaalvahetused), administratiivhoonete ehitamiseks ja transpordivahendite soetamiseks linnarajooni ja alevite nõukogude täitevkomiteedele; täitevkomiteede ja nende valitsuste ning osakondade ja kohtute hoonete kapitaalremondiks, nende inventari ja sisustuse soetamiseks ning transpordivahendite remondiks (nimetatud summade äravõtmine linnarajooni eelarvest ei ole lubatud, välja arvatud assigneeringud, mida ei kasutata seoses tsentraliseeritud kapitaalvahetuste plaani ning sotsiaal- ja kultuuriasutuste võrgu arendamise plaani mittetäitmisega);

5) juhib riigi- ja kohalike maksude arvestamise ja võtmise alast tööd; vastavalt seadusandlusele vähendab maksumäära ja kehtestab soodustusi kohalike maksude osas nii üksikute maksustatavate objektide kategooriatele ja maksumaksjate gruppidele kui ka üksikutele maksumaksjatele; kehtestab soodustusi põllumajandusmaksu alal; kehtestab üksikutele maksumaksjatele lisasoodustusi riigilõivu ja elanike tulumaksu alal;

6) juhib linnarajoonilise alluvusega teenindus-, kaubandus- ja toitlustusettevõtete ning -organisatsioonide, linnarajooni elamu- ja kommunaalmajandust ning heakorrastust, kultuuritööd, hariduse, tervishoiu ja sotsiaalhoolduse korraldust;

7) moodustab linnarajooni rahvakontrollikomitee ja muudab tema koosseisu; juhib linnarajooni rahvakontrollikomitee tegevust ja kuulab ära tema tööaruanded; vaatab läbi kaebused ametiisikute vastutuselevõtmise kohta käivate rahvakontrollikomitee määruste peale; rakendab abinõusid kodanike osavõtu koordineerimiseks riiklikust ja ühiskondlikust kontrollist linnarajooni territooriumil; tagab NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite muude aktide täitmise, riikliku ja avaliku korra, sotsialistliku omandi, kodanike, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, kooperatiivsete ning teiste ühiskondlike organisatsioonide õiguste ja seadusega tagatud huvide kaitse; korraldab seadusandluse selgitamist ning õigusabi andmist elanikele;

8) tühistab vajaduse korral nõukogule alluvate valitsemisorganite, samuti linnarajoonilise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide käskkirjad ja korraldused; paneb seisma kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide seadusandlusega vastuolus olevate käskkirjade ja korralduste täitmise maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, tööjõuressurside kasutamise, tarbekaupade ja kohaliku ehitusmaterjali tootmise, ajalo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise ning elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise alal ning teatab sellest vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

9) võib teostada muid õigusi ja kohustusi, mis on ette nähtud käesoleva seaduse §-des 13—30, välja arvatud need õigused ja kohustused, mida vastavalt seadusandlusele teostab linna rahvasaadikute nõukogu üldlinnalise tähtsusega küsimuste lahendamiseks ja ühtsuse tagamiseks linnamajanduse arendamisel.

§ 33. Linna rahvasaadikute nõukogu kinnitab linnarajoonide majandusliku ja sotsiaalse arengu põhilised plaaninäitajad, määrab kindlaks linnarajoonide eelarved tulude üldsummas ja kulude üldsummas iga linnarajooni kohta eraldi, nende eelarvete kassalise käibefondi suuruse, kinnitab eraldiste suuruse riigimaksudest ja -tuludest linnarajoonide eelarvetesse, jaotab linna eelarve tulud ja kulud linnalise eelarve ja linnarajoonide eelarvete vahel, kontrollib linnarajoonide eelarvete täitmist, samuti otsustab muid küsimusi, mis on seotud linnarajooninõukogude tegevuse suunamise ja koordineerimisega ühtsuse tagamiseks linnamajanduse arengus.

Linnanõukogu otsustab linnamajanduse arendamise, linna planeerimise ja hoonestamise, linnatranspordi töö ja muid linna majandusliku ja sotsiaalse arengu kõige tähtsamaid küsimusi arvestades linnarajooninõukogude arvamust.

4. peatükk

Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu töö korraldus

1. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärk

§ 34. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärgud kutsutakse kokku nõukogu täitevkomitee poolt vähemalt neli korda aastas.

Linna- ja linnarajooninõukogu istungjärgu võib kokku kutsuda ka vähemalt ühe kolmandiku linna- või linnarajooninõukogu saadikute ettepanekul.

Linnanõukogu ja linnarajooninõukogu istungjärgu aja ja koha ning nõukogule läbivaatamiseks esitatavad küsimused teeb linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee saadikutele ja elanikele teatavaks hiljemalt kümme päeva enne istungjärku. Nõukogule läbivaatamiseks esitatavates küsimustes annab linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee saadikutele vajalikud materjalid.

§ 35. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu uue koosseisu esimese istungjärgu kutsub kokku eelmise koosseisu linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee hiljemalt kahe nädala jooksul pärast valimisi ja selle avab üks eakamaid linna- või linnarajooninõukogu saadikuid. Järgmised linna- ja linnarajooninõukogu istungjärgud avab nõukogu täitevkomitee esimees.

Uues vabariikliku alluvusega linnas kutsub linnanõukogu esimese istungjärgu kokku Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium, uues rajoonilise alluvusega linnas ja linnarajoonis aga kutsub linna- või linnarajooninõukogu esimese istungjärgu kokku kõrgemalseisva nõukogu täitevkomitee hiljemalt kahe nädala jooksul pärast linna või linnarajooni moodustamise päeva, uue linna või linnarajooni nõukogu valimiste korral aga hiljemalt kahe nädala jooksul pärast linna- või linnarajooninõukogu valimiste päeva.

Istungjärgu läbiviimiseks valib linna- ja linnarajooninõukogu linna- ja linnarajooninõukogu saadikute hulgest juhataja ja sekretäri.

§ 36. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärg on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku nõukogu saadikutest.

§ 37. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärgu tööst võivad nõuandva häälega osa võtta kõrgemalseisvate nõukogude saadikud, samuti istungjärgule kutsutud alamalseisvate nõukogude saadikud ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide esindajad.

§ 38. Küsimusi linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu istungjärgule läbivaatamiseks esitavad linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee, alatised komisjonid ja saadikud.

Ettepanekuid linna- ja linnarajooninõukogu istungjärgu päevakorra kohta võivad teha ühiskondlike organisatsioonide linna- ja linnarajooniorganid.

Istungjärgu päevakorra ja töökorra kinnitab linna- ja linnarajooninõukogu.

§ 39. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu on õiguspädev läbi vaatama ja otsustama istungjärgudel ükskõik millist küsimust, mis on tema pädevusse arvatud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega. Ainult istungjärgudel otsustatakse järgmisi küsimusi:

1) saadikute volituste õigekstunnistamine; seadusandlusega ettenähtud juhtudel saadikute volituste ennetähtaegse lõpetamise küsimuste otsustamine;

2) nõukogu täitevkomitee valimine ja tema koosseisu muutmine; nõukogu alatiste komisjonide moodustamine, valimine ja nende koosseisu muutmine;

3) täitevkomitee ja alatiste komisjonide tööaruanded;

4) saadikute informatsiooni kuulamine nende saadikukohustuste ja nõukogu ning tema organite otsuste ja ülesannete täitmisest;

5) saadikute arupärimiste läbivaatamine ja otsuste vastuvõtmine arupärimiste põhjal;

6) täitevkomitee osakondade ja valitsuste moodustamine, nende juhtide kinnitamine ning ametist vabastamine;

7) täitevkomitee aparaadi, tema osakondade ja valitsuste struktuuri ja koosseisude kinnitamine;

8) linna ja linnarajooni rahvakontrollikomitee moodustamine ja tema koosseisu muutmine; linna ja linnarajooni rahvakontrollikomitee tööaruande kuulamine; linna- ja linnarajooni rahvakontrollikomitee määruste tühistamine, kui need on vastuolus seadusandlusega;

9) täitevkomitee juurde administratiiv- ja järelevalvekomisjonide, alaealiste asjade komisjoni, joomisega võitlemise komisjoni ja muude seadusandlusega ettenähtud komisjonide moodustamine;

10) linnarajooni (linna) rahvakohtu esimehe kinnitamine;

11) valijate juhendite täitmise abinõude plaani läbivaatamine ja kinnitamine;

12) linna ja linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide ning nende täitmise aruannete kinnitamine;

13) linna ja linnarajooni eelarve ja selle täitmise aruande kinnitamine;

14) täitevkomitee otsuste kinnitamine, mis puutuvad linnalise või linnarajoonilise eelarve täitmisel täiendavalt saadud tulude, samuti summade suunamisse, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kulusid tuludeosa ületamise või kulude tehtud kokkuhoiu tulemusena;

15) linna generaaltplaani projekti ja linnalähedase tsooni planeerimise projekti läbivaatamine ning nende esitamise kinnitamiseks vastavatele kõrgemalseisvatele riigivalitsemisorganitele.

§ 40. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu otsused võetakse vastu lahtisel hääletusel linna- ja linnarajooninõukogu kõigi saadikute lihthäälteenamusega ning neile kirjutavad alla nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

Linna- ja linnarajooninõukogu otsustele täitevkomitee valimise või tema koosseisu muutmise kohta kirjutavad alla nõukogu istungjärgu juhataja ja sekretär.

Linna ja linnarajooninõukogu istungjärgu töö kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla nõukogu istungjärgu juhataja ja sekretär.

§ 41. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu otsused teeb linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee vastavatele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, ametiisikutele ning kodanikele teatavaks hiljemalt kümne päeva jooksul.

Linna- ja linnarajooninõukogu otsustes sisalduvad ettepanekud ja soovitusel linna või linnarajooni territooriumil asuvatele kõrgemalseisva

alluvusega ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele peavad nende organisatsioonide juhid läbi vaatama ning nõukogule läbivaatamise tulemustest teatama hiljemalt kümne päeva jooksul arvates otsuse saamise päevast.

Saadikute poolt nõukogu istungjärgul tehtud või istungjärgu juhatajale kirjalikult esitatud ettepanekuid ja märkusi arutab linna- või linnarajooninõukogu või saadab need läbivaatamiseks vastavatele riigi- ja ühiskondlikele organitele ning ametiisikutele, kes on kohustatud kümne päeva jooksul need ettepanekud ja märkused läbi vaatama ning tulemustest teatama otseselt saadikule, samuti linna- või linnarajooninõukogu täitevkomiteele.

Saadikute ettepanekute ja märkuste läbivaatamist ja realiseerimist kontrollib linna- või linnarajooninõukogu täitevkomitee.

§ 42. Rajoonilise alluvusega linna, samuti linnarajooni rahvasaadikute nõukogu otsuseid võib tühistada vastav rajooni või linna rahvasaadikute nõukogu, kui need aktid ei vasta seadusele.

Vabariikliku alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu otsuseid võib tühistada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium, kui need ei vasta seadusele.

2. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee

§ 43. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitvaks ja korraldavaks organiks on tema poolt saadikute hulgast valitav täitevkomitee järgmises koosseisus: esimees, esimehe asetäitjad, sekretär ja viis kuni üksteist liiget vabariikliku alluvusega linna nõukogu ja linnarajooninõukogu täitevkomitees ning kaks kuni viis liiget rajoonilise alluvusega linna nõukogu täitevkomitees.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee arvulise koosseisu määrab kindlaks linna- või linnarajooninõukogu.

§ 44. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee annab vähemalt kord aastas aru teda valinud nõukogule, samuti koosolekutel töökollektiivides ja kodanike elukoha järgi.

§ 45. Rajoonilise alluvusega linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee on vahetult aruandekohustuslik niihästi teda valinud nõukogu kui ka kõrgemalseisva täitva ja korraldava organi ees.

Vabariikliku alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee on vahetult aruandekohustuslik niihästi teda valinud nõukogu kui ka Eesti NSV Ministrite Nõukogu ees.

§ 46. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhib riiklikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist ülesehitustööd linna või linnarajooni territooriumil teda valinud nõukogu ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite otsuste alusel.

Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on õigus otsustada kõiki nõukogu pädevuses olevaid küsimusi, välja arvatud need, mis vastavalt käesoleva seaduse §-le 39 kuuluvad otsustamisele ainult nõukogu istungjärgudel.

§ 47. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee kutsub kokku nõukogu istungjärgud ja tagab nende ettevalmistuse, korraldab tähtsamates küsimustes nõukogu otsuste projektide eelnevat arutamist töökollektiivide koosolekul ja kodanike elukoha järgi.

§ 48. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee koordineerib nõukogu alatiste komisjonide tööd, kaasab neid nõukogu istungjärgudel ja täitevkomitee istungitel arutatavate küsimuste ettevalmistamisele, vaatab läbi komisjonide ettepanekud.

§ 49. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee abistab saadikuid nende volitsuste teostamisel, aruannete ettevalmistamisel ja läbiviimisel valijatele, samuti kollektiividele ja ühiskondlikele organisatsioonidele, kes olid nad üles seadnud saadikukandidaatideks, informeerib saadikuid nõukogu ja tema organite tegevusest, linna ja linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide täitmise käigust, saadikute kriitiliste märkuste ja ettepanekute põhjal rakendatud abinõudest, aitab kaasa sellele, et saadikud õpiksid tundma Nõukogude seadusandlust ja nõukogude töö kogemusi.

§ 50. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee töötab välja ja esitab linna ja linnarajooni nõukogule linna ja linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvad ja perspektiivplaanid ning linna ja linnarajooni eelarve; rakendab abinõusid plaanide ja eelarve realiseerimiseks, esitab nõukogule plaanide ja eelarve täitmise aruanded.

§ 51. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee organiseerib nõukogu ja kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste täitmist, esitab nõukogule läbivaatamiseks valijate juhendite täitmise abinõude plaani, organiseerib valijate juhendite täitmist, kontrollib nende realiseerimist, informeerib saadikuid ja elanikke juhendite täitmise käigust.

§ 52. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhhib täitevkomitee osakondi ja valitsusi ning linnalise või linnarajoonilise alluvusega ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone; nõukogu istungjärgude vahelisel ajal määrab ametikohustuste täitjaks ja vabastab ametikohustuste täitmisest täitevkomitee osakondade ja valitsuste juhte koos järgneva esitamisega nõukogule kinnitamiseks järgmisel istungjärgul.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee nimetab ametisse ja vabastab ametist täitevkomitee osakondade ja valitsuste teisi juhtivaid töötajaid ning linnalise või linnarajoonilise alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhte (vastavalt ametikohtade loetelule, mille linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee on kinnitanud kooskõlastatult kõrgemalseisva riigivalitsemisorganiga).

Linna- või linnarajooninõukogu täitevkomitee võib arutada küsimusi, mis kuuluvad tema osakondade ja valitsuste pädevusse.

§ 53. Linna või linnarajooni territooriumil asuvate ja antud linna või linnarajooni elanike teenindamise seisukohalt suurt tähtsust omavate kõrgemalseisva alluvusega kaubandus-, toitlustus- ja teenindustevõtete ning organisatsioonide, elamu- ja kommunaalmajandusorganite, tervishoiu-, sotsiaalhooldus- ja kultuuriorganisatsioonide ning -asutuste juhtide nimetamine ning ametist vabastamine toimub ainult kooskõlastatult vastava linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteega.

§ 54. Linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee tagab vastavalt seadusandlusele NSV Liidu Ülemnõukogu, Eesti NSV Ülemnõukogu, kohalike rahvasaadikute nõukogude, samuti Eesti NSV rajoonide (linnade) rahvakohtute valimiste ettevalmistamiseks ja läbiviimiseks vajalike ürituste toimumise linna või linnarajooni territooriumil.

§ 55. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee istungid kutsutakse kokku vajadust mööda, kuid mitte harvemini kui üks kord kuus.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee istungid on otsustusvõimelised, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku nõukogu täitevkomitee koosseisust.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee istungist võivad nõuandva häälega osa võtta alatiste komisjonide esimehed ja liikmed, nõukogu saadikud, nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste juhid, kes ei kuulu täitevkomitee koosseisu, samuti nõukogu täitevkomitee istungile kutsutud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide esindajad.

§ 56. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee võtab oma pädevuse piires vastu otsuseid ja annab korraldusi.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee otsused võetakse vastu kogu täitevkomitee koosseisu lihthäälteenamusega ning nendele kirjutavad alla nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee korraldustele kirjutab alla nõukogu täitevkomitee esimees.

§ 57. Rajoonilise alluvusega linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuseid ja korraldusi võivad tühistada vastavalt linna- või linnarajooninõukogu, samuti kõrgemalseisva nõukogu täitevkomitee.

Vabariikliku alluvusega linna rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuseid ja korraldusi võib tühistada linnanõukogu, samuti Eesti NSV Ministrite Nõukogu oma pädevuse piires.

§ 58. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on õigus tühistada alamalseisvate nõukogude täitevkomiteede otsuseid ja korraldusi.

§ 59. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu volituste lõppemisel säilitab tema täitevkomitee oma volitused kuni täitevkomitee valimiseni linna- ja linnarajooninõukogu uue koosseisu poolt.

§ 60. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu moodustab linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste loetelu ning nende moodustamise kord kehtestatakse NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused on eelarvel või isemajandavad.

Linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste pädevus määratakse kindlaks Eesti NSV Ministrite Nõukogu poolt kinnitatavate põhimäärustega.

Täitevkomitee aparadi, tema osakondade ja valitsuste struktuur ning koosseisud määratakse kindlaks, lähtudes Eesti NSV-s kehtivatest norma-

tiividest ja sellele täitevkomiteele ette nähtud administratiiv-halduspersonali arvust. Koosseisud määratakse kindlaks kehtestatud korras töötasu-fondi piires.

§ 61. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused alluvad oma tegevuses nii linna- või linnarajooni-nõukogule ja tema täitevkomiteele kui ka vastavale kõrgemalseisvale riigivalitsemisorganile.

§ 62. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste juhid annavad osakondade ja valitsuste päde-vuse piires ning linna- või linnarajooninõukogu otsuste, tema täitevkomitee otsuste ning korralduste, samuti kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite aktide alusel ning täitmiseks käskkirju.

§ 63. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee osakonnad ja valitsused annavad oma tööst aru nõukogule ja tema täitevkomiteele, samuti koosolekul töökollektiivides ning kodanike elukoha järgi.

§ 64. Linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juhib ja kontrollib linna- või linnarajooninõukogu poolt täitevkomitee juurde moodustatud administratiiv-, järelevalve- ning alaealiste asjade ja joomisega võitlemise komisjonide tegevust. Nimetatud komisjonide päde-vus määratakse kindlaks Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kin-nitataivate põhimäärustega.

Linna- ja linnarajooninõukogu moodustab täitevkomitee juurde muid komisjone, mille vajalikkus määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

Linna- või linnarajooninõukogu täitevkomitee võib oma tegevusala-del moodustada ka muid komisjone, mille ülesanded määratakse kindlaks nende moodustamisel.

3. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid

§ 65. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu valib saadikute hulgast alatised komisjonid linna ja linnarajooninõukogu pädevusse kuu-luvate küsimuste eelnevaks läbivaatamiseks ja ettevalmistamiseks, samuti nõukogu otsuste elluviimisele kaasaaitamiseks, riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevuse kontrollimiseks.

Linna- ja linnarajooninõukogu valib nõukogu antud koosseisu voli-tuste ajaks alatised komisjonid järgmises koosseisus: esimees ja komis-joni liikmed. Iga komisjoni arvulise koosseisu määrab linna- või linna-rajooninõukogu.

Alatised komisjonid valivad oma koosseisu hulgast komisjoni sekre-täri, vajaduse korral ka komisjoni esimehe asetäitja.

Alatiste komisjonide koosseisu ei või valida linna- või linnarajooni-nõukogu täitevkomitee ja rahvakontrollikomitee koosseisu kuuluvaid saadikuid, samuti saadikuiks olevaid rahvakohtunikke ja linna või linna-rajooni prokuröri.

§ 66. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu alatiste komisjonide põhiülesanded on:

välja töötada ettepanekuid läbivaatamiseks linna- või linnarajooninõukogus ja tema täitevkomitees;

ette valmistada arvamusi linna- või linnarajooninõukogule ja tema täitevkomiteele läbivaatamiseks esitatud küsimuste kohta;

osa võtta organiseerimistööst linna- või linnarajooninõukogu ja tema täitevkomitee ning kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste elluviimisel;

kontrollida linna- või linnarajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevust linna- või linnarajooninõukogu, tema täitevkomitee ja kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste elluviimisel, samuti NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandluse järgimisel;

kontrollida linna või linnarajooni territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevust maa- kasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, tööjõuressursside kasutamise, tarbekaupade tootmise ning elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbeline ja muu teenindamise alal;

aidata kaasa valijate juhendite täitmise organiseerimisele ja kontrollile.

§ 67. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid vastutavad ja on aruandekohustuslikud neid valinud nõukogu ees.

§ 68. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu moodustab mandaatkomisjoni, plaani- ja eelarvekomisjoni, sotsialistliku seaduslikkuse ja avaliku korra kaitse komisjoni, noorsookomisjoni, samuti alatised komisjonid riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise üles- ehitustöö muudes küsimustes.

§ 69. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu mandaatkomis- jon:

1) kontrollib nõukogu saadikute volitusi ja esitab nõukogule läbivaatamiseks ettepanekud tunnistada saadikute volitused õigeaks, valimis- seadusandluse rikkumise korral aga — tunnistada üksikute saadikute vali- mised kehtetuks;

2) valmistab ette ja esitab linna- või linnarajooninõukogu täitevko- miteele ettepanekud väljalangenud saadikute asemele nõukogu uute saa- dikute valimiste läbiviimiseks;

3) nõukogu ja tema täitevkomitee ülesandel, samuti oma initsiatiivil töötab välja ettepanekuid saadikutegevusega seotud küsimustes, valmis- tab ette ja esitab arvamusi niisugustes küsimustes, mis on antud komisjo- nile eelnevaks või täiendavaks läbivaatamiseks;

4) valmistab ette arvamusi küsimustes, mis on seotud saadikupuutu- matuse ja saadikutegevuse muude tagatistega, valijate poolt saadiku tagasikutsumisega, samuti saadikuvolituste ennetähtaegse lõpetamisega saadiku isikliku avalduse põhjal või seoses jõustunud süüdimõistva kohtu- otsusega isiku suhtes, kes on saadik.

§ 70. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu plaani- ja eel- arvekomisjon:

1) vaatab eelnevalt läbi täitevkomitee poolt nõukogule kinnitamiseks esitatud linna või linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu jooks-
vad ja perspektiivplaanid ning plaanide täitmise aruanded ja annab nende
kohta oma arvamuse;

2) vaatab eelnevalt läbi täitevkomitee poolt nõukogule kinnitamiseks
esitatud linna või linnarajooni eelarve ja selle täitmise aruande ning an-
nab nende kohta oma arvamuse;

3) vaatab läbi ja kooskõlastab nõukogu teistelt alatistelt komisjoni-
delt linna või linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, lin-
na või linnarajooni eelarve ja plaanide ning eelarve täitmise aruannete
kohta saabunud märkused ning ettepanekud;

4) selgitab välja majandiseseid reserve ja eelarve täiendavaid tulu-
sid ning võimalusi säästurežiimi tugevdamiseks riiklike vahendite kuluta-
misel;

5) kontrollib linna või linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse are-
ngu plaanide ning linna või linnarajooni eelarve täitmist;

6) võtab osa muude plaani- ja eelarve- ning rahandusküsimuste ette-
valmistamisest, mis esitatakse läbivaatamiseks nõukogule või tema täitev-
komiteele.

§ 71. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu sotsialistliku
seaduslikkuse ja avaliku korra kaitse komisjon:

1) võtab osa abinõude väljatöötamisest ja rakendamisest sotsialist-
liku seaduslikkuse tagamiseks, riikliku ja avaliku korra ning kodanike
õiguste kaitseks linna või linnarajooni territooriumil;

2) annab arvamusi linnanõukogu otsuste projektide kohta, mis näe-
vad nende rikkumise eest ette administratiivvastutuse;

3) võtab osa kontrollist sotsialistlikust seaduslikkusest kinnipidamise
üle nõukogu täitevkomitee osakondades ja valitsustes, ettevõtetes, asu-
tustes ja organisatsioonides, kodanike ettepanekute, avalduste ja kaebuste
läbivaatamise ning nende vastuvõtu korralduse kontrollimisest;

4) abistab avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid, seltsi-
mehelikke kohtuid ja vabatahtlikke tuletõrjesalku;

5) võtab osa kodanike õiguskasvatusalaste abinõude väljatöötamisest
ja läbiviimisest.

§ 72. Linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu noorsoo-
komisjon:

1) valmistab ette ja esitab nõukogule ja tema täitevkomiteele läbi-
vaatamiseks otsuste projekte ning muid ettepanekuid noorte kasvatamise,
hariduse, kutsehariduse, töö, olme, puhkuse ning tervise kaitse küsimustes
ning noorte osavõtu kohta riiklikust, majanduslikust, sotsiaalsest ja kul-
tuurilisest ülesehitustööst;

2) vaatab eelnevalt läbi talle arvamuse andmiseks esitatud nõukogu
ja tema täitevkomitee otsuste projekte komisjoni pädevusse kuuluvates
küsimustes ning koostab vastava arvamuse;

3) võtab osa komisjoni pädevuse piires linna või linnarajooni majan-
dusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, linna või linnarajooni eelarve ning
plaanide ja eelarve täitmise aruannete eelnevast läbivaatamisest;

4) kontrollib ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides linna- ja linnarajooninõukogu ja tema täitevkomitee otsuste täitmist noorsoo kasvatusel, haridusel, kutseharidusel, tööl, olmel, puhkusel ja tervise kaitse ning noorte õiguste ja huvide tagamise küsimustes, samuti noorte osavõtu kohta riiklikust, majanduslikust, sotsiaalsest ja kultuurilisest ülesehitustööst.

§ 73. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid muudes riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö küsimustes:

1) võtavad osa nõukogule ja tema täitevkomiteele läbivaatamiseks esitatavate küsimuste ettevalmistamisest riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö vastava ala seisundi ja arengu kohta;

2) vaatavad eelnevalt läbi linna või linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide ning linna või linnarajooni eelarve ja plaanide ning eelarve täitmise aruannete vastavad osad ning esitavad nende kohta oma märkused ja ettepanekud, vajaduse korral esitavad need märkused ja ettepanekud linna- või linnarajooninõukogule;

3) selgitavad välja täiendavaid reserve ning võimalusi kohaliku tööstuse, elamu- ja kommunaalmajanduse ning heakorrastuse arendamiseks, elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbeline ja muu teenindamise parandamiseks ning töötavad välja neis küsimustes ettepanekuid ja esitavad need läbivaatamiseks nõukogule ja tema täitevkomiteele;

4) kontrollivad oma volituste piires nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste, linna või linnarajooni territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tööd, esitavad kontrolli tulemuste põhjal ettepanekuid ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtidele läbivaatamiseks, vajaduse korral esitavad ettepanekuid läbivaatamiseks nõukogule ja tema täitevkomiteele.

§ 74. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu alatistel komisjonidel on õigus nende pädevusse kuuluvates küsimustes kuulata oma istungitel nõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide ettekandeid ning informatsioone ja anda neile soovitusi.

Alatistel komisjonidel on õigus nende pädevusse kuuluvates küsimustes nõuda linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee osakondade ja valitsuste ning linna või linnarajooni territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtidelt vajalikke materjale ja dokumente.

Linna- ja linnarajooninõukogu alatiste komisjonide soovitud kuuluvad kohustuslikule läbivaatamisele vastavates riigi- ja ühiskondlikes organites, ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides. Läbivaatamise tulemustest või rakendatud abinõudest tuleb komisjonidele teatada kuu aja jooksul või muuks komisjonide poolt määratud tähtajaks.

§ 75. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid juhinduvad oma tegevuses käesolevast seadusest ja Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude alatiste komisjonide põhimäärusest.

§ 76. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu võib moodustada ajutisi komisjone, kelle ülesanded määrab linna- või linnarajooninõukogu nende moodustamisel.

4. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik

§ 77. Saadikud on rahva täievolilised esindajad linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogus. Linna- ja linnarajooninõukogu tööst osa võttes otsustavad saadikud riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö küsimusi, organiseerivad nõukogu otsuste elluviimist ning kontrollivad riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tööd.

Oma tegevuses juhindub saadik üldriiklikest huvidest, arvestab valimisringkonna elanike vajadusi ja taotleb valijate juhendite elluviimist.

§ 78. Linna- ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadiku volitused algavad tema nõukogusse valimise päevast ja lõpevad linna- või linnarajooninõukogu uue koosseisu valimiste päeval.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikul on saadikutunnistus ja saadiku rinnamärk, mida ta kasutab oma volituste aja kestel.

§ 79. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik on kohustatud viibima igal nõukogu istungjärgul, aktiivselt osa võtma nõukogu, tema täitevkomitee ning alatiste komisjonide tegevusest, mille koosseisu ta on valitud, ning täitma nõukogult ja tema organitelt saadud ülesandeid. Juhul kui saadikul ei ole võimalik istungjärgust osa võtta, teatab ta sellest nõukogu täitevkomiteele.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadik peab sidet valijatega, kollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonidega, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks, samuti tema valimisringkonna territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste, organisatsioonide, riigi- ja ühiskondlike organitega, informeerib valijaid nõukogu tööst, linna või linnarajooni majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, nõukogu otsuste ja valijate juhendite täitmise, võtab osa seaduste, nõukogu ja tema organite otsuste täitmise organiseerimisest, õpib tundma avalikku arvamust, teatab nõukogule ja tema organitele elanike nõuetest ja vajadustest, võtab tarvitusele abinõusid nende rahuldamiseks, esitab vastavatele organitele ja ametiisikutele ettepanekuid küsimustes, mis tekivad ühenduses tema saadikutegevusega.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadik võtab osa elanike organiseerimisest valijate juhendite täitmisele ning selle kontrollimisest, kuidas realiseerivad neid ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, ning taotleb juhendite elluviimist.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadik vaatab läbi temale tulnud ettepanekud, avaldused ja kaebused, võtab tarvitusele abinõusid nende õigeks ja õigeaegseks lahendamiseks, võtab vastu kodanikke, uurib kaebuste põhjusi ning esitab oma ettepanekud nõukogule, teistele riigi- ja ühiskondlikele organitele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele. Saadikul on õigus kontrollida, kuidas vaadatakse läbi tema poolt edasi saadetud ettepanekuid, avaldusi ja kaebusi riigiorganites, ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, mis asuvad linna territooriumil, ning isiklikult osa võtta nimetatud ettepanekute, avalduste ja kaebuste arutamistest.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikud, kes on valitud kõrvuti asetsevatest valimisringkondadest, võivad koostöök스 valijate hulgas ühineda

saadikute gruppideks. Saadikute gruppide juhid kinnitab linna- ja linna-
rajooninõukogu.

§ 80. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on
otsustav hääleõigus kõigis küsimustes, mida nõukogu oma istungjärgul
arutab, tal on õigus valida ja olla valitud linna- või linnarajooninõukogu
organitesse.

Linna- või linnarajooninõukogu saadikul on õigus esitada küsimusi
linna- või linnarajooninõukogule arutamiseks, teha ettepanekuid istung-
järgu päevakorra, arutatavate küsimuste läbivaatamise korra ja sisu
kohta, nõukogu poolt moodustatavate organite isikulise koosseisu ning
nõukogu poolt valitavate, määratavate või kinnitatavate ametiisikute kan-
didatuuride kohta, esitada arupärimisi, võtta osa läbirääkimistest, esitada
küsimusi ja otsuste projekte ning teha parandusettepanekuid nende kohta,
võtta sõna oma ettepanekute põhjendamiseks ja hääletamise motiivide
kohta ning anda õiendeid.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikul on õigus teha ettepanek kuu-
lata nõukogu istungjärgul linna- või linnarajooninõukogule aruande-
kohustusliku või tema poolt kontrollitava mis tahes organi või ameti-
isiku aruannet või informatsiooni.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadik võib istungjärgul arutatavas
küsimuses esitada istungjärgu juhatajale oma ettepanekuid ja märkusi
kirjalikult.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikul on õigus esitada nõukogu
täitevkomiteele ja alatistele komisjonidele arutamiseks ettepanekuid tema
saadikutegevuses üleskerkinud küsimustes.

§ 81. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on
õigus pöörduda arupärimisega linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee,
tema osakondade ja valitsuste juhtide, samuti linna või linnarajooni
territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide
poole küsimustes, mis kuuluvad linna- või linnarajooninõukogu päde-
vusse.

Saadik või saadikute grupp võib arupärimise esitada kirjalikus või
suulises vormis. Kirjalikult esitatud arupärimine kuulub nõukogu istung-
järgul avaldamisele.

Riigiorgan või ametiisik, kellelt aru päritakse, on kohustatud aru-
pärimisele suuliselt või kirjalikult vastama nõukogu istungjärgul, kui aga
vastuse ettevalmistamiseks on vaja pikemat aega, siis linna- ja linna-
rajooninõukogu poolt määratud aja jooksul, kusjuures see tuleb istung-
järgul teatavaks teha. Arupärimisele antud vastuse põhjal võtab linna-
või linnarajooninõukogu vastu otsuse.

§ 82. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on
õigus pöörduda saadikutegevuse küsimustes kõigi riigi- ja ühiskondlike
organite, ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja ametiisikute poole ning
võtta osa tõstatatud küsimuste arutamisest. Nimetatud organid ja ameti-
isikud on kohustatud tema ettepanekud läbi vaatama ja andma vastuse
kümne päeva jooksul.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikul on saadikutegevuse küsimus-
tes õigus viivitamatule vastuvõtule vastavate riigi- ja ühiskondlike orga-

nite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide ja teiste ametiisikute poolt.

§ 83. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik võib nõukogu või tema organite ülesandel kontrollida riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tööd küsimustes, mis kuuluvad nõukogu pädevusse, ja tutvuda vajalike dokumentidega. Kontrolli tulemustest informeerib saadik vastavaid riigiorganeid, ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone ning vajaduse korral esitab ettepanekuid nende töö parandamiseks, väljaselgitatud puuduste kõrvaldamiseks ning riikliku distsipliini ja seaduslikkuse rikkumises süüdi olevate isikute vastutusele võtmiseks.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikul on õigus nõukogus ja tema organites algatada linna või linnarajooni territooriumil asuvate riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töö kontrollimise vajaduse küsimust.

Kodanike õiguste ja seadusega tagatud huvide rikkumise või muu seaduslikkuse rikkumise avastamise korral on linna- ja linnarajooninõukogu saadikul kui riigivõimu esindajal õigus nõuda nende rikkumiste lõpetamist, vajaduse korral aga pöörduda vastavate organite ja ametiisikute poole nõudmisega need rikkumised tõkestada.

Riigi- ja ühiskondlike organite ametiisikud, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide administratsioon, samuti miilitsatöötajad, kelle poole saadik nõudmisega pöördus, on kohustatud viivitamata rakendama abinõusid rikkumise kõrvaldamiseks ning vajaduse korral süüdlaste vastutusele võtmiseks.

§ 84. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik on kohustatud vähemalt kaks korda aastas aru andma oma tööst ja nõukogu tööst valijatele ja kollektiividele ning ühiskondlikele organisatsioonidele, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadiku aruanne võidakse ära kuulata igal ajal nende kollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonide nõudmisel, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks, või valijate elukohajärgsete koosolekute nõudmisel.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadik informeerib nõukogu läbiviidud aruandest ja valijate ettepanekutest.

§ 85. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik täidab oma volitusi tootmis- või ametialase tegevuse kõrvalt.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadik vabastatakse nõukogu istungjärgu ja täitevkomitee, kelle koosseisu ta on valitud, istungi ajaks tootmis- või ametikohustuste täitmisest keskmise palga säilitamisega alatisel töökohal.

§ 86. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus linna territooriumil tasuta sõita vabariikliku alluvusega auto- ja veetranspordivahenditega ning igat liiki linnatranspordivahenditega (välja arvatud takso).

§ 87. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadikut ei tohi administratsiooni algatusel vallandada töölt ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, heita välja kolhoosist ega viia distsiplinaarkaristuse korras üle madalamapalgalisele tööle ilma linna- või linnarajooninõukogu eel-

neva nõusolekuta, istungjärgudevahelisel ajal aga ilma tema täitevkomitee eelneva nõusolekuta.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikule, kes on vabastatud töölt seoses tema valimisega valitavale ametikohale nõukogu organis, antakse pärast tema volituste lõppemist valitaval ametikohal endine töö (ametikoht), selle puudumisel aga teine võrdväärne töö (ametikoht) samas või tema nõusolekul teises ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

Saadiku töötamise aeg valitaval ametikohal nõukogu organis arvatakse tema tööstaaži hulka sel erialal, mille saadik töötas tema valimiseni valitavale ametikohale nõukogu organis.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikut ei tohi nõukogu territooriumil kriminaalvastutusele võtta, vahistada või talle kohtu korras administratiivkaristust määrata ilma linna- või linnarajooninõukogu nõusolekuta, istungjärgudevahelisel ajal aga ilma tema täitevkomitee nõusolekuta.

Rajoonilise alluvusega linna või linnarajooni nõukogu või tema täitevkomitee otsuse käesoleva paragrahvi neljandas lõigus nimetatud küsimuses võib tühistada vastavalt kõrgemalseisev nõukogu või tema täitevkomitee, vabariikliku alluvusega linna nõukogu või tema täitevkomitee otsuse aga — Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium koos küsimuse andmisega linna- või linnarajooninõukogule teistkordseks arutamiseks. Kui linna- või linnarajooninõukogu kinnitab esialgse otsuse, võib küsimuse sisuliselt otsustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV prokuröri esildusel.

Linna- ja linnarajooninõukogu saadikule kindlustatakse ka muud saadikutegevuse tagatised, mis on kindlaks määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 88. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik vastutab valijate ees ja annab neile aru.

Linna- või linnarajooninõukogu saadikut, kes ei ole õigustanud valijate usaldust, või on toime pannud tegusid, mis ei ole saadiku kõrge nimeväärtuse väärilised, võidakse igal ajal seadusega kehtestatud korras valijate enamiku otsusel tagasi kutsuda.

§ 89. Juhul kui linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadik asub alatiselt elama väljapoole linna või kui ta muudel põhjustel ei saa oma valimisringkonnas saadikukohustusi täita, pöördub ta linna- või linnarajooninõukogu poole avaldusega oma saadikuvolituste mahapaneku kohta. Linna- või linnarajooninõukogu vaatab saadiku avalduse oma järgmisel istungjärgul läbi ja võtab vastu otsuse, mille teeb teatavaks vastava valimisringkonna valijatele.

§ 90. Linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu saadiku volitused lõpevad enne tähtaega juhul, kui valijad kutsuvad saadiku tagasi.

Linna- või linnarajooninõukogu saadiku volitused võidakse lõpetada enne tähtaega linna- ja linnarajooninõukogu otsusel, mis võetakse vastu seoses saadiku isikliku avaldusega saadikuvolituste mahapaneku kohta asjaolude tõttu, mis takistavad nende täitmist, või seoses jõustunud süüdimõistva kohtuotsusega isiku suhtes, kes on saadik.

§ 91. Kui saadik langeb välja linna või linnarajooni rahvasaadikute nõukogu volituste tähtaja kestel, viiakse vastavas valimisringkonnas läbi poolteise kuu jooksul uued valimised. Valimised määrab linna- ja linnarajooninõukogu täitevkomitee kindlaks hiljemalt kuu aega enne nende läbiviimist.

5. Elanike osavõtt linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu tööst

§ 92. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu tegutseb tihe-
das koostöös ühiskondlike organisatsioonide ja töökollektiividega, orga-
niseerib kodanike laialdast osavõttu kohaliku ja üldriikliku tähtsusega
küsimuste lahendamisesi, arendab elanike ühiskondlikku omaalgatust,
juhib avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid, seltsimehelikke
kohtuid ja teisi ühiskondliku omaalgatuse organeid.

§ 93. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu esitab kõige
tähtsamad küsimused kodanikele arutamiseks, kaasab neid alatiste komis-
jonide, täitevkomitee ja teiste nõukogule aruandekohustuslike organite
töösse, osutab kaasabi kohalike vabatahtlike ühingute tööle.

Linna- ja linnarajooninõukogu informeerib süstemaatiliselt elanikke
oma tegevusest, alatiste komisjonide, täitevkomitee, tema osakondade ja
valitsuste tööst nõukogu saadikute, täitevkomitee, tema osakondade ja
valitsuste töötajate regulaarse esinemise teel töökollektiivides ja kodanike
elukoha järgi, samuti ajakirjanduses, raadios ja televisioonis.

5. peatükk

Lõppsätted

§ 94. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu teostab peale
käesolevas seaduses ettenähtud õiguste ja kohustuste ka muid õigusi ja
kohustusi vastavalt NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusele.

§ 95. Linna ja linnarajooni rahvasaadikute nõukogu, kellele admi-
nistratiivselt alluvad alevid ja linnad, kinnitab alevite ja linnade arenda-
mise põhilised plaaninäitajad, määrab alevite ja linnade nõukogude eel-
arved tulude üldsummas ja kulude üldsummas, nende eelarvete kassalise
käibefondi suuruse, kinnitab eraldiste suuruse riigimaksudest ja -tuludest
alevite ja linnade eelarvetesse, jaotab linna või linnarajooni eelarve tulud
ja kulud linnalise või linnarajoonilise eelarve ning alevite ja linnade eel-
arvete vahel; võib tühistada nimetatud alevite ja linnade nõukogude akte,
kui need aktid ei ole vastavuses seadusandlusega, samuti teostab muid
õigusi ja kohustusi, mis on alevite ja linnade nõukogude suhtes ette näht-
ud Eesti NSV seadusega «Eesti NSV rajooni rahvasaadikute nõukogu
kohta».

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI SEADUS

Eesti NSV alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu kohta

1. peatükk

Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu moodustamise ja tegevuse põhiprintsiibid

§ 1. Vastavalt NSV Liidu konstitutsioonile ja Eesti NSV konstitutsioonile alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu kui riigivõimuorgan otsustab kõiki kohaliku tähtsusega küsimusi, lähtudes üldriiklikest ja nõukogu territooriumil elavate kodanike huvidest, ning viib ellu kõrgemalseisvate riigiorganite otsuseid, võtab osa rajoonilise, linnalise, vabariikliku ja üleliidulise tähtsusega küsimuste arutamisest ning esitab nendes küsimustes oma ettepanekuid.

§ 2. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu valitakse alevi või küla nõukogu territooriumil elavate kodanike poolt üldise, ühetaolise ja otsese valimisõiguse alusel salajasel hääletusel kaheks ja pooleks aastaks.

Alevi- ja külanõukogu valimiste kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadustega.

§ 3. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu juhib oma territooriumil riiklikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist ülesehitustööd; kinnitab alevi ja külanõukogu majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanid ning alevi ja küla eelarve ning nende täitmise aruanded.

Alevi- ja külanõukogu juhib temale alluvaid riigiorganeid, ettevõtteid, asutusi ja organisatsioone; tagab seaduste täitmise, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitse; aitab kaasa riigi kaitsevõime tugevdamisele.

Alevi- ja külanõukogu vaatab läbi valijate koosolekutel heakskiidetud juhendid, kinnitab juhendite täitmise abinõude plaani, arvestab neid majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide väljatöötamisel ning eelarve koostamisel, organiseerib juhendite täitmist ja informeerib kodanikke nende ellurakendamisest.

Valijate juhendite andmise, läbivaatamise, arvestuse ja täitmise kord määratakse kindlaks NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 4. Alevi- ja külanõukogu tagab oma volituste piires kompleksse majandusliku ja sotsiaalse arengu oma territooriumil; kontrollib sellel territooriumil asuvate kolhooside ja teiste kooperatiivsete organisatsioonide tööd, seadusandlusest kinnipidamist kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide poolt, koordineerib ja kontrollib

nende tegevust maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, tööjõuressurside kasutamise, tarbekaupade tootmise ning elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise alal.

Käesolevas paragrahvis nimetatud küsimustes kuulab alevi- ja külanõukogu kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtide ettekandeid, võtab nende põhjal vastu otsuseid ja vajaduse korral esitab oma ettepanekud vastavatele kõrgemalseisvatele organitele.

§ 5. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu tegevuse aluseks on küsimuste kollektiivne, vaba ja asjalik arutamine ja otsustamine, avalikkus, täitevkomitee ning nõukogu poolt moodustatavate teiste organite regulaarne aruandlus nõukogule ja elanikele ning kodanike laialdane kaasamine nende tööle. Alevi- ja külanõukogu võib kuulata saadikute informatsiooni oma saadikukohustuste ning nõukogu ja tema organite otsuste ja ülesannete täitmisest.

Alevi- ja külanõukogu ning tema poolt moodustatavad organid informeerivad süstemaatiliselt elanikke oma tegevusest ja vastuvõetud otsustest.

Alevi- ja külanõukogu töötab tihedas kontaktis kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste nõukogu territooriumil asuvate organisatsioonide, töökollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonidega, osutab kaasabi kohalike vabatahtlike ühingute tööle, juhib avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid, seltsimehelikke kohtuid ja teisi ühiskondliku omaalgatuse organeid.

§ 6. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu juhindub oma tegevuses NSV Liidu konstitutsioonist ja Eesti NSV konstitutsioonist, käesolevast seadusest, teistest NSV Liidu ja Eesti NSV seadustest, NSV Liidu Ülemnõukogu ja Eesti NSV Ülemnõukogu otsustest ning muudest aktidest, NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi ja Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlustest ja otsustest, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrustest ja korraldustest ning kõrgemalseisvate rahvasaadikute nõukogude ja nende täitevkomiteede otsustest.

§ 7. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu võtab vastu otsuseid talle NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega antud volituste piires, tagab nende täitmise ning kontrollib otsuste elluviimist.

Alevi- ja külanõukogu otsused on kohustuslikud kõigile nõukogu territooriumil asuvatele kolhoosidele, sovhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja teistele organisatsioonidele, samuti ametiisikutele ja kodanikele.

Alevi- ja külanõukogu ja tema täitevkomitee teevad juhul, kui kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhid jätavad nende otsused täitmata, vastavatele kõrgemalseisvatele organitele esildised nende juhtidele distsiplinaarkaristuse määramiseks, kaasa arvatud nende ametist vabastamine. Esildiste läbivaatamise tulemused tuleb alevi- või külanõukogule või tema täitevkomiteele teatavaks teha hiljemalt kuu aja jooksul.

§ 8. Alevite ja külanõukogude moodustamist ja likvideerimist, alevite ja külanõukogude piiride kindlaksmääramist ja muutmist, alevite ja külanõukogude nimetamist ja ümbernimetamist, külanõukogude administ-

ratiivkeskuste kindlaksmääramist ja üleviimist, samuti alevite ja külanõukogude ühest rajoonist teise üleandmist teostab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV Ministrite Nõukogu esildusel ning arvestades vastavate alevi- ja külanõukogude arvamust.

§ 9. Vastavalt «Eesti NSV riigilipu põhimäärusele» heisatakse Eesti NSV riigilipp hoonel, kus toimub alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu istungjärg, kogu istungjärgu ajaks, alevi- ja külanõukogu täitevkomitee hoonel aga alaliseks.

NSV Liidu riigilipp heisatakse alevi- ja külanõukogu täitevkomitee hoonel «NSV Liidu riigilipu põhimäärusega» kehtestatud korras.

§ 10. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogul on juriidilise isiku õigused.

Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomiteel on riigivapiga pitsat, mis vastab Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt kinnitatavale näidisele.

2. p e a t ü k k

Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu õigused ja kohustused

§ 11. Planeerimise, arvestuse ja aruandluse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab alevi ja külanõukogu majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvad ja perspektiivplaanid, korraldab ja kontrollib nende täitmist; kinnitab alevi ja külanõukogu majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide täitmise aruanded; arvestab alevi ja külanõukogu majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide väljatöötamisel valijate juhendeid ning ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, samuti ühiskondlike organisatsioonide kollektiivide ettepanekuid;

2) kinnitab talle alluvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide jooksvad ning perspektiivsed tootmis- ja finantsplaanid;

3) võtab osa nõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste kõrgemalseisva alluvusega organisatsioonide plaanide projektide läbivaatamisest selles osas, mis puutub maakasutusse, looduskaitse, ehitustegevusse, elamu- ja kommunaalmajanduse arendamisse, tööjõuressursside kasutamisse, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmisse, elanike sotsiaalsesse, kultuurilisse, elutarbelisse ja muusse teenindamisse, esitab nendes küsimustes oma ettepanekuid;

4) saab kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteelt andmed nõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside ning kohaliku tähtsusega ettevõtete ja organisatsioonide plaaninäitajate kohta ning kontrollib nende täitmist;

5) kontrollib arvestust ja aruandlust temale alluvates ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides; esitab aruandeid kõrgemalseisvatele riigorganitele; peab külanõukogu territooriumil kehtestatud vormi kohaseid

majapidamisraamatuid ja isikliku omandiõiguse alusel kodanikele kuuluvate elamute ning majapidamishoonete arvestust, samuti elanike arvestust;

6) vajaduse korral taotleb ja saab nõukogu territooriumil asuvatelt kolhoosidelt, sovhoosidelt ning kohaliku tähtsusega ettevõtetelt ja organisatsioonidelt kindlaksmääratud statistilisi ja muid andmeid nende töö kohta.

§ 12. Eelarve ja rahanduse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) kinnitab alevi ja küla eelarve ning korraldab selle täitmist; arvestab alevi ja küla eelarve koostamisel valijate juhendeid; kinnitab eelarve kassalise käibefondi ning tulude ja kulude kvartalijaotuse; jaotab eelarvevahendid kuluartiklite järgi; vajaduse korral paigutab eelarvevahendeid ümber ühest osast teise, samuti ühest artiklist teise (peale assigneeringute töötasuks); kinnitab alevi ja küla eelarve täitmise aruande;

2) suunab alevi ja küla eelarve täitmisel täiendavalt saadud vahendid, samuti summad, mille võrra tulud ületavad aasta lõpuks kuludid tuludeosa ületamise või kulude kokkuhoiu tulemusena, nõukogu alluvuses oleva majanduse ning sotsiaalsete ja kultuuriliste ürituste finantseerimiseks (kaasa arvatud kapitaalvahetused), täitevkomitee hoonete ehitamiseks ja remondiks, talle inventari, sisustuse ja transpordivahendite soetamiseks, samuti nende transpordivahendite remondiks (nimetatud summade äravõtmine alevi- ja külanõukogult ei ole lubatud);

3) kinnitab alevi ja küla eelarvel olevate asutuste eelarved, tagab nimetatud asutuste õigeaegse finantseerimise ja eraldatud vahendite õige kasutamise ning palga maksmise nende asutuste töötajatele kindlaksmääratud ajal; määrab kindlaks alluvate ettevõtete ja organisatsioonide poolt eelarvesse tehtavate maksete suuruse ning nimetatud ettevõtete ja organisatsioonide finantseerimise ulatuse eelarvest; otsustab NSV Liidu Riigipanga asutustes või riiklikes hoiukassades arvete avamise küsimusi;

4) tagab maksude, samuti kindlustus- ja muude maksete laekumise elanikelt, korraldab külanõukogu territooriumil nende maksete vastuvõtmist ja raha õigeaegset üleandmist NSV Liidu Riigipanga asutusele, aitab alevi territooriumil kaasa riiklike hoiukassade tööle nimetatud maksete vastuvõtmisel elanikelt;

5) kontrollib, et maksed nõukogu territooriumil asuvatelt kolhoosidelt, sovhoosidelt, ettevõtetelt ja organisatsioonidelt laekuksid õigeaegselt alevi või küla eelarvesse, samuti kontrollib, et kolhoosid kannaksid õigeaegselt eraldised kolhoosnikute sotsiaalhoolduse tsentraliseeritud liidulisse fondi ja kolhoosnikute sotsiaalkindlustuse tsentraliseeritud liidulisse fondi, kuulab neis küsimustes kolhooside, sovhooside, ettevõtete ja organisatsioonide juhtide ettekandeid;

6) annab soodustusi kohalike maksude alal vastavalt kohalike maksete kohta käivale seadusandlusele, samuti rajoonide või linnade rahandusorganite eelneva arvamuse põhjal põllumajandusmaksu alal vastavalt põllumajandusmaksu kohta käivale seadusandlusele;

7) võtab vastu otsuseid NSV Liidu Riigipanga asutuste poolt ettenähtud korras laenu andmise kohta individuaalelamuehituseks alevi- ja külanõukogule eraldatud limiidi piires;

8) aitab kaasa riiklike hoiukassade tööle ja vabatahtliku kindlustuse läbiviimisele;

9) organiseerib vastavalt kehtivale seadusandlusele maaelanike enesemaksustamist kindlaks otstarbeks;

10) jaotab ümber vara ja seadmete ülejääke alevi ja küla eelarvel olevate asutuste ning organisatsioonide vahel.

§ 13. Põllumajanduse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) abistab kolhoose, sovhoose, koondisi ning teisi põllumajandusettevõtteid ja -organisatsioone põllumajandusliku tootmise arendamisel, tootmisplaanide ning riiklike kohustuste täitmisel, kõlvikute ning materiaalsete, tööjõu- ja finantsressursside efektiivsel kasutamisel, abiettevõtete organiseerimisel ja arendamisel, tööviljakuse tõstmisel ja töödistsipliini tugevdamisel, kolhoosnikute ning sovhoositöölise ja -teenistujate elujärje ja kultuuritaseme tõstmisel; osutab kodanikele kaasabi abimajapidamisel; arutab neis küsimustes nõukogu territooriumil asuvate kolhooside juhatuste, sovhooside direktorite, brigadiride, farmide ja osakondade juhatajate ettekandeid, annab neile soovitusi, vajaduse korral aga esitab oma ettepanekud kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteele;

2) esitab kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteele märkusi ja ettepanekuid nõukogu territooriumil asuvate kolhooside põhikirjade ning majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) põhikirjade kohta; kontrollib kolhooside põhikirjadest ja majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) põhikirjadest kinnipidamist;

3) kontrollib autotranspordivahendite ja põllumajandustehnika, rajatiste, samuti mineraalväetiste, mürkkemikaalide ning kütuse ja määrdeõlide ohutut ja õiget hoidmist ja kasutamist;

4) aitab kaasa tootmissidemete arendamisele kolhooside vahel ning kolhoosidevaheliste ettevõtete ja organisatsioonide töö korraldamisele;

5) kontrollib kolhooside, sovhooside ning teiste riiklike ja ühiskondlike majandite põllukultuuride ja istandike kaitsmiseks ettenähtud abinõude rakendamist, kolhooside, sovhooside, metsamajandite ning teiste ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide ning kodanike poolt kohustuslike abinõude täitmist võitluses põllumajanduskultuuride kahjurite ja haiguste ning umbrohu vastu, ohutustehnika eeskirjade järgimist keemiliste taimekaitsevahendite kasutamisel ja taimekarantiini eeskirjadest kinnipidamist;

6) kontrollib kolhooside, sovhooside ning teiste ettevõtete ja organisatsioonide loomakasvatusefarmide veterinaarsanitaarset seisundit, kodanike poolt veterinaareeskirjadest kinnipidamist individuaalloomapidamisel, samuti vastavalt kehtivale seadusandlusele karantiinieeskirjadest kinnipidamist ning muude abinõude täitmist loomahaiguste vältimiseks ja likvideerimiseks;

7) kontrollib nõukogu territooriumil varumisorganisatsioonide tööd põllumajandussaaduste ülejääkide kokkuostmise alal.

§ 14. Maakasutuse ning vee-, metsa- ja maapõuekasutuse ning kaitse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) teostab riiklikku kontrolli kogu maa kasutamise üle nõukogu territooriumil;

2) võtab vastu otsuseid alevi või maa-asula maadest maatükkide eraldamise kohta seadusandlusega ettenähtud suuruses ja korras;

3) kontrollib kolhooside ja sovhooside õue-aiamaafondi õiget kasutamist ning õue-aiamaa normidest kinnipidamist; lahendab kodanike vahelisi maavaidlusi NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega ettenähtud juhtudel ning korras;

4) kontrollib maaparandustööde plaanide täitmist ning maaparandusrajatiste ja kuivendatud maa kasutamist;

5) jaotab ettevõtete, asutuste, organisatsioonide ja kodanike vahel alevi- ja külanõukogule kindlaksmääratud korras eraldatud riigi tagavaramaast maatükke aia-, heina- ja karjamaaks;

6) teostab nõukogu territooriumil seadusandlusega kehtestatud ulatuses ja korras riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli vee-, metsa- ja maapõuekasutuse ning kaitse alal; tagab abinõude elluviimise võitluseks metsatulekahjudega;

7) võtab osa metsamajanduse arendamise ning metsaressursside ja metsa kasulike looduslike omaduste kasutamise planeerimisest;

8) aitab korraldada riigi- ja kolhoosimetsade ning haljasalade kaitseks ja taastamiseks ettenähtud üritusi; rakendab abinõusid kodanike puhkepaikade korrashoidmiseks;

9) jälgib üldlevinud maavarade ja turba leiukohtade õiget kaevandamist, selgitab välja üldlevinud maavarade ja turba täiendavaid ressursse, vajaduse korral teeb ettepanekuid kõrgemalseisvatele organitele maavarade kasutamise kohta;

10) kontrollib, et kõik nõukogu territooriumil asuvad maakasutajad rakendaksid erosioonivastaseid abinõusid.

§ 15. Keskkonnakaitse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) aitab kaasa abinõude rakendamisele keskkonna kaitseks, loodusvarade ja loomariigi ratsionaalseks kasutamiseks, säilitamiseks ja taastamiseks; kontrollib jah- ja kalapüügieskirjadest kinnipidamist;

2) tagab riiklike looduskaitse- ja kaitsealade, parkide ja muude looduskaitseobjektide kaitse nõukogu territooriumil;

3) tagab abinõude rakendamise maastiku kaitseks ja hooldamiseks nõukogu territooriumil;

4) rakendab abinõusid veekogude ja atmosfääriõhu kaitseks saastumise vastu;

5) jälgib abinõude rakendamist kalavarude ja jahifauna säilitamiseks ning taastamiseks;

6) abistab ühiskondlikke organisatsioone ja looduskaitseorganeid nende töös loodusvarade ning looduskaitseobjektide säilitamisel ja taastamisel;

7) esitab vastavatele kõrgemalseisvatele organitele ettepanekuid loodusvarade säilitamise ja ratsionaalse kasutamise küsimustes.

§ 16. Tööstuse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) juhhib temale alluvate kohaliku tööstuse ettevõtete tööd ning tagab nende tootmis- ja finantsplaanide täitmise;

2) teostab seadusandluse täitmise kontrolli nõukogu territooriumil asuvates kõrgemalseisva alluvusega tööstusettevõtetes;

3) abistab nõukogu territooriumil asuvaid tööstusettevõtteid tootmise efektiivsuse suurendamisel ja toodangu kvaliteedi tõstmisel, materiaalsete, tööjõu- ja finantsressursside kasutamisel, tööviljakuse tõstmisel, tööliste ja teenistujate elujärje ja kultuuritaseme parandamisel; vaatab läbi neis küsimustes ettevõtete juhtide ettekandeid, annab neile soovitusi, vajaduse korral aga esitab oma ettepanekud kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteele või vastavale riigivalitsemisorganile;

4) rakendab abinõusid tarbekaupade tootmise arendamiseks ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise suurendamiseks kohaliku tooraine ning nõukogu territooriumil asuvate tööstusettevõtete tootmisjäätmete baasil, põllumajandussaaduste töötlemiseks, rahvatöendus- ja käsitööharude arendamiseks; selgitab välja kohaliku tooraine ja kütuse täiendavaid ressursse ning vajaduse korral teeb vastavatele kõrgemalseisvatele organitele ettepanekuid nende kasutamise kohta;

5) rakendab abinõusid kala- ja jahitöönduse arendamiseks.

§ 17. Ehituse, transpordi ja side alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) vaatab läbi ja esitab kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteele asulate planeerimise ja hoonestamise projektid; kontrollib hoonestamisplaanide järgimist; peatab ehitustöö, kui sellega rikutakse asulate hoonestamise plaane;

2) korraldab elamute, kommunaalettevõtete ja -rajatiste (veevärk, kanalisatsioon, elektriliinid, soojustrassid, gaasimajandusobjektid, veekogud, kaevud, saunad jt.) ehitamist kohalikele nõukogudele eraldatavate vahendite arvel;

3) kontrollib elamute, sotsiaal- ja kultuuriasutuste ning kommunaal-ettevõtete ehitamise käiku ja kvaliteeti nõukogu territooriumil; vaatab läbi kolhooside, sovhooside, ettevõtete ja ehitusorganisatsioonide juhtide ettekandeid nende objektide ehitamise käigu kohta;

4) otsustab kooskõlastatult nõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete ja muude organisatsioonidega nende vahendite ühise kasutamise küsimusi, mis on eraldatud elamute, teede ja kommunaalmajandusobjektide ehitamiseks ja remontimiseks, ning vajaduse korral nende vahendite ühendamise küsimusi;

5) organiseerib kohaliku tähtsusega teede ja sildade ehitamist ja remontimist, kontrollib nende korrasolekut ning tõmbab kehtestatud korras nendele töödele kaasa kolhoose, sovhoose, ettevõtteid ja teisi organisatsioone;

6) kontrollib maanteede ehitamise ja remontimise plaanide täitmist kolhooside, sovhooside, tööstus-, transpordi-, ehitus- ja teiste ettevõtete ning organisatsioonide poolt;

7) kontrollib, kuidas transpordiorganisatsioonid teenindavad nõukogu territooriumil elanikke auto- ja muud liiki transpordiga;

8) annab kolhoosidele, sovhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja teistele organisatsioonidele korraldusi transpordivahendite andmise kohta võitluseks loodusõnnetuste ja tulekahjudega, haigete transportimiseks, meditsiinitöötajate väljasõitudeks raskete haigete juurde ja muudel erakorralistel juhtudel;

9) osutab kaasabi ürituste läbiviimisel ohutu liikluse tagamiseks;

10) abistab sideorganeid kohaliku telefon- ja postside arendamisel, radiofitseerimisel ja televisiooni arendamisel ning sideliinide ja -seadmete remontimisel ja kaitsmisel;

11) kontrollib sidejaoskondade tööd elanike teenindamisel.

§ 18. Elamu- ja kommunaalmajanduse ning heakorrastuse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) juhib alluvat elamu- ja kommunaalmajandust; tagab talle kuuluvate elumajade, administratiivhoonete ja muude ruumide ning oma kommunaalettevõtete õige ekspluateerimise, korraldab nende kapitaal- ja jooksvat remonti; kindlustab talle kuuluvate mitteeluruumide õige majandusliku kasutuse; kontrollib kodanike isiklikus omanduses olevate elamute korrashoidu; rakendab abinõusid elanike küttega tagamiseks;

2) kontrollib kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevust elamu- ja kommunaalmajanduse alal, neile kuuluva elamufondi, kommunaalettevõtete ja -rajatiste õiget kasutamist;

3) jaotab nõukogule kuuluvat elamufondi; kinnitab administratsiooni ja ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komitee ühised otsused elamispinna andmise kohta riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide majades, välja arvatud seadusandlusega ettenähtud juhtudel; annab kodanikele ühtseid ordineid elamispinna asustamiseks;

4) rakendab abinõusid alevi ja küla eelarvel olevate haridus-, kultuuri- ja tervishoiuasutuste varustamiseks kütte, valgustuse ja inventariga, nende ruumide remontimiseks ning nende asutuste töötajatele vajalike korteri- ja olmetingimuste loomiseks, kaasab kolhoose, sovhoose, ettevõtteid ja teisi organisatsioone, olenemata nende ametkondlikust alluvusest, nende nõusolekul nimetatud abinõude täitmisele;

5) juhib asulate heakorrastust ja kinnitab alevi ja külanõukogu asulate heakorrastustööde plaani; kaasab kolhoose, sovhoose, ettevõtteid, asutusi ja teisi organisatsioone olenemata nende ametkondlikust alluvusest nende nõusolekul heakorrastustöödele; ühendab kolhooside, sovhooside, ettevõtete ja teiste organisatsioonide nõusolekul nende poolt heakorrastuseks eraldatavaid vahendeid; kontrollib tootmisterritooriumide heakorda; organiseerib asulate haljastamist; rakendab abinõusid haljasalade säilitamiseks ja hooldamiseks, veekogude ja kodanike puhkepaikade kaitseks; annab vastavalt kehtivale seadusandlusele tänavatele nimetusi ja määrab kindlaks majade numeratsiooni;

6) tagab kalmistute ja vennaskalmude ning muude matmispaikade korrashoiu.

§ 19. Kaubanduse, ühiskondliku toitlustamise ja elanike elutarbelise teenindamise alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) kontrollib riiklikku, kooperatiivset ja kolhoosikaubandust ja elanike elutarbelist teenindamist nõukogu territooriumil; kinnitab kaubandus-, toitlustus- ja teenindusettevõtete paigutamise ja spetsialiseerimise plaanid; aitab kaasa elanike kaubandusliku teenindamise progressiivsete vormide juurutamisele;

2) rakendab abinõusid elutarbelise teenindamise organiseerimiseks, teenindusettevõtete võrgu laiendamiseks, kontrollib nende tööd; aitab kaasa uute teenuseliikide ja teenindusvormide juurutamisele;

3) kontrollib kaubandus- ja toitlustusettevõtete ning turgude tööd, kaubanduseeskirjadest ja kehtestatud hindadest kinnipidamist ning ostjate kultuurse teenindamise tagamist, tööstus- ja toidukaupade kohaleveo õigeaegsust, arvestades elanike nõudmisi;

4) kontrollib tarbijate kooperatiivi ettevõtete tööd põllumajandus- ja -tooraine kokkuostmisel, töötlemisel ning müümisel;

5) kuulab kaubandus- ja toitlustusettevõtete juhtide ning tarbijate kooperatiivide juhatuste ettekandeid kaubanduse olukorra ning kaubakäibe ja muude plaaniülesannete täitmise kohta, samuti elutarbelise teenindamise ettevõtete juhtide ettekandeid nende toomisalasest tegevusest;

6) kontrollib tarbijate kooperatiivi põhikirja täitmist;

7) määrab kindlaks kohalikke tingimusi arvesse võttes kaubandus-, toitlustus- ja teenindusettevõtete lahtioleku aja, mis on elanikkonnale sobiv, ning kontrollib nendele ettevõtetele määratud lahtioleku ajast kinnipidamist.

§ 20. Hariduse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab noorte üldise kohustusliku keskkooli; peab kooliealiste laste arvestust;

2) kontrollib nõukogu territooriumil asuvate koolide, kooliinternaatide, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste tööd;

3) rakendab abinõusid kooli ja tootmise sidemete tugevdamiseks, tööõpetuse, kasvatamise ja kutsesuunitluse parandamiseks ning üldhariduskoolide õpilaste õpikutega tasuta varustamiseks;

4) otsustab vastavalt kehtivale seadusandlusele alevi ja küla eelarvel olevates pikapäevakoolides (-rühmades) ja kooliinternaatides laste toitlustamise eest võetavast maksust vabastamise küsimusi;

5) rakendab abinõusid koolide, kooliinternaatide, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste võrgu laiendamiseks; toetab kolhooside, sovhooside ja ettevõtete algatust ehitada ja remontida neile kuuluvate vahendite arvel koole, alatise ja hooajalise koolieelseid ja kooliväliseid lasteasutusi, otsustab nende asutuste paigutuse nõukogu territooriumil;

6) rakendab abinõusid vanemate hoolduseta jäänud laste paigutamiseks internaatkoolidesse ja lastekodudesse ning kodanike perekondadesse kasvatada andmiseks; kontrollib nõukogu territooriumil asuvate lastekodude tööd; korraldab alaealiste järelevalvetuse ärahoidmiseks tehtavat tööd;

7) rakendab abinõusid maal elavate üldhariduskoolide õpilaste tasuta sõidu tagamiseks elukohast kooli ja tagasi, samuti õpilaste tasuta veoks tööõpetuse kohtadele;

8) moodustab eelarve summadest üldise koolikohustuse fondi, kaasaarvates majandite, tarbijate kooperatiivide ja ametiühingute vahendeid; jaotab üldise koolikohustuse fondi koolide vahel ning kontrollib selle fondi õiget kasutamist.

§ 21. Kultuuritöö alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) juhhib nõukogule alluvate klubide, kultuurimajade, raamatukogude, punanurkade ja teiste kultuuriasutuste tööd; kontrollib ja koordineerib nõukogu territooriumil asuvate teiste kultuuriasutuste tööd, olenemata

nende alluvusest; rakendab abinõusid kultuuriasutuste võrgu laiendamiseks;

2) kontrollib nõukogule alluvate kultuuriasutuste erivahendite kasutamise õigsust, samuti kolhooside, sovhooside ja tarbijate kooperatiivide kultuurifondi summade eraldamise ja kulutamise õigsust ning vajaduse korral rakendab nendega kooskõlastatult abinõusid nimetatud summade tsentraliseeritud kasutamiseks;

3) organiseerib loengute, ettekannete ja vestluste korraldamist elanikele; aitab kaasa ühiskondlike teadusalaste teadmiste levitamise organisatsioonide tööle;

4) rakendab abinõusid elanike regulaarseks kinoteeninduseks, rahvaloomingu ja kunstilise isetegevuse arendamiseks;

5) korraldab massiüritusi riiklike pühade ja tähtpäevade puhul; aitab kaasa nõukogulike tavandite juurutamisele;

6) teostab vastavalt seadusandlusele riiklikku juhtimist ja riiklikku kontrolli nõukogu territooriumil asuvate ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise üle.

§ 22. Tervishoiu, emade- ja lastekaitse ning kehakultuuri ja spordi alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) rakendab abinõusid elanikkonnale tasuta arstiabi tagamiseks; juhib alevi ja küla eelarvel olevate tervishoiuasutuste töö korraldust; kontrollib nõukogu territooriumil asuvate kõrgemalseisva alluvusega tervishoiuasutuste töö korraldust;

2) rakendab abinõusid jaoskonnahaiglate, sünnitusmajade, velskri- ja ämmaemandapunktide, apteekide ja teiste tervishoiuasutuste ratsionaalseks paigutamiseks nõukogu territooriumil;

3) kuulab nõukogu territooriumil asuvate tervishoiuasutuste juhtide ettekandeid elanike meditsiinilise ja sanitaarprofülaktilise teenindamise kohta;

4) abistab tervishoiuorganeid sanitaarprofülaktiliste ja epideemiasvastaste ürituste läbiviimisel ning sanitaarharidustöö korraldamisel elanike hulgas; kontrollib asulate, veevarustusallikate, kaubandus- ja tootlustusettevõtete, elamute, koolide ning teiste asutuste sanitaarseisundit;

5) rakendab epideemiliste ja nakkushaiguste puhkemisel abinõusid haigete jaoks ruumide kasutamiseks, rakendab karantiinilaseid abinõusid ja kontrollib nende täitmist;

6) tagab abinõude rakendamise emade- ja lastekaitseks;

7) rakendab abinõusid kehakultuuri ja spordi laialdaseks arendamiseks elanike hulgas, spordiväljakute ja muude spordiehitiste rajamiseks.

§ 23. Töö ja sotsiaalhoolduse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) aitab kaasa kodanike tööerakendamisele, abistab neid eriala omandamisel; võtab koos ametiühinguorganisatsioonidega osa tööseadusandluse ning töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade täitmise kontrollimisest nõukogu territooriumil asuvates kolhoosides, sovhoosides ja ettevõtetes; kontrollib alaealiste ja noorukite töölevõtmise ja töölt vallandamise eeskirjade täitmist;

2) tagab invaliidide ning sõjaväelaste, langenud sõjameeste ja partisanide perekonnaliikmete töölerakendamise, kontrollib nendele isikutele seadusandlusega kehtestatud soodustuste ja eeliste andmist; aitab kaasa invaliidide kutsealasele väljaõpetamisele;

3) kontrollib pensioniseadusandluse täitmist; abistab vajaduse korral töölisi, teenistujaid, kolhoosnikuid ja nende perekonnaliikmeid pensionide taotlemisel; kontrollib sotsiaalhoolduse kolhoosinõukogude ja kolhooside ühiskondlike vastastikuse abistamise kassade tööd; kontrollib kolhoosnikute tööraamatute pidamise õigsust ning arhiividokumentide säilitamist kolhoosides;

4) määrab alevi ja küla eelarves ettenähtud assigneeringute piires toetusi isikutele, kellel ei ole riikliku pensioni saamise õigust;

5) esitab kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteele ettepanekuid toetuste määramiseks lasterikastele ja vallasemadele ning ühekordsete toetuste andmiseks kodanikele, kes on saanud kannatada loodusõnnetuste läbi; aitab kaasa aega teenivate sõjaväelaste perekondadele seadusandlusega ettenähtud toetuste saamisel;

6) hoolitseb lasterikaste perekondade aineliste, elamis- ja olmetingimuste parandamise eest;

7) rakendab sotsiaalhooldusorganite kaudu abinõusid nende isikute invaliidide- ja vanadekodudesse paigutamiseks, kes seda vajavad; aitab kaasa kolhooside ja kolhoosidevaheliste invaliidide- ja vanadekodude asutamisele; kontrollib invaliidide- ja vanadekodude tööd.

§ 24. Sotsialistliku seaduslikkuse tagamise, riikliku ja avaliku korra ning kodanike õiguste kaitse ja rahvakontrolli alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab NSV Liidu ja Eesti NSV seaduste ning kõrgemalseisvate riigivõimu- ja -valitsemisorganite muude aktide täitmise, riikliku ja avaliku korra, sotsialistliku omandi, kodanike, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, kolhooside, kooperatiivsete ning teiste ühiskondlike organisatsioonide õiguste ja seadusega tagatud huvide kaitse; korraldab seadusandluse selgitamist elanikele;

2) tühistab alevi- ja külanõukogule alluvate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide seadusandlusega vastuolus olevad käskkirjad ja korraldused;

3) paneb seisma kolhoosiliikmete üldkoosolekute või nende volinike koosolekute, tarbijate kooperatiivi liikmete üldkoosolekute (volinike koosolekute) või osanike jaoskonnakoosolekute, kolhooside ning tarbijate kooperatiivi juhatuste otsuste ning kõrgemalseisva alluvusega ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide juhtide seadusandlusega vastuolus olevate käskkirjade ja korralduste täitmise maakasutuse, looduskaitse, ehitustegevuse, elamu- ja kommunaalmajanduse, tööjõuressursside kasutamise, tarbekaupade ja kohalike ehitusmaterjalide tootmise, ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse ja kasutamise, elanike sotsiaalse, kultuurilise, elutarbelise ja muu teenindamise küsimustes ning teatab sellest vastavatele kõrgemalseisvatele organitele;

4) moodustab alevi ja külanõukogu juurde rahvakontrolligrupi ning muudab tema koosseisu; juhib rahvakontrolligrupi tegevust ja kuulab

ära tema tööaruanded; abistab rahvakontrolligruppe ja -poste nõukogu territooriumil asuvates kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides;

5) juhib avaliku korra kaitse vabatahtlikke rahvamalevaid ja seltsimehelikke kohtuid; kontrollib miilitsa piirkonnainspektori tööd nõukogu territooriumil;

6) võtab vastu kodanikke; vaatab seadusega kehtestatud korras ja tähtaja jooksul läbi kodanike ettepanekud, avaldused ja kaebused ning võtab nende põhjal tarvitusele vajalikud abinõud; kontrollib kodanike ettepanekute, avalduste ja kaebuste läbivaatamise korra järgimist nõukogu territooriumil asuvates kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides ning kuulab nende juhtide aruandeid nimetatud küsimustes;

7) kontrollib passisüsteemi eeskirjade täitmist ning teostab ettenähtud korras kodanike sisse- ja väljaregistreerimist;

8) määrab ametiisikutele ja kodanikele administratiivkaristusi avaliku korra rikkumise, asulates sanitaarseisundi tagamise eeskirjade, loodus- ning ajaloo- ja kultuurimälestiste kaitse, asulate heakorrastamise ja hoonestamise eeskirjade ning alkoholsete jookidega kauplemise eeskirjade rikkumise eest, samuti kolhooside ja sovhooside põllukultuuride kahjustamise eest ning muude õiguserikkumiste eest juhtudel ja korras, mis on ette nähtud Eesti NSV seadusandlusega;

9) moodustab vajaduse korral, kõrgemalseisva nõukogu täitevkomitee loal, alevi- ja külanõukogu täitevkomitee juurde administratiivkomisjoni nende õiguserikkumiste läbivaatamiseks, mille toimepanemise eest karistatakse administratiivkorras, samuti joomisega võitlemise komisjoni riigiorganite ja ühiskondlike organisatsioonide tegevuse koordineerimiseks võitluses joomise ja alkoholismiga, samuti abinõude väljatöötamiseks ja rakendamiseks joomise ja alkoholismi ilmingute ärahoidmiseks ning tõkestamiseks; kontrollib nende komisjonide tegevust;

10) registreerib vastavalt Eesti NSV seadusandlusele perekonnaseisukirju;

11) määrab eestkostjad ja hooldajad ning kontrollib, kuidas nad täidavad oma kohustusi;

12) registreerib kolhoosiperede (talundiperede) vara jagamise;

13) teostab notariaaltoiminguid vastavalt NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusele riikliku notariaadi kohta;

14) annab kodanikele välja seadusandlusega ettenähtud tõendeid;

15) rakendab abinõusid peremeheta vara, samuti riigile pärandina üleläänud vara hoidmiseks ja kasutamiseks;

16) rakendab tuletõrjealaseid abinõusid asulates; juhib vabatahtlike tuletõrjesalkade tööd;

17) rakendab abinõusid loodusõnnetuste ärahoidmiseks ja nende tagajärgede likvideerimiseks, vajaduse korral kaasab kehtestatud korras elanikke võitlusse loodusõnnetustega ja nende tagajärgede likvideerimisega;

18) kontrollib usukultuste kohta käiva seadusandluse täitmist.

§ 25. Riigikaitse alal alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu:

1) tagab NSV Liidu seaduse «Üldisest sõjaväekohustusest» täpse täitmise kõigi kodanike poolt; peab ettenähtud korras sõjaväekohustuslaste ja kutsealuste algarvestust; teatab sõjaväekohustuslastele ja kutsealustele nende väljakutsumisest sõjakomissariaati ja aitab kaasa nende õigeaegsele kohaleilmumisele selle väljakutse järgi;

2) rakendab abinõusid tsiviilkaitse korraldamiseks;

3) tagab NSV Liidu relvajõududest reservi arvatud ja demobiliseeritud kodanike töölerakendamise;

4) teeb sõjalis-patriootilist kasvatustööd elanike, eriti noorsoo hulgas.

§ 26. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu algatab kõrgemalseisva nõukogu täitevkomitee ees taotlusi kangelasema aunimetuse andmiseks ning autasustamiseks ordenitega «Ema au» ja medalitega «Emamedal», «Vapruse eest tulekahjul» ja «Uppujate päästmise eest», samuti autasustamiseks Eesti NSV riiklike autasudega.

§ 27. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu kinnitab ametisse ja vabastab ametist nõukogule alluvate koolide, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste, tervishoiu- ja kultuuriasutuste ning kommunaal- ja teenindusettevõtete juhte kooskõlastatult vastavate kõrgemalseisvate riigivalitsemisorganitega.

§ 28. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu võib teostada peale käesolevas seaduses ettenähtud õiguste ja kohustuste ka muid õigusi ja kohustusi vastavalt NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusele.

3. peatükk

Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu töö korraldus

1. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu istungjärk

§ 29. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu istungjärgud kutsutakse kokku nõukogu täitevkomitee poolt vähemalt neli korda aastas.

Alevi- ja külanõukogu istungjärgu võib kokku kutsuda ka vähemalt ühe kolmandiku alevi- ja külanõukogu saadikute ettepanekul.

Alevi- ja külanõukogu istungjärgu aja ja koha ning nõukogule läbi vaatamiseks esitatavad küsimused teeb alevi- ja külanõukogu täitevkomitee saadikutele ja elanikele teatavaks hiljemalt kümme päeva enne istungjärku. Nõukogule läbivaatamiseks esitatavates küsimustes annab alevi- ja külanõukogu täitevkomitee saadikutele vajalikud materjalid.

§ 30. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu uue koosseisu esimese istungjärgu kutsub kokku eelmise koosseisu alevi- ja külanõukogu täitevkomitee hiljemalt kahe nädala jooksul pärast valimisi ja selle avab üks eakamaid alevi- ja külanõukogu saadikuid. Järgmised alevi- ja külanõukogu istungjärgud avab alevi- või külanõukogu täitevkomitee esimees.

Uues alevis ja külanõukogus kutsub alevi- või külanõukogu esimese istungjärgu kokku kõrgemalseisva nõukogu täitevkomitee hiljemalt kahe nädala jooksul pärast asula alevite kategooriasse arvamise või külanõukogu moodustamise päeva, uue alevi ja külanõukogu nõukogu valimiste

korral aga hiljemalt kahe nädala jooksul pärast alevi- või külanõukogu valimiste päeva.

Istungjärgu läbiviimiseks valib alevi- ja külanõukogu saadikute hulgast juhataja ja sekretäri.

§ 31. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu istungjärk on otsustusvõimeline, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku alevi- ja külanõukogu saadikutest.

§ 32. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu istungjärgu tööst võivad nõuandva häälega osa võtta kõrgemalseisvate nõukogude saadikud, samuti istungjärgule kutsutud kodanikud ja kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ning teiste organisatsioonide esindajad.

§ 33. Küsimusi alevi ja küla rahvasaadikute nõukogule läbivaatamiseks esitavad alevi- ja külanõukogu täitevkomitee, alatised komisjonid ja saadikud.

Ettepanekuid alevi- ja külanõukogu istungjärgu päevakorra kohta võivad teha nõukogu territooriumil asuvate kolhooside juhatused, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide administratsioon ja ühiskondlikud organisatsioonid, samuti alevi kodanike üldkoosolekud ja külade koosolekud.

Istungjärgu päevakorra ja töökorra kinnitab alevi- ja külanõukogu.

§ 34. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu on õiguspädev läbi vaatama ja otsustama istungjärgudel ükskõik millist küsimust, mis on tema pädevusse arvatud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega. Ainult istungjärgudel otsustatakse järgmisi küsimusi:

1) saadikute volituste õigekstunnistamine; seadusandlusega ettenähtud juhtudel saadikute volituste ennetähtaegse lõpetamise küsimuste otsustamine;

2) nõukogu täitevkomitee valimine ja tema koosseisu muutmine; nõukogu alatiste komisjonide moodustamine, valimine ja nende koosseisu muutmine;

3) täitevkomitee ja alatiste komisjonide tööaruanded;

4) saadikute informatsiooni kuulamine nende saadikukohustuste ja nõukogu ning tema organite otsuste ja ülesannete täitmisest;

5) saadikute arupärimiste läbivaatamine ja otsuste vastuvõtmine arupärimiste põhjal;

6) nõukogu juures asuva rahvakontrolligrupi moodustamine ja tema koosseisu muutmine, rahvakontrolligrupi tööaruande kuulamine;

7) nõukogu täitevkomitee juurde administratiivkomisjoni ja muude seadusandlusega ettenähtud komisjonide moodustamine;

8) valijate juhendite täitmise abinõude plaani läbivaatamine ja kinnitamine;

9) alevi ja külanõukogu majandusliku ja sotsiaalse arengu jooksvate ja perspektiivplaanide ning nende täitmise aruannete kinnitamine;

10) alevi ja küla eelarve ja selle täitmise aruande kinnitamine;

11) alevi ja küla eelarve tuludeosa ületamise ja kulude kokkuhoiu tulemusena täiendavalt saadud summade suunamine;

12) kolhooside, sovhooside, ettevõtete ja teiste organisatsioonide poolt elamute, teede, kultuuriasutuste, kommunaal- ja teenindusettevõtete

ehitamiseks ning heakorrastuseks eraldatavate vahendite ühendamine ja suunamine;

13) kolhooside põhikirjade ja majanditevaheliste põllumajandusettevõtete (-organisatsioonide) põhikirjade kohta tehtavate märkuste ja ettepanekute läbivaatamine;

14) koolide, koolieelsete ja kooliväliste lasteasutuste, tervishoiu- ja kultuuriasutuste ning kommunaal- ja teenindustevõtete juhtide ametisse kinnitamine ja ametist vabastamine;

15) kõrgemalseisva nõukogu täitevkomiteele saadetavate alevi- ja külanõukogu moodustamist, likvideerimist, nimetamist või ümbernimetamist, alevi ja külanõukogu piiride kindlaksmääramist ja muutmist, külanõukogu administratiivkeskuse kindlaksmääramist ja üleviimist, samuti alevi või külanõukogu ühest rajoonist teise üleandmist puudutavate esildiste kinnitamine.

§ 35. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu otsused võetakse vastu lahtisel hääletusel alevi- ja külanõukogu kõigi saadikute lihthäälteenamusega ning neile kirjutavad alla nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

Alevi- ja külanõukogu otsustele täitevkomitee valimise või tema koosseisu muutmise kohta kirjutavad alla nõukogu istungjärgu juhataja ja sekretär.

Alevi- ja külanõukogu istungjärgu töö kohta koostatakse protokoll, millele kirjutavad alla nõukogu istungjärgu juhataja ja sekretär.

§ 36. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu otsused teeb alevi- ja külanõukogu täitevkomitee vastavatele ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele, ametiisikutele ning kodanikele teatavaks hiljemalt kümne päeva jooksul.

Alevi- ja külanõukogu otsustes tehtud ettepanekud ja soovitusel nõukogu territooriumil asuvatele kolhoosidele, sovhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja teistele kõrgemalseisvatele organisatsioonidele peavad nende organisatsioonide juhid läbi vaatama ja teatama nõukogule läbivaatamise tulemused hiljemalt kümne päeva jooksul, arvates otsuse saamise päevast.

Saadikute poolt nõukogu istungjärgul tehtud või istungjärgu juhatajale kirjalikult esitatud ettepanekuid ja märkusi arutab alevi- või külanõukogu või saadab need läbivaatamiseks vastavatele riigi- ja ühiskondlikele organitele ning ametiisikutele, kes on kohustatud kümne päeva jooksul need ettepanekud ja märkused läbi vaatama ning tulemustest teatama otseselt saadikule, samuti alevi- või külanõukogu täitevkomiteele.

Saadikute ettepanekute ja märkuste läbivaatamist ja realiseerimist kontrollib alevi- ja külanõukogu täitevkomitee.

§ 37. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu otsuseid võib tühistada kõrgemalseisv rahvasaadikute nõukogu, kui need ei vasta seadusele.

2. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee

§ 38. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitvaks ja korraldavaks organiks on tema poolt saadikute hulgast valitav täitevkomitee järgmises

koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, sekretär ja kaks kuni neli täitevkomitee liiget.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee arvulise koosseisu määrab kindlaks alevi- või külanõukogu.

§ 39. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee annab vähemalt kord aastas aru teda valinud nõukogule, samuti koosolekul tel töökollektiivides ja kodanike elukoha järgi.

§ 40. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee on vahe tult aruandekohustuslik niihästi teda valinud nõukogu kui ka kõrgemal seisva täitva ja korraldava organi ees.

§ 41. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee juh ib riiklikku, majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist ülesehitustööd nõu kogu territooriumil teda valinud nõukogu ning kõrgemalseisvate riigi- võimu- ja -valitsemisorganite otsuste alusel.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomiteel on õigus otsustada kõiki nõu kogu pädevuses olevaid küsimusi, välja arvatud need, mis vastavalt käes oleva seaduse §-le 34 kuuluvad otsustamisele ainult nõukogu istungjär kudel.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee võib nõukogu plaani- ja eel arvekomisjoni ettepanekul arutada alevi ja küla eelarve tuludeosa ületa mise ja kulude kokkuhoiu tulemusena täiendavalt saadud summade suu namist. Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee selle otsuse peab kinnitama nõukogu.

§ 42. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee kutsub kokku nõukogu istungjärgud ja tagab nende ettevalmistuse, korraldab tähtsamates küsimustes nõukogu otsuste projektide eelnevat arutamist töökollektiivide koosolekul tel ja kodanike elukoha järgi.

§ 43. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee koordi neerib nõukogu alatiste komisjonide tööd, kaasab neid nõukogu istung järkudel ja täitevkomitee istungitel arutatavate küsimuste ettevalmista misele.

§ 44. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee abistab saadikuid nende volituste teostamisel, aruannete ettevalmistamisel ja läbiviimisel valijatele, samuti kollektiividele ja ühiskondlikele organisat sioonidele, kes olid nad üles seadnud saadikukandidaatideks, informeerib saadikuid nõukogu, täitevkomitee ja alatiste komisjonide tegevusest, alevi ja külanõukogu majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide täitmise käi gust, saadikute kriitiliste märkuste ja ettepanekute põhjal rakendatud abi nõudest, aitab kaasa sellele, et saadikud õpiksid tundma nõukogude sea dusandlust ja nõukogude töö kogemusi.

§ 45. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee töötab välja ning esitab alevi- ja külanõukogule alevi ja külanõukogu majandus liku ja sotsiaalse arengu jooksvad ja perspektiivplaanid ning alevi ja küla eelarve; rakendab abinõusid plaanide ja eelarve realiseerimiseks.

§ 46. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee esitab alevi- ja külanõukogule plaanide ja eelarve täitmise aruanded.

§ 47. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee organiseerib nõukogu ja kõrgemalseisvate riigiorganite otsuste täitmist, esitab nõukogule läbivaatamiseks valijate juhendite täitmise abinõude plaani, organiseerib valijate juhendite täitmist, kontrollib nende realiseerimist, informeerib saadikuid ja elanikke juhendite täitmise käigust.

§ 48. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee istungid kutsutakse kokku vajadust mööda, kuid mitte harvemini kui üks kord kuus.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee istungid on otsustusvõimelised, kui kohal on vähemalt kaks kolmandikku nõukogu täitevkomitee koosseisust.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee istungist võivad nõuandva häälega osa võtta nõukogu saadikud, kes ei kuulu täitevkomitee koosseisu, samuti nõukogu täitevkomitee istungile kutsutud kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide esindajad.

§ 49. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee oma pädevuse piires võtab vastu otsuseid ja annab korraldusi.

Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsused võetakse vastu kogu täitevkomitee koosseisu lihthälteenamusega ning nendele kirjutavad alla nõukogu täitevkomitee esimees ja sekretär.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee korraldustele kirjutab alla nõukogu täitevkomitee esimees.

§ 50. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee otsuseid ja korraldusi võib tühistada alevi- ja külanõukogu ning kõrgemalseisva nõukogu täitevkomitee.

§ 51. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee esimees organiseerib täitevkomitee tööd ning alevi- ja külanõukogu ja tema täitevkomitee otsuste täitmist ning annab korraldusi nende otsuste täitmiseks.

Alevi- ja külanõukogu täitevkomitee esimees käsutab alevi ja küla eelarve krediite ning alevi- ja külanõukogu jooksvat arvet NSV Liidu Riigipanga asutustes või riiklikus hoiukassas.

§ 52. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu täitevkomitee sekretär valmistab ette materjalid alevi- ja külanõukogu istungjärkudeks, tema täitevkomitee istungiteks, protokollib täitevkomitee istungeid, jälgib, et alevi- ja külanõukogu ja tema täitevkomitee otsused oleksid täitjatele õigeaegselt teatavaks tehtud, vastutab asjaajamise, arvestuse ja aruandluse eest, alevi- ja külanõukogu dokumentide hoidmise eest ning täidab teisi kohustusi, mis on temale pandud alevi- ja külanõukogu täitevkomitee poolt.

§ 53. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu volituste lõppemisel säilitab tema täitevkomitee oma volitused kuni täitevkomitee valimiseni alevi- ja külanõukogu uue koosseisu poolt.

3. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu alatise komisjonid

§ 54. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu valib saadikute hulgast alatise komisjonid alevi- ja külanõukogu pädevusse kuuluvate küsimuste eelnevaks läbivaatamiseks ja ettevalmistamiseks, samuti nõukogu otsuste

elluviimisele kaasaaitamiseks, riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tegevuse kontrollimiseks.

Alevi- ja külanõukogu valib nõukogu antud koosseisu volituste ajaks alatised komisjonid järgmises koosseisus: esimees ja komisjoni liikmed. Iga komisjoni arvulise koosseisu määrab alevi- ja külanõukogu.

Vajaduse korral valivad alatised komisjonid oma koosseisust komisjoni esimehe asetäitja ja sekretäri.

Alatiste komisjonide koosseisu ei või valida alevi- ja külanõukogu täitevkomitee koosseisu kuuluvaid saadikuid.

§ 55. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid vastutavad ja on aruandekohustuslikud neid valinud nõukogu ees.

§ 56. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu moodustab mandaatkomisjoni, plaani- ja eelarvekomisjoni, samuti alatised komisjonid riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö muudes küsimustes.

§ 57. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu alatistel komisjonidel on õigus nende pädevusse kuuluvates küsimustes kuulata oma istungitel alevi- ja külanõukogu territooriumil asuvate riigi- ja ühiskondlike organite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtide ettekandeid ja informatsioone ja anda neile soovitusi.

Alatistel komisjonidel on õigus nende pädevusse kuuluvates küsimustes nõuda alevi- või külanõukogu territooriumil asuvatelt riigi- ja ühiskondlikelt organitelt, kolhoosidelt, sovhoosidelt, ettevõtetelt, asutustelt ja teistelt organisatsioonidelt vajalikke materjale ja dokumente.

Alevi- ja külanõukogu alatiste komisjonide soovitusel kuuluvad kohustuslikule läbivaatamisele vastavates riigi- ja ühiskondlikes organites, ettevõtetes, asutustes ja teistes organisatsioonides. Läbivaatamise tulemustest või rakendatud abinõudest tuleb komisjonidele teatada kümne päeva jooksul või muuks komisjonide poolt määratud tähtajaks.

§ 58. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu alatised komisjonid juhinduvad oma tegevuses käesolevast seadusest ja Eesti NSV kohalike rahvasaadikute nõukogude alatiste komisjonide põhimäärusest.

§ 59. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu võib moodustada ajutisi komisjone, kelle ülesanded määrab alevi- või külanõukogu nende moodustamisel.

4. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadik

§ 60. Saadikud on rahva täievolilised esindajad alevi ja küla rahvasaadikute nõukogus.

Alevi- ja külanõukogu tööst osa võttes otsustavad saadikud riikliku, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise ülesehitustöö küsimusi, organiseerivad nõukogu otsuste elluviimist ning kontrollivad riigiorganite, ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide tööd.

Oma tegevuses jubindub saadik üldriiklikest huvidest, arvestab valimisringkonna elanike vajadusi ja taotleb valijate juhendite elluviimist.

§ 61. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadiku volitused algavad tema nõukogusse valimise päevast ja lõpevad alevi- ja külanõukogu uue koosseisu valimiste päeval.

Alevi- ja külanõukogu saadikul on saadikutunnistus ja saadiku rinnamärk, mida ta kasutab oma volituste aja kestel.

§ 62. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadik on kohustatud viibima igal nõukogu istungjärgul, aktiivselt osa võtma nõukogu ja tema täitevkomitee ning alatiste komisjonide tegevusest, mille koosseisu ta on valitud, ning täitma nõukogult ja tema organitelt saadud ülesandeid. Juhul kui saadikul ei ole võimalik istungjärgust osa võtta, teatab ta sellest nõukogu täitevkomiteele.

Alevi- ja külanõukogu saadik peab sidet valijatega, kollektiividega ja ühiskondlike organisatsioonidega, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks, samuti tema valimisringkonna territooriumil asuvate ettevõtete, asutuste, organisatsioonidega, riigi- ja ühiskondlike organitega, informeerib valijaid nõukogu tööst, alevi ja küla majandusliku ja sotsiaalse arengu plaanide, nõukogu otsuste ja valijate juhendite täitmisest, võtab osa seaduste, nõukogu ja tema täitevkomitee ning alatiste komisjonide otsuste täitmise organiseerimisest, õpib tundma avalikku arvamust, teatab nõukogule ja tema organitele elanike vajadustest ja nõuetest ning võtab tarvitusele abinõud nende rahuldamiseks, esitab vastavatele organitele ja ametiisikutele ettepanekuid küsimustes, mis tekivad ühenduses tema saadikutegevusega.

Alevi- ja külanõukogu saadik võtab osa elanike organiseerimisest valijate juhendite täitmisele ning selle kontrollimisest, kuidas realiseerivad neid kolhoosid, sovhoosid, ettevõtted, asutused ja teised organisatsioonid, ning taotleb juhendite elluviimist.

Alevi- ja külanõukogu saadik vaatab läbi temale tulnud ettepanekud, avaldused ja kaebused, võtab tarvitusele abinõusid nende õigeks ja õigeaegseks lahendamiseks, võtab vastu kodanikke, uurib kaebuste põhjusi ning esitab oma ettepanekud nõukogule, teistele riigi- ja ühiskondlikele organitele, kolhoosidele, sovhoosidele, ettevõtetele, asutustele ja organisatsioonidele. Saadikul on õigus kontrollida, kuidas vaadatakse läbi tema poolt edasisaadetud ettepanekuid, avaldusi ja kaebusi riigiorganites, kolhoosides, sovhoosides, ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, mis asuvad alevi või külanõukogu territooriumil, ning isiklikult osa võtta nimetatud ettepanekute, avalduste ja kaebuste arutamisest.

Alevi- ja külanõukogu saadikud, kes on valitud kõrvuti asetsevatest valimisringkondadest, võivad koostööks valijate hulgas ühineda saadikute gruppideks. Saadikute gruppide juhid kinnitab alevi- ja külanõukogu.

§ 63. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadikul on otsustav hääleõigus kõigis küsimustes, mida nõukogu istungjärgul arutab, tal on õigus valida ja olla valitud alevi- ja külanõukogu organitesse.

Alevi- ja külanõukogu saadikul on õigus esitada küsimusi alevi- ja külanõukogule arutamiseks, teha ettepanekuid istungjärgu päevakorra, arutatavate küsimuste läbivaatamise korra ja sisu kohta, nõukogu poolt moodustatavate organite isikulise koosseisu ning nõukogu poolt valita-

vate, määratavate või kinnitatavate ametiisikute kandidatuuride kohta, esitada arupärimisi, võtta osa läbirääkimistest, esitada küsimusi ja otsuste projekte ning teha parandusettepanekuid nende kohta, võtta sõna oma ettepanekute põhjendamiseks ja hääletamise motiivide kohta ning anda õiendeid.

Alevi- ja külanõukogu saadikul on õigus teha ettepanek kuulata nõukogu istungjärgul alevi- ja külanõukogule aruandekohustusliku või tema poolt kontrollitava mis tahes organi või ametiisiku aruannet või informatsiooni.

Istungjärgul arutatavas küsimuses võib alevi- ja külanõukogu saadik esitada istungjärgu juhatajale oma ettepanekuid ja märkusi kirjalikult.

Alevi- ja külanõukogu saadikul on õigus esitada nõukogu täitevkomiteele ja alatistele komisjonidele arutamiseks ettepanekuid tema saadikutegevuses üleskerkinud küsimustes.

§ 64. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus pöörduda arupärimisega alevi- ja külanõukogu täitevkomitee, samuti nõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide juhtide poole küsimustes, mis kuuluvad alevi- ja külanõukogu pädevusse.

Saadik või saadikute grupp võib arupärimise esitada kirjalikus või suulises vormis. Kirjalikult esitatud arupärimine kuulub avaldamisele nõukogu istungjärgul. Riigiorgan või ametiisik, kellelt aru päritakse, on kohustatud arupärimisele vastama suuliselt või kirjalikult nõukogu istungjärgul, kui aga vastuse ettevalmistamiseks on vaja pikemat aega, siis alevi- või külanõukogu poolt määratud aja jooksul, kusjuures see tuleb istungjärgul teatavaks teha. Arupärimisele antud vastuse põhjal võtab alevi- ja külanõukogu vastu otsuse.

§ 65. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus pöörduda saadikutegevuse küsimustes kõigi riigi- ja ühiskondlike organite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ning teiste organisatsioonide ja ametiisikute poole ja võtta osa tõstatatud küsimuste läbiarutamisest. Nimetatud organid ja ametiisikud on kohustatud tema ettepanekud läbi vaatama ja andma vastuse kümne päeva jooksul.

Saadikutegevuse küsimustes on alevi- ja külanõukogu saadikul õigus viivitamatule vastuvõtule vastavate riigi- ja ühiskondlike organite, kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja muude organisatsioonide juhtide ning teiste ametiisikute poolt.

§ 66. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadik võib nõukogu või tema organite ülesandel kontrollida kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide tööd küsimustes, mis kuuluvad nõukogu pädevusse, ja tutvuda vajalike dokumentidega. Kontrolli tulemustest informeerib saadik vastavaid kolhoose, sovhoose, ettevõtteid, asutusi ja teisi organisatsioone ning vajaduse korral esitab ettepanekuid nende töö parandamiseks, väljaselgitatud puuduste kõrvaldamiseks ning riikliku distsipliini ja seaduslikkuse rikkumises süüdi olevate isikute vastutusele võtmiseks.

Alevi- ja külanõukogu saadikul on õigus nõukogus ja tema organites algatada alevi- või külanõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sov-

hooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide töö kontrollimise küsimust.

Kodanike õiguste ja seadusega tagatud huvide rikkumise või muu seaduserikkumise avastamise korral on alevi- ja külanõukogu saadikul kui riigivõimu esindajal õigus nõuda nende rikkumiste lõpetamist, vajaduse korral aga pöörduda vastavate organite ja ametiisikute poole nõudmisega need rikkumised tõkestada.

Riigi- ja ühiskondlike organite ning kolhooside ametiisikud, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide administratsioon, samuti miilitsatöötajad, kelle poole saadik nõudmisega pöördus, on kohustatud viivitamata rakendama abinõusid rikkumiste kõrvaldamiseks ning vajaduse korral süüdlaste vastutusele võtmiseks.

§ 67. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus osa võtta alevi- ja külanõukogu territooriumil asuvate kolhooside, sovhooside, ettevõtete, asutuste ja teiste organisatsioonide kollektiivide koosolekutest ja nõupidamistest, samuti ühiskondliku omaalgatuse organite koosolekutest.

§ 68. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadik on kohustatud vähemalt kaks korda aastas aru andma oma tööst ja nõukogu tööst valijatele, samuti kollektiividele ja ühiskondlikele organisatsioonidele, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks.

Alevi- ja külanõukogu saadiku aruanne võidakse ära kuulata igal ajal nende kollektiivide ja ühiskondlike organisatsioonide nõudmisel, kes olid ta üles seadnud saadikukandidaadiks, või valijate elukohajärgsete koosolekute nõudmisel.

Alevi- ja külanõukogu saadik informeerib nõukogu läbiviidud aruandest ja valijate ettepanekutest.

§ 69. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadik täidab oma volitusi tootmis- või ametialase tegevuse kõrvalt.

Alevi- ja külanõukogu saadik vabastatakse nõukogu istungjärgu ja selle täitevkomitee istungi ajaks, kelle koosseisu ta on valitud, tootmis- või ametikohustuste täitmisest keskmise palga säilitamisega alatisel töökohal.

§ 70. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadikul on õigus alevi ja külanõukogu territooriumil tasuta sõita vabariikliku alluvusega auto- ja veetranspordivahenditega ning iga liiki linnatranspordivahenditega (välja arvatud takso).

§ 71. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadikut ei tohi administratsiooni algatusel vallandada töölt ettevõttes, asutuses või organisatsioonis, heita välja kolhoosist ega viia distsiplinaarkaristuse korras üle madalamapalgalisele tööle ilma alevi- või külanõukogu eelneva nõusolekuta, istungjärgudevahelisel ajal aga ilma tema täitevkomitee eelneva nõusolekuta.

Alevi- ja külanõukogu saadikule, kes on vabastatud töölt seoses tema valimisega valitavale ametikohale nõukogu organis, antakse pärast tema volituste lõppemist valitaval ametikohal endine töö (ametikoht), selle puudumisel aga teine võrdväärne töö (ametikoht) samas või tema nõusolekul teises ettevõttes, asutuses või organisatsioonis.

Saadiku töötamise aeg valitaval ametikohal nõukogu organis arvatakse tema tööstaaži hulka sel erialal, millel saadik töötas tema valimiseni valitavale ametikohale nõukogu organis.

Alevi- ja külanõukogu saadikut ei tohi nõukogu territooriumil kriminaalvastutusele võtta, vahistada või talle kohtu korras administratiivkaristust määrata ilma alevi- või külanõukogu nõusolekuta, istungjärgudevahelisel ajal aga ilma tema täitevkomitee nõusolekuta.

Alevi- ja külanõukogu või tema täitevkomitee otsuse käesoleva paragrahvi neljandas lõigus nimetatud küsimuses võib tühistada vastavalt kõrgemalseisev nõukogu või selle täitevkomitee koos küsimuse andmisega alevi- või külanõukogule teistkordseks arutamiseks. Kui alevi- või külanõukogu kinnitab esialgse otsuse, võib küsimuse sisuliselt otsustada Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium Eesti NSV prokurööri esildusel.

Alevi- ja külanõukogu saadikule kindlustatakse ka muud saadiku-tegevuse tagatised, mis on kindlaks määratud NSV Liidu ja Eesti NSV seadusandlusega.

§ 72. Alevi- ja külanõukogu saadik vastutab valijate ees ja annab neile aru.

Alevi- ja külanõukogu saadikut, kes ei ole õigustanud valijate usaldust, või on toime pannud tegusid, mis ei ole saadiku kõrge nimetuse väärilised, võidakse igal ajal seadusega kehtestatud korras valijate enamiku otsusel tagasi kutsuda.

§ 73. Juhul kui alevi või küla rahvasaadikute nõukogu saadik asub alaliselt elama väljapoole alevi- või külanõukogu territooriumi või kui ta muudel põhjustel ei saa oma valimisringkonnas saadikukohustusi täita, pöördub ta alevi- või külanõukogu poole avaldusega oma saadikuvolituste mahapaneku kohta. Alevi- või külanõukogu vaatab saadiku avalduse oma järgmisel istungjärgul läbi ja võtab vastu otsuse, mille teeb vastava valimisringkonna valijatele teatavaks.

§ 74. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu saadiku volitused lõpevad enne tähtaega juhul, kui valijad kutsuvad saadiku tagasi.

Alevi- ja külanõukogu saadiku volitused võidakse lõpetada enne tähtaega alevi- ja külanõukogu otsuse põhjal, mis võetakse vastu seoses saadiku isikliku avaldusega saadikuvolituste mahapaneku kohta asjaolude tõttu, mis takistavad nende täitmist, või seoses jõustunud süüdimõistva kohtuotsusega isiku suhtes, kes on saadik.

§ 75. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute nõukogu volituste tähtaja kestel, viiakse vastavas valimisringkonnas poolteise kuu jooksul läbi uued valimised. Valimised määrab alevi- ja külanõukogu täitevkomitee hiljemalt kuu aega enne nende läbiviimist.

5. Elanike osavõtt alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu tööst. Elanike üldkoosolekud

§ 76. Alevi ja küla rahvasaadikute nõukogu tagab kodanike aktiivse osavõtu kohaliku ja üldriikliku tähtsusega küsimuste lahendamisest, tõmbab neid kaasa nõukogu tegevusse, juhhib ühiskondliku omaalgatuse organite tööd.

§ 77. Kõige tähtsamate küsimuste arutamiseks, mis puudutavad kodanike elu-olu, ning seadusandluse ja nõukogu ning kõrgemalseisvate riigorganite tähtsamate otsuste selgitamiseks neile, kutsub alevi- ja külanõukogu täitevkomitee kogu nõukogu territooriumil või üksikute asulate, tänavate või kvartalite ulatuses kokku kodanike üldkoosolekuid, samuti alevi või küla elanike esindajate koosolekuid.

Asula kodanike üldkoosolekutel võidakse valida ühiskondlikke külakomiteesid, kes annavad oma tegevusest aru neid valinud kodanike koosolekule, alevi- või külanõukogule ja tema täitevkomiteele. Ühiskondlike külakomiteedele võidakse vastavalt Eesti NSV seadusandlusele panna külanõukogu täitevkomitee üksikute ülesannete täitmine asula territooriumil.

§ 72. Alevi- ja külanõukogu saadik vastavalt valijate ees ja nõukogu saadikutele esitab aru oma tegevusest ja vastab valijate küsimustele. Alevi- ja külanõukogu saadik vastab ka alevi- ja külanõukogu täitevkomitee liikmetele ja alevi- ja külanõukogu saadikutele, kes ei ole õigustatud valijate ees.

§ 73. Alevi- ja külanõukogu saadik vastab valijate ees ja nõukogu saadikutele esitab aru oma tegevusest ja vastab valijate küsimustele. Alevi- ja külanõukogu saadik vastab ka alevi- ja külanõukogu täitevkomitee liikmetele ja alevi- ja külanõukogu saadikutele, kes ei ole õigustatud valijate ees.

§ 74. Alevi- ja külanõukogu saadik vastab valijate ees ja nõukogu saadikutele esitab aru oma tegevusest ja vastab valijate küsimustele. Alevi- ja külanõukogu saadik vastab ka alevi- ja külanõukogu täitevkomitee liikmetele ja alevi- ja külanõukogu saadikutele, kes ei ole õigustatud valijate ees.

§ 75. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal.

§ 76. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal.

§ 77. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal.

§ 78. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal.

§ 79. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal. Kui saadik langeb välja alevi või küla rahvasaadikute pool- võimendamisest, taastatakse tema võimendamine järgmisel alevi- ja külanõukogu saadikuvahetuse ajal.

INDEKS 78280

Väljaandja: Eesti NSV Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus.
Trükkida antud 27. 02. 1980. Trükipoognaid 5,25. Arvestuspoognaid 6,3. Tellimuse nr. 112.
ENSV MN Asjadevalitsuse Trükikoda, Tallinn.

2370 no
ESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

80-229a
17.3.80